

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 L.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 80 L.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 97.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, október 28.

A szövetséges csapatok Dobrudzsában tért nyertek ismét.

(Lucknál ismét támad az orosz.)

Berlin, október 27. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Sommetől északra erős tüzérségi tevékenység mellett csak felderítő osztagok ütköztek meg. A déli fronton az ellenséges árkok előtti térre irányuló hatásos tüzeink a franciáknak a Fresnes—Macancourt—Chaulnes vonalon készülő félben lévő támadásait lefoglalta.

A német trónörökös arcvonala:

A Maaß keleti partján, a Poivre-hegyhát és Woewre között, a nap folyamán a tüzérségi harc igen erős volt. Délben a franciák a Douaumontól keletre lévő állásainkat megtámadták, nagy veszteségükkel visszavertük őket.

Keleti harcok:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregportja:

A Szezara mentén az oroszok még kétszer ismételték meg hasztalan támadásukat. A rohamozó századokat az árkokat megszálló csapatok tüze visszazűzte. Délre, a Wedsma torkolatánál sziléziai landwehr-csapatok egy orosz előállást elfoglaltak s egy tisztet és 88 főnyi légénységet fogtak. A lucki arcvonalon, Kisielin szakaszában, az oroszok erős ágyutüze tovább tartott. Éjjelkor támadás következett, amely akadályaink előtt tüzeinkben összeomlott.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg arcvonala:

Az Erdős Kárpátok déli részében az oroszok és románok újabb támadásai megghiusultak. Erdély keleti határán az ellenség előretöréseit visszavertük.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadseregportja:

A megvert Dobrudzsa hadsereg üldözését folytatjuk. A szövetséges csapatok elérték Harsova vidékét.

Az ő győzelmük.

Nagy örömmel most az ententesoron. Hejehujáznak és az ujongásuk hét országon által hozzánk is áthallik. A franciák sikert értek el Verdun körül és a németeket néhány kilométernyire hátrább szorították. Az uszító francia sajtó módtalanul kihasználja ezt az apró helyi sikert, amelyet a Napoleon esüggendő népénél életelixir gyanánt alkalmaznak. Az angol hivatalos körök szintén elismerően veregetik meg Franciaország egyre keskenyedő vállát és a „nagy” győzelemnek olyan magyarázatot adnak, mint ha ezután már csak Berlin elfoglalása volna hátra. Csak vigadjanak a béke gonosz hóhérai, csak ámítsák magukat hazug gyönyörökkel és ringassák magukat részeg illúziókba. Mi már ismerjük az ő kauszal mámorukat, amely után rettenetes a kijózanodás s amelyből rendszerint a mi negyvenketteseink bömbülő szava szokta őket felriasztani. Csak koccintgassanak és sose legyen nekik a mainál nagyobb sikerük a földön.

Amíg ők térdig gázolnak, a saját lábuk elé önmaguk által szórt rózsákban, addig mi nyugodtan számolunk és dolgozunk. Nézzünk a mélyére az ő győzelmüknek. Öt hónappal ezelőtt támadást indítottak ellenünk minden oldalról. Az oroszok kezdték, folytatták az angol-franciák és átvették a tüzet az olaszok. Általános összemorzsolást terveztek és minden emberi képzeletet felülmúló készültséggel jöttek ellenünk. Hiteles számok szerint a nyugati fronton félmillió embert veszített az ellenség és kapott érte cserébe egy morzsát, a németek által eddig nyugaton elfoglalt területek kétszázad részét. Az oroszok egy millió muzsikot áldoztak fel eredménytelenül. A frontunkat nem tudták megingatni és ma kevés eltéréssel ott állanak, mint egy évvel ezelőtt. Időközben kikurizálták az oláhok árulását, ami szintén az entente nagy „erejét” igazolja. De az oláh segítség se használt. S így akafnak ők bennünket legyőzni, így akarnak ők kitarítani „a végső diadalig”. Egy esztendő alatt kieresztették vagy harmadfél millió ellenségünk vérének. Az angol bölesek azt mondják, hogy nekik nem sürgős a győzelem, ők várhatnak, akár 15 évig is. Igen, ők addig akarnak várni, amíg a mai francia cse-esemőkből erős ifjak lesznek. De vajjon vár-e eddig a már ébredező francia nép? (==)

Macedóniai hadszíntér:

Nincs lényeges esemény. Ludendorff, első főszázadosmester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német tengeri háború.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: Október 27-ikére virradó éjjel torpedónaszád haderők részei a német öbölből a doweri és calaisi uton át a Folkestone—boulgnei vonalig előhaladtak. Az angol csatornában a torpedónaszádok vezetőjének, Nichelsen parancsnoknak eddigi jelentése szerint, részben közvetlenül ellenséges kikötők előtt legalább is tizenegy előőrshajót, két-három rombolót, vagy torpedónaszádot elsüllyesztettünk. A hajók légénységéből egyeseket megmentettünk s foglyokul beszállítottunk. Több más őrhajóval, legalább két rombolót torpedótalálattal s tüzérségi tüzzel súlyosan megrongáltunk. Azonkívül a Queen angol postagőzöst Folkestonétól délre elsüllyesztettük, miután légénységének kiszállításra időt engedtünk. A csatornában Varne világítóhajó közelében feltűnő élénken közlekedtek ellenséges kórházhajók. Torpedónaszádaink sértetlenül, minden veszteség nélkül, visszatértek a német vizekre. A tengerészeti vezérkar főnöke.

Predeálnál ismét előbbre mentünk.

— Megghiusult minden oláh támadás. —

Budapest, október 27. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok:

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Campolungtól északra és Predeáltól délre támadásainkkal előbbre haladtunk. A magyar-román keleti határon az ellenség ellentámadásai megghiusultak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének arcvonala:

Az osztrák-magyar haderők körletében nincs jelentős esemény.

Olasz harcok:

Az ellenség tüzérségi és aknavető tevékenysége, amely a Karszt fensikon és mögötte fekvő terepen levő állásaink ellen irányult, időnként nagy hevességre fokozódott.

Délkeleti harcok:

Albániában nincs ujság. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Koerber lett az osztrák miniszterelnök.

— Távirati tudósítás. —

Stürgkh Károly gróf halálával az osztrák miniszterelnöki szék betöltését illető kombinációk egy hét óta már Koerber Leó közös pénzügyminisztert emlegetik, akit — mint arról az „Aradi Közlöny“ táviratilag értesül — Ofelsége meg is bizott az osztrák kormány vezetésével.

Koerber Leó egy ízben már volt miniszterelnöke az osztrák kabinetnek, de azért, hogy kicsoda ez az ember, ma újra mindenki azt kérdezi. Hosszu esztendőök óta ekszponált tényezője az osztrák politikának dr. Koerber ur. Esztendőök óta érintkeznek ezzel az urral és most újra szembe kell nézni vele. Két nagy fekete bassedov szemet látnak egy buldog fején, amely vaselinos mandarin mosolyba van bevattázva. Ez hát az az ur, akit esztendőök óta ismertünk, meg nem is ismertünk, de akire tagadhatatlanul kíváncsiak lettünk most újra, hogy az osztrák miniszterelnöki székbe újra beleül. Ez az ember, honnét jő, mit eszik, mi a lélektana, mik a szenvedélyei, egyszóval kicsoda, kicsoda az osztrák császár új miniszterelnöke.

Bacquehem márk, a hajdani osztrák kereskedelmi miniszter, aki embert faragott Körberből, illetőleg osztályfőnököt a segédfogalmazóból, a kedves öreg ur, aki megérte, hogy kreaturája az ő főnöke lett és miniszterelnök, míg ő jómaga akkorra már a közigazgatási bíróságnál volt mint tanácselnök behűtve, akár csak egy üveg Pommery a Sachernél, ha ma felelhetne erre a kérdésre, talál ekként sopánkodni:

— Ebből az emberből, aki rám segítette a kabátomat, miniszterelnököm lett.

Az lett belőle már egyszer és most talán újra az lett.

Pedig már akkor mindenki kegyvesztettnek tekintette, amikor a híres ischl-i nyaralás előtt krízist okozott és magára vonta a király haragját. Hogy azóta minden megváltozott, azt a legfelsőbb katonai köröknek, elsősorban néhai Ferenc Ferdinándnak köszönhettem. Ugy is rendezte be a politikáját, hogy ezen a fórumon kedvtelve tekintsenek rá.

— Végre egy erélyes férfiú — mondták, — aki a magyar tulkapások ellen fel mer lépni.

Koerber mindég értette a módját, hogy feljebbvalói az ő buzgalmát dicsérjék. Egy iskolatársa mesélte, akivel együtt volt a Teréziumban, hogy a kis Körber az ötödik padosorból elsőnek ugrott fel a katedrara, ha a tanár ur leejtette a zsebkendőjét.

Arva gyerek volt, apja katonatiszt, korán elhalt, gyámként pedig Lucám, az Osztrák-Magyar Bank híres vezértitkára, aki az első kiegyezés pénzügyi részét csinálta, örködött fölötte.

Nálunk a parlamentből származik a miniszter, Körber az előszobából került a miniszteri terembe. Bacquehem alatt mint segédfogalmazó került a kereskedelmi miniszter elnöki osztályába és ez volt a szerencséje. Munkás ember volt akkor is és a saját dolgán kívül mással is törődött, reggel hétkor jött be a hivatalba, minden aktát átnézett, ha semmi köze sem is volt hozzá és így megismerkedett az emberekkel, érdekkörökkel és megismerte mindenkinek a gyöngéjét. Nagyon tehetséges ember, vasszorgalmu munkás, végtelen becsület, beteges hiúság, hihetetlen emlékezőtehetség, páratlan lelki jelenlét és intenzív emberismeret, amely rögtön tisztában van az embe-

rek hibáival és spekulál is rájuk. Ezekkel a tehetségekkel csinált karriert Körber.

Mint miniszterelnök minden munkát maga végzett és nem ismerte a munkamegosztás elvét. Beleavatkozott minden ügykörbe, minden minisztériumba. Bismarck módjára nem tűrte, hogy miniszterársai az ő tudta nélkül a felsőnél valamilyen audienciára jelentkezzenek. A miniszterei fogcsikorgatva túrték a gyámkodást, amely annyira ment, hogy az elnöki osztályban belcegyezése nélkül nem lehetett személyi változást eszközölni. Az elnöki hivatalnokok az osztrák minisztériumokban igen fontos személyek és mind Koerber személye ismerősei voltak. Mint miniszterelnöknek három embere volt, akire intező szerepet bizott. Az egyik Regner Oktávián Ritter von Bleyleben, a belügyminisztérium elnöki osztályának vezetője, aki akkoriban mint harmincöt éves fiatal ember érthetetlen hatalmat gyakorolt Körber felett. Éles, fekete szemével valósággal szuggerálta, mint valami médiumot. Fivére, Rezső, az igazságügyminisztérium elnöki osztályának a vezetője volt és az igazságügy mezején kormányozott. A sajtóval és a parlament embereivel akkoriban Sieghardt, azidőben miniszteri tanácsos közvetítette Körber ügyeit.

Magára a miniszterelnöki kinevezésre vonatkozólag a következő táviratokat kaptuk:

Bécs. Koerber Lajos közös pénzügyminiszter elvállalta a kormány alakítását.

Bécs. A „Wiener Tagblatt“ arról értesül, hogy Koerber hozzálát a kabinet megalakításához. Délután a Stürgkh-kormány tagjai tanácskozássra ülnek össze, amelyen az új helyzetben szükségessé vált határozataikat hozzák meg. Közben a királynéi audienciája után a belügyminisztériumba hajtatott, ahol Hohenlohe belügyminiszterrel hosszasan tárgyalt.

Bécs. Itteni hírek szerint Hohenlohe a belügyminiszterségről lemond és átveszi Koebertől a közös pénzügyminiszterséget.

TORVÉNYKEZÉS.

Megsértette Ferenc Ferdinánd emlékét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyváradi törvényszék egyik büntetőtanácsa, amelynek elnöke Palankay Károly, tagjai pedig Rezey Gusztáv és Bott Kálmán vidékről berendelt járásbírák voltak, a nyáron tárgyalta Bakos Ferenc asszonyvásári református lelkész ügyét, a ki az uralkodóház tagja ellen elkövetett sértés vétsége miatt került a vádlottak padjára.

Az első tárgyalás folyamán teljesen beigazolódott a vád és a tanács Bakos Ferencet elítélte kétszáz korona pénzbüntetésre. Az ítéletet a lelkész védője és az ügyész is megfélebbizte.

A királyi tábla nemrégiben foglalkozott a felebbbezással és ennek eredményeképpen arra utasította a királyi törvényszéket, hogy Bakos ügyében új tárgyalást tartson. Az új tárgyalást elrendelő végzésben a királyi tábla büntető-tanácsa előadja azt, hogy a törvényszéken

az első tárgyalást lefolytató büntető-tanácsban két vidékről berendelt járásbíró volt, így tehát a tanács összeállítására nem volt szabályszerű, mivel a büntető-tanács tagjainak a bíróság székhelyén működő bírónak kell lenniük. A királyi tábla egyúttal eme szabálytalanság miatt megsemmisítette az első ítéletet és utasította a királyi törvényszéket arra, hogy a második tárgyalást törvényszéki bírákból alakított tanács előtt tartsa meg.

A tábla határozata alapján Tátray Kálmán tanácsa Sztachó Károly és Vajnovszky Vince törvényszéki bírák részvételével tegnap délelőtt tartotta meg Bakos Ferenc ügyében a második főtárgyalást. A tanács a tegnapi tárgyaláson beigazolták, hogy a lelkész a kérdéses inkriminált kifejezéseket használta. Bakos azzal védekezett, hogy ő azt nem az elhunyt trónörökös családjára értette, hanem az olyan érzelmű emberekre, akik a reformátusokat gyűlölik. A tanács nem adott helyet a vádlott védekezésének és elítélte az uralkodóház tagjainak megsértése miatt ötszáz korona pénzbüntetésre. Az ítélet ellen a vád és védelem képviselője felebbbezárt.

Aki álmában lop.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A bécsi hadosztálybíróház a napokban egy Bécsben igen ismert kereskedőt, Laska Teobaldot, lopás miatt vonta felelősségre. A kereskedő, aki most katonai szolgálatot teljesít, igen gazdag ember és mégis azzal van vádolva, hogy egyik bajtársától, Romet Józseftől, ellopt egy pénztárcát, amelyben negyven korona volt. A lopás éjjel történt s reggel a károsult a tárcát Laska inge alatt találta meg.

A vádlott kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek és ma sem tudja, hogy került hozzá a tárca. A múltja fedhetetlen, vagyoni viszonyai fényesek és csak egy lehetőség van, hogy a lopást álomban követte el és e mellett szól az a körülmény is, hogy egy vasuti baleset következtében már többször volt elme-gyógyintézetben.

Tekintettel erre a védekezésre a katonai bíróság meghallgatta Stranzky dr. egyetemi tanár, főorvos véleményét, akitől azt kérdezte az elnök, Weisz dr. őrnagy hadbíró, vajon történhetik-e egy ilyen lopás álom közben? A szakértő kijelentette, hogy általánosságban lehetséges, hogy álom közben valaki reflex mozgásokat végez, a jelen esetben azonban nem valószínű, hogy a vádlott a tárcát öntudatlan állapotban vette volna magához, mert a cselekedetek egész láncolata volt ahhoz szükséges. A károsult szerint ugyanis a pénz a nadrágja zsebében volt, amelyet egy biztonsági tüvel tűzött össze. Már pedig, hogy a vádlott a tüvet eltávolította, a tárcát kivette és inge alá dugta, ez mind azt bizonyítja, hogy a cselekvés tudatos volt.

Elnök: Velem is megtörtént, hogy mikor álomból felébredtem, az éjjeli szekrényemről elvett tárgyat tartottam a kezemben.

Stranzky dr.: Ilyesmi már velem is megtörtént, sőt vannak sokkal érdekesebb somnambulikus állapotok is. De azt vitatom, hogy egy ilyen komplikált cselekedet, mint amilyennel Laska van vádolva, öntudatlanul nem lehet elkövetni.

Elnök: A vádlott dusszagdag ember, tiszta multu és semmi oka sem volt arra, hogy lopjon.

Glück dr. főhadnagy védő: Orvosi bizonyítványok szerint a vádlott többször volt elme-gyógyintézetben.

Stranzky dr.: Igen, mert ittas állapotban egy baltával agyon akarta ütni a feleségét és az előhívott orvos nem tehetett mást, mint hogy örülnék jelentette ki a merénylet, mert különben nem lehetett volna ideggyógyintézetbe vinni. Ez azonban még nem végleges döntés az elmebeli állapotról, mert azt csak hosszas megfigyelés után, gyógyintézetben lehet megállapítani.

A bíróság a vádlottat három hónapi börtönre ítélte. Az indokolásban az elnök kimondta, hogy az ítéletet az orvosi szakvélemény alapján hozták meg. A vádlott felebbbezárt, mert ártatlannak tudja magát.

Román hivatalos jelentés Oroszország külön békéjéről.

(Az oláh félhivatalos a központiakkal folytatott tárgyalásról. — Dragulita tábornok hadvezér megsebesült.)

— Távirati tudósítás. —

Bécs. A Neues Wiener Journalnak egy magyar ember, aki Bukarestet október 7-én elhagyva, kerülő úton tért haza, az oláh állapotokról a következőket mondotta:

— Brassó és Nagyszeben eleste után az oláh kormány azonnal külön futárt küldött Pétervárra, azzal az esdekléssel, hogy **Oroszország küldjön azonnal segítséget, mert Románia elvesz.** Onnan az a válasz érkezett, hogy Oroszországnak az egész seregére szüksége van Bukovinában, ahol épen Románia érdekében tehermentesítő offenzívára készülnek. Pétervárról Ferdinánd királynak futárjával a következő üzenetet küldötték: **Ha Románia nem avatkozott volna bele a háborúba, az orosz csapatokat már régen kivontuk volna Bukovinából.** Erre a válasza Mária királyné — így beszél oláh udvari körökben — táviratot intézett a cárnéhoz, amelyben sürgős segítséget kér, mert **Románia végveszedelem előtt áll.** A cárné csak azt felelte, hogy nagyon sajnálja, de nem teljesítheti a királyné óhaját, mert nem foglalkozik államügyekkel. A cárné hideg felelete nagy elkeseredést keltett a bukaresti udvari és politikai körében és ezt még növelte az, hogy **a félhivatalos „Independance Roumain” egy párisi jelentést közöl, amelyben azt írja, hogy Oroszország, Németország és Ausztria-Magyarország között csendes tárgyalások folynak, amelynek alapja Románia felosztása.**

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Román vezérkar jelentése október 26-áról: Fulgestől nyugatra tüzérségi harcok. A Rékáspataktól (?) délre elfoglaltuk a Kerekhatás (I) hegyet. Az Uzu-völgyben az ellenséget nyugati irányban visszavetettük. Az Ojtuz-völgyben a harc a határon túl fekvő vidéken tovább folyik. Egy tisztet és 127 közembert fogtunk el. Összefoglalólag megállapítható, hogy az ellenség a Moldva nyugati határán mindenütt a határon túlra van visszavetve és jelenleg csak egy csekély területrészt tart a Spilpitz (I) Trotusu között, valamint egy jelentéktelen hadállást az Uzu-völgyben. Az ellenség veszteségei igen nagyok. Predeáltól délre a harc tovább folyik, ellenséges támadásokat visszautasítottunk és heves ellenséges támadásokat vertünk vissza Dragoszlavele vidékén is. A Jiu-völgyében az ellenség nyugati irányban előre nyomul.

A harcokban az operációkat vezető Dragulita tábornok, hadvezér megsebesült. Orsovánál tüzérségi harcok. Déli harcvonal: A Duna mentén néhány ágyulövés. Dobrudzsában nincs újabb esemény.

Stockholm. Orosz lapjelentések szerint a bukaresti követek elhagyták Bukarestet, mely várterület. A „Novoje Vremja” szerint az összes hivatalokat és minisztériumokat áthelyezték észak Romániába. Bukarestben, alig maradt 15.000 ember, a legszegényebb néposztályból. A város teljesen kihalt. A legtöbb üzlet zárva van, a kávéházakat és a nyilvános helyiségeket este hét órakor bezárják. A városban sok katona van. Hír szerint Bukarest várát védelmezni fogják.

Berlin. A Konstanzban zsákmányolt waggonok legnagyobb részét magyar-osztrák és német waggonok, amelyeket az oláhok a nemzetközi jog megsértésével a háború kitörésekor hadicéljakra felhasználtak.

Csendőrhadnagy a vádlottak padján.

(A Strasser-ügy epizódja a szegedi honvédbíróság előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Gödi Pál alezredes elnöklésével ma kezdte tárgyalni a szegedi hadbíró **Bacsinszky József** esendőr számvivő-hadnagy bűnügyét, aki **Strasser Aladár** nagyváradi élelmező egyik kórházának volt a tisztje s a vádirat szerint ajándékok elfogadása útján hivatalos hatalmával visszaélt. A tárgyalást **Erdélyi Sándor dr.** őrnagy-hadbíró vezeti, a tanácsban még egy esendőrőrnagy és két esendőr számvivő-százados vesznek részt, a jegyzőkönyvet **Szende Vilmos dr.** százados-hadbíró vezeti. A vádhatóságot **Zsifkovics József dr.** százados-hadbíró képviseli, a vádlottat **Vajda Mihály dr.** főhadnagy védi.

A vádlott nacionáléjának megállapítása után ismertették a vádiratot, amely szerint **Bacsinszky esendőr számvivő-hadnagy Strasser Aladár** nagyváradi kórházi élelmezőtől több ízben pénzbeli ajándékokat fogadott el, anélkül, hogy ennek ellenében kötelességének teljesítését megszegt volna. Azzal is vádolja az ügyész **Bacsinszkyt**, hogy a kórház raktárából több ízben kapott húst és kenyeret, házár-

játékokat játszott a kórházban és pénzt kapott két katonától, hogy könnyebb beosztást kapjanak.

A vádirat fölolvása után következett a vádlott kihallgatása. **Bacsinszky** tagadja a vádbeli esolekmény elkövetését. A tárgyalásvezető őrnagy-hadbíró eléje tárja a vizsgálat során tett beismerő vallomását.

— Akkor olyan lelkiállapotban voltam, hogy még apagyilkosságot is magamra vállaltam volna, — mondja a vádlott. Elmondja, hogy a kórházban a rendre, a tisztaságra és fegyelemre való felügyelet volt a kötelessége. Az élelmezés ellenőrzésére utasítást nem kapott, de ha észlelt valami szabálytalanságot, kifogást emelt volna.

Erdélyi dr. őrnagy-hadbíró ismét a vádlott elé tárja a múlt év szeptemberében tett beismerő vallomását, amely szerint önként jelentkezett vallomásra, hogy megszabaduljon a lelki nyomástól. Akkor beismerte, hogy **Strasser** több ízben adott neki **Fogel** nevű alkalmazottja útján háromszáz-háromszáz, egy esetben háromszázötven koronát. Egyszer maga **Strasser** adta neki a pénzt.

— En ilyen vallomást nem tettem önként, saját jószántamból. **Bovag Bialovkurszky** detektív azt mondta nekem, hogy ezeket a gazember zsidókat kihuzom a sárból, én meg benne maradok. Ha nem vallok, azok megmenekülnek.

Beismeri a vádlott, hogy szórakozásból, időtöltésből huszonegyest és roulettet játszott a kórházban.

Az első tanu **Strasser Aladár.** Amikor a megnyitás után először találkoztam a hadnagy urral, — mondja **Strasser** — a hadnagy ur pénzzayaráról beszélt. Azt mondotta, fölvenne egy nagyobb kölcsönt, ha részletekben is kapná azt meg. Én akkor kitérő választ adtam **Bacsinszky** urnak, mondtam neki, hogy nagy beszerzéseim vannak, nehéz kis tőkével ilyen nagy apparátust vezetni. Ugy láttam, hogy tőlem akart kölcsönt kérni. A következő hónapban **Fogel** nevű alkalmazottam azzal jött hozzám, hogy a hadnagy ur a kölcsönből háromszáz koronát kér. Nem szívesen tettem, de adtam. Két-három nap múlva **Fogel** ismét jött, megint adtam háromszáz koronát. Amikor harmadik esetben is kért pénzt **Fogel**, már bizalmatlan voltam, hogy semmi nyugtát nem kaptam a kölcsönről, nem adtam hát át az összeget az alkalmazottamnak, hanem azt mondtam, hogy majd magam adom át a pénzt a hadnagy urnak. Oda is adtam háromszáz koronát, a hadnagy ur megköszönte.

A tanut szembesítették a vádlottal, aki elismerte, hogy tényleg kért **Strasser**től kölcsönt. **Strasser** egy kérdésre azt válaszolja, hogy a kölcsön után rendes bankkarfátot akart számítani. Az ügyész ellenezte, a védő kérte a tanu megesketését. A hadbíró **Strasser** megesketését mellőzte.

A következő tanu **Schatz dr.** ezredorvos. Nem tud magyarul, német tolmács útján hallgatják ki. **Parancsnoka** volt a nagyváradi esendőriskolai kórháznak. Most **Temesvárott** teljesít szolgálatot. A kérdésekre elmondja, **Bacsinszky** gazdasági tisztje volt a kórháznak, akinek az is kötelessége volt, hogy fölügyeljen az elkészített étel kiosztásánál. Az élelmezési szállító ellenőrzése azonban nem tartozott a hatáskörébe. A Külön utasítást nem adott **Bacsinszky**knak, hogy mi a teendője és kötelessége. Elmondta még az ezredorvos, hogy az étel kiosztásánál mindennap felügyelt egy-egy orvos is.

Az ügyész megkérdezte a tanut, igaz-e az, hogy a vádlott a nála panaszra jelentkező katonákat bántalmazta. Az ezredorvos erre a kérdésre nem-mel válaszolt. Kijelenti a tanu, hogy a vádlottat minden tekintetben rendes embernek ismerte.

Kapossy János és **Gross Adolf** tanuk kihallgatása után a tárgyalás folytatását elhalasztották.

A mai folytatólagos tárgyaláson az első két tanu megerősítette azokat a tegnapi tanuvallomásokat, amelyek szerint **Strasser** pénzt adott kölcsön **Bacsinszky**knak.

Sunkel Ottó **Strasser** alkalmazottja volt. Az elnök kérdésére elmondotta, hogy delutánonként együtt volt **Strasser**rel és **Vogel**lel a kávéházban, ahol hallotta, hogy **Vogel** pénzt kért **Strasser**től **Bacsinszky** számára.

Az elnök: **Strasser** másnak is adott pénzt?
— Igen, két főhadnagynak és egy hadnagynak.

— Mennyit kaptak?

— Kétszáz kétszáz koronát.

Ezután felolvasták **Kovács László** ápoló vallomását. **Kovács** szerint **Bacsinszky** kártyázott bent a kórházban.

Gabosag Dragutin kórházi ápoló elmondja, hogy a hadnagy ellenőrzést gyakorolt a kórházban. Kártyázni egyszer látta a tisztekkel. Az ápolók egyszer panaszra mentek a kósz ellen a hadnagyhoz, aki kijelentette, hogy nem adhat más menzist. Az ügyész kérdésére azt mondja, hogy egyszer látta, hogy egy hadnagy egy ápolót mellbevágott.

Milliomos koldus unokája.

— Bécsi tudósítónktól. —

A bécsi legfelsőbb törvényszéken egy igen érdekes hagyatéki per zárójelenete játszódott le a napokban, amely egy szereplő személynél, mint a per anyagánál fogva nemcsak a császárváros jogáskörében kellett igen érthető érdeklődést, hanem Bécs város magasabb társadalmi rétegeiben is. Hosszu esztendő óta húzódott el ez a per, amely egy általánosan ismert, kiváló emberbarát hagyatéka körül indult meg, egy végrendekezés kapcsán, amely ép a végrendelező különös egyéniségében leli és találja magyarázatát.

Bécs legismertebb nagykereskedője volt annak idején Russó Izsák, egy török-spanyol származású ember, aki a kereskedelmi életen kívül, mint kiváló emberbarát volt általánosan ismert és megbecsült. Ez az emberbarát még 1882-ben egy végrendeletet készített, amelyben vagyona általános örököséivé három fiát, Izidort, Jackot és Mátyást tette meg, de azzal a záradékolással, amely kimondotta, hogy bármelyik gyermek joga az örökségre vonatkozólag megszűnik és a többire száll abban az esetben, ha a hagyatékot képviselő vagyon hasznélvezetét elzalogosítja, avagy eladja, vagy vallását megváltoztatja, vagy olyan nőt vesz nőül, aki a Russó-család nevéhez és múltjához nem méltó. Az öreg Russó Izsák 1897-ben meghalt és a hagyatéki leltározás szerint 8.000.000 korona értékű vagyon maradt utána, amelynek hasznélvezete a végrendelet szerint a három fiu között egyenlő arányban oszlott meg.

A bécsi belvárosi járásbíró 1906. szeptemberében az egyik fiu, Russó Mátyás hasznélvezeti jogát törölte s egyenlő arányban a másik két fiu javára írta át, mivel a Russó Mátyást megillető hasznélvezeti jövedelemre törvényes zálogjogot vezettek.

Még ezt az esetet megelőzőleg 1904-ben Russó Mátyás nőül vette Fagett Szidóniát, akivel már régebb óta viszonyt folytatott, amely viszonyból egy leánygyermek származott. 1911. októberében meghalt Mátyás és ekkor gyermeke édesanyja révén, aki egyben törvényes gondnoka is volt, követelni kezdte a másik két Russó testvértől az apját megillető vagyon harmadrészét a bíróság előtt, amire ugyancsak a fent említett belvárosi járásbíró kötelezte a két Russó testvért, hogy a gyermekkel szemben, mint peres felek lépjenek föl és kérjék a bíróságot, hogy utasítsa el a gyermeket követelésével.

A polgári törvényszéknél folyt le ez a per, amelyben a két Russó testvér azt igyekezett bizonyítani, hogy apjuknak a végrendelet záradékolásával az volt a célja, hogy az a gyermek, aki nem felel meg az erkölcs és a tisztesség követelményeinek, ne csak a hagyatékot képviselő vagyon hasznélvezetét veszítse el, hanem egyben az egész örökségtől is elesse. Az öreg Russó — mint fennebb említettük már — török-spanyol származású volt, büszke származására, aki végtelenül intim és bensőséges családi és vallásos életet élt és épen ezért — mondotta a két Russó testvér — ő maga is mélyen elítélte volna harmadik fiát, aki hozzá és családjához nem méltó házasságot kötött. Különben is Russó Mátyás rendkívüli lelkész és pazarló életet folytatott, úgy, hogy rövid három esztendő alatt 1 millió 400 ezer koronát herdált el s apjuk sohasem tűrte volna el, hogy egy házasságon kívüli viszonyból származó gyermek részesedést kapjon az általa hagyott vagyonból, még abban az eset-

ben sem, hogyha ezt a viszonyt utólag törvényesítették is.

A törvényszéki tárgyaláson Russó Mátyás gyermekének védője azt vitatta, hogy a két Russó testvér rosszul magyarázza a végrendeletet, mert az öreg Russó a záradékolással azt akarta, hogy egyedül csak a hasznélvezetből zárassék ki az a gyermek, aki a végrendelet feltételeinek meg nem felel, de nem a hagyaték állandó képviselő vagyonból is. Az sem áll, hogy Russó Mátyás nem kötött volna nevéhez és családjához méltó házasságot, mert hiszen azt annak idején a családi tanács is jóváhagyta és elismerte.

A törvényszék el is utasította a két Russó testvért és a vagyon egy harmadának kiadására kötelezte azzal, hogy az örökösök Russó nem az unokáját akarta sújtani végrendeletének szigorú záradékolásával, hanem a fiát és az unoka az apa cselekedetért nem is bünhődhetik. A hasznélvezeti megvonás már megtörtént Russó Mátyás életében. A törvényen kívüli viszonyból született gyermek a törvényes házasság révén törvényesítetté lett és így a hagyatéki állományt képviselő vagyon egyharmad részére a legtöbbször joga van.

A bécsi legfelsőbb törvényszék is helybenhagyta ezt az ítéletet azzal, hogy az ítélet lényege is megfelel az igazságnak.

Az érdekes per ilyenén kimenetele mindenestre érthető szenzációt keltett a Russó családot ismerő bécsi társadalmi körökben, ahová a koldus gyermekből ily módon egyszerre milliomos leánygyermek lett Russó leány is — ugylátszik most már — belefog kerülni.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szombaton: *Eva*, operett. Babits Vilma felléptével.

Vasárnap este: *Három a kis lány*, operett Horváth Micivel.

* **A színház hírel.** Vasárnapi előadások. Holnap, vasárnap, mint rendszeren két előadás lesz. Délután felnegykor mérsékelt helyárrakkal. A császárné kitűnő operett van műsoron, a címszerepben Horváth Micivel, a többi főszereplők Járai B., Benkőné, Blidár Vali, Győző, Járai S., Róna stb. Este nyolc órakor az idej legnagyobb sláger-operett, a *Három a kis lány* kerül színre, Médike szerepét Horváth Mici játssza, a többi szereplők maradnak a régiiek. — *Babits Vilma*, a fiatal énekes generáció talán legtöbbre hivatott képviselője, állami művészi oklevéllel kitüntetett hangverseny-énekesnő ma lép fel az *Eva* operett címszerepében. A művésznő, aki végtelen finomhangú énekesnő, nagy iskolával és tökéletes zenei biztonsággal rendelkezik, a közönség a legnagyobb érdeklődéssel várja a mai estét. Az *Eva* főszereplői Sz. Rontai Boriska, Győző, Járai S., Kertész, Herold stb.

* **Nehéz halasztás** a címe azon 3 felvonásos apacs-dramának, amit vasárnap mutat be közönségének az *Erzsébet-mozgósínház*. Tudjuk azt, hogy a filmgártás terén az amerikai filmgárak érték el a legnagyobb sikert, miért is csak annyit említünk meg, hogy ezen nagystílusú sláger az amerikai Sélígyár készítette, ami maga biztos garancia a kép kiválóságára. *Legközelebb* szerdán, Mindszentek napján egy kiváló munkásdrama, a *Robbanás*, Einar Zangenberggel, a világhírű dán művésszel a főszerepben kerül bemutatásra. 3461

* **Csókós éjszakák.** (Az Apolló premierje.) A Csókós éjszakák forró, érzéki történetét csak a kinematográfia volt képes ilyen finoman s ilyen stílusosan kihozni. Ebből a képből mindenki annyit ért meg, amennyit a gondolatköre felfog. A reális cselekmény nem rontja az illuziókat, meghagyja azokat a maguk szépségükben és érintetlenségükben. Festőiesen színpompás képekből, megkapó, hangulatos jelenetekből domborodik ki a csodaszép hercegnő és a piktor szerelmi regénye, amelyet mesteri kézzel állított be a zseniális szerző. A regény vége, mint csaknem minden regényé, tragédiával végződik. A hercegnő elhagyja a festőt, aki beleőrül fájdalmába s az örültek házába kerül, mintha ott is elveszett boldogságát keresné. Dacára az esős időnek, nagyszámú közönség nézte végig a darab mai premierjét. A publikum érdeklődését valóságosan leláncolta az idegfeszítően érdekes mese-szöveg. Az új műsoron több mellékkép is szerepel, amelyek a kinematográfia termékeinek legjelölőbb alkotásai közül valók. A Csókós éjszakákat a kiváló mellékképekkel együtt, még szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló-színház. 3

* **Trón és szerelem.** (Trlumann-Larsen sorozat I. az Urániában.) A közkedvelt művészpár tegnapi szereplése csak fokozta azt a rokonszenvet, a melyet a mozikközönség körében maga részére már régen ki vívott. Hozzá járult ehhez az a kedves szűzsé a mely a maga rokonszenves vonatkozásaiban mintegy kollektív keretét képezte a művészi színjátásnak. Többször volt már alkalmunk élvezni a művészpárnak tehetségét és tudását s ma csak azt akarjuk róluk mondani, hogy érett nagy intelligenciájú művészek, a kik a tudás és érzés hatalmával hódítják meg maguk részére a közönséget. A színház az összes Treumann-Larsen sorozat képeit maga részére foglalta le és lesz még alkalmunk a művészek kiváló tehetségét mindig új és új oldalról megismerni. A közönség — úgy látszik — kezdi a színház áldozatkészségét méltányolni és most már látja, hogy az évadnak minden nagyszerű filme az Urániában kerül vetítésre. A színház pedig hálás közönsége igényeinek fokozottabban fog eleget tenni. *Jánosvitéz*, a magyar operettek gyöngye csodálatosan szép feldolgozásban legközelebb az Urániában. 5

* **Fodák Sári és Rátkay Mártonnal** a főszerepben a magyar filmművészet egyik legkiválóbb alkotását egy színészkarrierjének történetét mutatja be az *Erzsébet mozgósínház*. Főlétséges volna ezen képet külön dicsérnünk, hiszen tudjuk, hogy a legjelölőbb magyar mozisínészek játszik a főszerepet, akik külföldön is a legnagyobb sikert érték el. 3461

Kitüntetések. A hivatalos lap mai száma közli: A király az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismeréséül Szilágyi László 33. gyalogezredbeli főhadnagynak a katonai érdemkereszt 3. osztályát a hadiékítménnyel adományozta, egyben megparancsolta, hogy Sándor Béla 33. gyalogezredbeli szolgálaton kívüli főhadnagynak a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék.

Debrecen vagyona. A „Fővárosi Hírlap” 1916. október 25-i száma közli: Debrecen vagyona: Debrecen város 1915. évi vagyonszámlája: 156 millió korona vagyon, 54 millió korona adósság, a tiszta vagyon tehát 102 millió korona. Az 1915. évi zárószámadás 21 millió költséget mutat.

Sötétben volt a város.

(Üzemzavar a villanytelepen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma este fél hatkor kellemetlen meglepetés érte Arad város lakosságát. Pont fél hatkor ugyanis az egész városban kialudtak a villamos lámpák és mély sötétség borult az utcákra, lakásokra, az üzletekre, valamint a nyilvános szórakozó helyekre. A közönség természetesen telefonon igyekezett magyarázatát szerezni a sötétségnek, és a villanygyárhoz fordult, azonban a telefonközpont szintén világitás nélkül maradt és így csak véletlenül sikerült neki a villanygyár számát egy-egy érdeklődővel összekapcsolni. Az Aradi Közlöny szerkesztője megkapta a kapcsolást a villanygyárral és ott azt a felvilágosítást adták, hogy az üzemzavart a szénhiány idézte elő. A gyárban kijelentették még, hogy a baj csak pár pillanatig tart.

Néhány perccel fél hat után esodálatos módon megélnékültek Arad félig sötét utcái, a melyeken csak a gázgyár lángjai égtek. Az Andrassy-téren és a mellékutcákban lévő kávéházak, valamint cukrászdák közönsége kitódult az utcákra és kíváncsian tudakolta a járókelőktől, hogy mi az oka a hirtelen támadt sötétségnek és vajjon meddig fog az még tartani? A Hungária-, Városi és a Központi kávéház terméi villanyvezetékekkel vannak felszerelve és emiatt a helyiségek teljes sötétségben maradtak. Eleinte gyufaszálakat gyújtogattak, de ezt a drága mulatságot abbahagyták. Csak sokára sikerült ezeknek a kávéházaknak néhány szál gyertyát szerezni, azonban a közönség nem maradt meg a gyertyák fénye mellett a helyiségekben. Csupán egy-két erős elhatározású vendég gubbasztott a nagy ablaküvegek mögött. A Fehér Kereszt-kávéházban gázvezetékek van és ott nem okozott kellemetlenséget a villamos áram megszakadása. Az Andrassy-téri Matzky-cukrászdában aránylag elég sok gyertyát sikerült meggyújtani és a vendégek ott híven kitarítottak hat óráig, amikor ismét funkcionálni kezdett a villamos vezeték. A főtéri üzletek közül csak néhány volt kivilágitva. Ezek ugyanis előtűnik ismeretlen okból nem szakítottak a gázvilágítással és most örömmel látták ennek hasznát. A hirtelen támadt sötétség természetesen kínos zavarokat idézett elő Arad egész közgazdasági, társadalmi és hivatali életében. Amint már említettük, a telefonközpont villanylámpái is kialudtak és teljes félórán át szünetelt a telefonforgalom. Ugyanilyen kellemetlen következményeket idézett elő a sötétség a városi házakban, valamint az üzletekben és a mozgószínházakban is.

Zimmermann Károly dr. az aradmegyei közkórház főorvosa a villamosgyár zavara által előidézett bajokról a következő érdekes adatokat mondta el az Aradi Közlöny munkatársának.

— Ugy az aradmegyei közkórházban, mint a Ferenc-téri katonai kórházban a legsúlyosabb kellemetlenségeket okozta a villamos világitás megszakadása. A Ferenc-téri kórházban például majdnem elvérzett egy beteg katona, akit épen én operáltam. Az illetőnek súlyos sérve van és emiatt kellett megoperálnom. A műtét legfontosabb részéhez értem, amikor a villamos világitás megszakadt. Elképzelhető, hogy milyen helyzetet teremtett ez a mizéria. Mivel a Ferenc-téri kórházban nincsen gázvilágítás és sem petróleumlámpával, sem gyertyával nem vagyunk felszerelve, kénytelenek voltunk az istentisztelethez használt oltári gyertyákat elvenni és azok ténye mellett folytatni a súlyos műtétet.

Mindenki érdeklődéssel kérdezte, milyen zavart okozhatott az áramszünetelés a hegyaljai villamos vasut közlekedésében. Tudott dolog, hogy ezt, Európa egyik leghosszabb villamos vasutvonalát, az aradi villamosági r. t. telepe látja el hajtóerővel. Mint meggyőződöttünk róla, a vasut forgalmára semmiféle befolyással ezidőig a villanytelepen beállt helyzet nem volt. Az Aradi Közlöny tudósítója beszélt Zerkovitz Rudolf vezérigazgatóval, aki a következőket mondotta:

— Ismerve a reánk várakozó nehézségeket, idejekorán gondoskodtam arról, hogy kellő áram álljon a vasut rendelkezésére. Ma reggel intézkedtem, hogy a Gyorokon levő akkumulátor batériákat feltöltsek. Ez megtörtént ma hajnalban és ennek következtében annyi erő állott a rendelkezésünkre, amely a forgalom zavartalan lebonyolításához szükséges volt. Az akkumulátor abban a pillanatban, amikor a telepen megállt az üzem, automatikusan átkapcsolt és a maga erőtartalmát átadta a pályán futó kocsiknak. Ma este 9 órakor ismét megtöltik a gyoroki batériákat és holnap délig el leszünk látva árammal. Remélhető, hogy a holnapi nap folyamán a villanytelep már abban a helyzetben lesz, hogy áramot szolgálhasson. Az állomás épületekben a világító testek természetesen kialudtak, azonban azok sem maradtak sötétben, mert gondoskodtunk jó előre más világításról is.

Arad egyik legnagyobb ipartelepe, a Marta üzeme, szintén szenvedett az áramszolgáltatás zavara miatt. Molnár László főmérnök mondotta el, hogy délután háromnegyed 5-kor, mikor az áramszolgáltatás megszakadt, befezték a nappali üzemet és a hat órakor megkezdődő éjszakai üzemet sem nyitották meg, mert azt az értesítést kapták a villanyteleptől, hogy bizonytalan, vajon a gyár részére szükséges ipari és világítási áramot a kellő időben szolgáltatni tudják-e. Amikor a főmérnökkel az Aradi Közlöny tudósítója beszélt, ez körülbelül hat óra után néhány perccel lehetett, a Martában acetilén világítás mellett dolgoztak az irodában. Minthogy a gyár abba az áramszolgáltatási körzetbe esik, amelynek részére a telep a mai nappal már erőt produkálni nem tudott, üzemszünetelni volt kénytelen.

Péntek este lévén, a zsidó templomban sok ember tartózkodott az istentisztelet alkalmából, itt az áramszünetelés zavart egyáltalában nem okozott, mert a templomot gázzal világítják és csak annyiban volt érezhető a villamos erő elmaradása, hogy a templom valamivel sötétebb volt.

Mellinger igazgató az üzemzavarról.

Az Aradi Közlöny tudósítója telkereste Mellinger Józsefet, a villanygyár igazgatóját, hogy megkérdezze tőle, mi volt az oka a mai zavaroknak és biztosíthatja-e a közönséget arról, hogy a maihoz hasonló esetek nem fordulnak többé elő.

— Már a szerb offenzíva kezdetén — mondotta az igazgató — igen nagy nehézségeink támadtak a szénellátás körül. A telepnek naponta négy vagon szénre van szüksége, hogy valamennyi kazánt tüteni tudjunk és a rendkívül megnövekedett igényeknek eleget tudjunk tenni. Két tényező határozza meg a mi szénellátásunkat. A bánya és a vasut, mert az ár, a beszerzés nehézségei nem számítanak, mint-hogy minden áldozatot meghozunk csak azért, hogy hajtó és világító erőt tudjunk produkálni

— A nehézségek egyre fenyegetőbbek lettek s ez év augusztusának elején, amikor a politikai viszonyok feszültsége érezhetővé vált, a villanytelepek a napi szükséglet kielégítése mellett, hetven napra való széntartalékja volt. Augusztus folyamán ebből a tartalékból elhasználtunk tíz napra valót, úgy, hogy, a román hadüzenet napján megállapíthattam, hogy épen hatvan napig tart még a szénkészletünk.

— Természetes, hogy e hónap alatt minden arra illetékes tényezőnél eljártunk, hogy a szénet biztosítsuk. Ot-hat bányánál is van rendelésünk, amelyet azonban csak avval a feltétellel perlektuálnak, ha mi állítjuk a bányához a vasuti kocsikat és mi is hozzuk el onnan. Ennek a feltételnek teljesítését azonban ugyebár mi meg nem ígérhettük. A román offenzíva megindulása következtében a szénbeszerzés aztán teljesen lehetetlenné vált és csak egy módja volt, a Máv.-tól szénét szerezni, arra az időre, míg a bányák megkezdhetik a szállítást. Még szeptember hónapban el is jártunk a Máv. igazgatóságánál és Tolnay Kornél államtitkár, elnökgazgató ur, tekintve, hogy az aradi villanytelep óriási háborús közérdeket szolgál, méltányolta kérésünket és utasította az aradi üzletvezetőséget a kiszolgáltatására. A Máv. minden kérésünket a legnagyobb elismerésre méltó módon, amennyire tőle függött, teljesítette és Arad közönsége neki köszönheti, ha a villanytelep üzemét folytatni tudja.

— Mint említettem, a saját szemünk október 27-éig fedezte a szükségletet és ezért a mai napon megkerestem a Máv. aradi fűtőházát, hogy bocsásson rendelkezésünkre megfelelő mennyiségű szén. Azonnal kaptunk is három vaggonnal. Ma délután kezdtük meg a fűtést ezzel a szénrel, amely porosz szénnek van jelezve és a legnagyobb megdöbbenéssel konstatáltuk, hogy az atmoszféra mérő lassankint tizenkettőtől hatra esik. A szén, tudniillik nem alkalmas a mi kazánjaink fűtésére, a szükséges gőznyomás előállítására, mert nem ég el, hanem csak egyszerűen megfő. Sőt még azt a tüzet is elfojtotta, amely a kazánjainkban volt. A szükség parancsolta, hogy azonnal kikapcsoljuk valamennyi vonalunkat és az áramszolgáltatást beszüntessük. Kivételt csak a vasuti pályaudvarra tettünk, mert annak élete nem szakadhat meg.

— Délután fél négy órakor értesítettem a Máv. fűtőházát, hogy a szén használhatatlan és kértem, hogy küldjenek a por szén helyett darabos szenet, mert különben kénytelenek vagyunk az üzemet teljesen beszüntetni. A vasut eleget tett a kérésnek és körülbelül hat órára újabb három vagon érkezett, amelynek azonban csak egy kis része volt megfelelő. Mikor ezzel a szénrel megkezdhetjük a fűtést és megfelelő nyomást kaptunk, bekapcsoltuk ismét a várost.

— A helyzet most az, hogy 24 órára elvagyunk látva félig-meddig megfelelő szénrel és egyáltalán nem mondhatom meg, hogy az üzemzavar megismétlődik-e, vagy nem, mert minden attól függ, hogy azok a tényezők, akiknek a szénszükséglet kielégítésének módja hatalmukban van, segítségükre lesznek-e, vagy nem?

Hihető, hogy igen, mert eddig is sok jó indulatot és megértést tapasztaltunk részükről.

Az „ARADI KÖZLÖNY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donanytőzsdében ::
Egyes szám ára 12 fillér ::

Berthelot tábornok

Románia katasztrófájáról.

(„Két véres oltó nyas Románia testébe, hogy szétszakítsa“ — írja az *Universul*.)

— Távirati tudósítás. —

Az oláhoknak Erdélyből való kiverése, s a dobrudzsai katasztrófa nyomán mintegy egyetemlegesen jajdul fel az entente és Románia. Az entente Romániát okolja a vereségekért, ez viszont az ententének tesz szemrehányást, de mindkettő megegyezik abban, hogy Románia végveszedelmét elkerülni többé nem lehet. Az elegikus hangzavarba pedig belesír az orosz különbékéről egyre inkább terjedő hírek fájdalmas lírája. Mert vegyük sorra őket, amint mai távirataink mondják:

Párisban Clemenceau erősen megtámadja lapjában Briand-t Balkán-politikájáért. Kifejti, hogy sokkalta helyesebb lett volna a Gallipoli kudarc után nem kísérletezni többé Sarrail ekspedíciójával. **Románia semleges maradhatott volna.** Sarrail Románián segíteni úgy is képtelen, mert ehhez sokkalta gyengébb. *A Balkánon fölvetődött sötét felhők lassankint kiterjednek az entente minden frontjára.*

A londoni „Daily News“ már így jajdul föl:

Csernavodától északra az orosz-román haderők vasutvonalak nélkül, a dunai átkelés lehetősége nélkül *veszedelmes helyzetben vannak és Bukarest különösen tenyegelve lesz, hogyha a németek Csernavodánál átkelnek a Dunán. Miként jöhet akkor majd az entente Románia segítségére?*

A bukaresti „Universul“ viszont a dobrudzsai eseményekkel kapcsolatban ezeket írja:

— Ismét érezzük Damokles kardját Bukarest felett függeni. Nem is sejtethjük, hogy hol tartóztathatjuk föl az ellenséges előretérést. Tény, hogy a legnagyobb előkészületek ellenére sem akadályozhatjuk meg az ellenség offenzíváját és az ellenség sikereit. **Preoál fölül is ellenséges offenzíva ágyudörgése hallatszik. Két véres oltó nyas egyszerre belé Románia testébe, hogy szétszakítsa.** Románia mindent megtesz, ami megtehető. Falkenhayn támadásáért Dobrudzsából elvonjuk a haderőket, két fronton vetjük föl egyszerre a küzdelmet, tehermentesítettük Sarrailt, magunkra vonva a németek-bolgárok-törökök támadását; a német csapatok Balkánra küldésével a franciáknak és angoloknak segítünk, a legnagyobb mértékben teljesítettük köteleességünket, végre remélhetjük hát, hogy a szövetségesek is felelőnek kötelezettségeik tudatára.

Egy Zürichből keltezett távirat olasz kormenfart közöl az orosz segítséget és különbékét illetően, amikor ezeket mondja:

A Romániának küldendő orosz segítség elmaradását azzal magyarázzák, hogy ennek nem politikai okai vannak, hanem az, hogy *Oroszországnak nincsenek már elegendő kiképzett tartalékai.*

Oroszország érthetetlen magatartása miatt Rómában ismét *felvetődtek az orosz különbékéről szóló hírek.* Megállapították, hogy az oroszok alig kétszázhetvenötezer embert küldöttek Románia megsegítésére. Ebből kétszázhuszezer Dobrudzsában harcolt, a többi Erdélyben, holott Romániát csupán ennél jóval nagyobb segítség menthette volna meg.

De mindennél érdekesebb a Romániába küldött *Berthelot* francia tábornok kijelentése, amelyet *Wessolkin* orosz admirálisnak tett s amely az „Odeszkij Lisztok“ című lapban láttott napvilágot. És pedig ezeket mondja *Berthelot* tábornok:

— **Az oláh hadseregben félelmet okoz a municióhiány és az a világos tény, hogy Románia a használható szállítóeszközök hiánya miatt nem tartóztathatja föl az ellenséget, mert ehhez első sorban nagymennyiségű municióra és tüzerségre volna szükségük. É tihetetlen, hogy Románia ennyire olégtelen municiókészlettel háborúba bocsajtkozott. Romániának csupán csak annyi municiója volt, amennyi egy nyolchetes hadjárat-hoz elegendő. Nagy veszedelem rejlik abban, hogy a román hadvezetőség a katonai erőkifejtes mértékeit lebecsülte. Románia egyetlen helyes feladata lett volna, háborúja megindításakor az orosz hadseregre támaszkodva erős deffenzívában maradni, nem pedig szétforgácsolva erőit, offenzívát kezdeni életre-halálra.**

A municióhiány pótlásáról való gondoskodást illetően pedig a „Ruskij Invalid“ már arról értesül, hogy a román tüzerségi főfelügyelő, *Pecuratu* vezetésével egy román bizottság érkezett Moszkvába, hogy a román municióellátás fontos kérdéseit megbeszéljék.

Tanulmányok — de nem liszt. (A főispán utjának eredménye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mai lapunkban beszámoltunk arról, hogy a közlelmezési bizottság egy kiküldött albizottsága tegnap értekezletet tartott a lisztjegy rendszer hibáinak megállapítása és orvoslása céljából. Megirtuk, hogy az értekezlet alapos tanulmány tárgyává tette a kérdést, meg hányta-vetette a dolgokat és végül előterjesztéseket tett a mai közlelmezési bizottságnak, mely azonban ezeket nagyrészt nem fogadta el, úgy, hogy alapjában a rendszer továbbra is megmarad. Azt, hogy utcák szerint csak bizonyos előre meghatározott napokon adják ki a hatósági üzletek a közönségnek a lisztet és kenyert, a közlelmezési bizottság nem határozhatta el, mert ehhez az kellene, hogy a város minden napra pontosan el tudjon látni lisztel minden hatósági üzletet. Különben megtörténne az, hogy hétfőn a Forray-utca és a Rákóczy-utca lakói kapnának lisztet és megtörténhetne, hogy már kedden a kerület többi utcáinak lakói nem jutnának liszthez. E mellett ennél a rendszernél is történhetnének visszaélések. Annak az utcának lakói, akikre csak kedden kerülne a sor, odaadnák jegyeiket azoknak, akik azokat már hétfőn beválthatják. Az azonban határozottan megállapítást nyert, hogy a havonként kiadott lisztjegyek fedezve vannak a negyvenöt vagon lisztel.

Azokra a visszaélésekre vonatkozólag, melyek a lisztellátásra szoruló összeírásánál történtek, úgy, hogy egyes családok több személyt jelentettek be, mint a hány tagból tényleg áll a család, — úgy határozott a bizottság, hogy a laistromot szigorú revízió alá veszik.

Ezt a revíziót úgy oldotta meg a bizottság, hogy a zöld igazolványát mindenkinek alá kell írnia a háztulajdonosával, aki aláírásával azt bizonyítja, hogy az igazolvány tulajdonosának családja tényleg annyi tagból áll, amennyire az igazolvány ki van állítva. Ezeket az igazolványokat aztán a kerületi rendőrbiztosok láttamozni fogják. A visszaélések megakadályozása érdekében a hatósági üzletekben ezentul csakis hatósági bélyegzővel ellátott lisztjegyeket fogadnak el. Intézkedések fognak történni abban az irányban is, hogy a katonák, akiket a katonai hatóság lát el kenyérrel, ne juthassanak kenyér- és lisztjegyekhez. *Hecht* Arnold dr. fb. főorvos, a lisztjegyrendszer megváltoztatása érdekében egy hosszabb indítványt terjesztett be, melyet a jelenlevő *Kintzig* János főispán is elfogadhatónak vélt kisebb módosítások után. Ha ezt a rendszert fogják életbe léptetni, akkor mindenki a kerületében lévő hatósági üzlethez egy számot fog kapni, minden jegy ezzel a számmal lesz ellátva és hetenkint kétszer kapja meg ezzel a jeggyel a liszt és kenyérszükségletét, úgy, hogy a torlódás elkerülése érdekében ezeket a számokat a napnak egy-egy órájára fogják beosztani. A jegy tulajdonosa, akinek például 72-es száma van, tudni fogja, hogy minden héten kedden és pénteken tíz és tizenegy óra között kerül rá a sor. *Hecht* dr. előterjesztését kiadták a bizottság albizottságának tanulmányozás céljából.

Az aradi főreál és főgimnázium igazgatói, a két intézet tanári kara és az aradi munkásbetegsegélyző tisztviselőkara részére kérte a várostól, hogy kéthetenként egyszer utalványozza ki a lisztkompetenciát. A kérelmet azonban nem teljesítette a bizottság.

A város kétszázharminckilenc darab sertésének átvételére csakis *Simandán György* aradi hentesmester tett ajánlatot, melyben hajlandó a város feltételeit elfogadni. A bizottság az ajánlatot elfogadásra ajánlotta a tanácsnak.

Az elnök *Lőcs Rezső* polgármester helyettes közölte a bizottság tagjaival, hogy a főispán kérelmére a belügyminiszter a város részére kiutalt nagyobb mennyiségű kölest, borsót és árpakását, ezenkívül petroleum beszerzése érdekében is fog tenni a város gazdasági hivatala lépéseket.

Berta Titusz ismét kérte a bizottságot, hogyha csak lehetséges, adjon a város árusítás céljából a kiskereskedőknek is lisztet. A kérelemre *Varjassy Lajos* polgármester válaszolt azzal, hogy az augusztusi közgyűlésen *Faragó Rezső* törvényhatósági bizottsági tag ilyen irányu felszólalására megígérte, hogy abban az esetben, ha majd a város teljesen megfelelő mennyiségű lisztet fog kapni, akkor a kiskereskedőknek is kiadnak lisztet. Még azonban most is fennállanak a liszt kiosztás körül a nehézségek és ha a kereskedőket is ellátnak lisztel, az ellenőrzés nehezebbé válna.

Katonai előléptetések. A hivatalos lap mai száma közli: A király *Székely Benő* dr. hadapród-jelöltet beosztva a 2. népfelkelő-gyalogezrednél, a 6. vartüzérezred állományában és *Gergely Sándor* hadapród-jelöltet, beosztva a 2. népfelkelő-gyalogezrednél, a 6. vartüzérezred állományában hadapródkká, *Kiss János* népfelkelő-mérnököt, a 2. népfelkelő-parancsnokság nyilvántartásában mérnökhadnaggyá nevezte ki.

Megnyílt a vármegyében a magántávirat forgalom. *Varjassy Lajos* polgármester a nagyváradi postaigazgatóság távirati értesítése folytán közhírré teszi, hogy az aradvármegyei magántávirat forgalom a mai nappal újból megnyitott.

Oláh panamák a petroleum forrásokkal.

(Miért fél Románia csapataink benyomulásától.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szövetséges csapataink mindegyre jobban közelednek a világhírű oláh nafta-forrásokhoz, amelyeknek birtokunkba való kerítése, a mai viszonyok között — közgazdaságilag — jóformán ki sem fejezhető értékes zsákmányt jelentene. Érthető tehát az az általános érdeklődés, amely csapataink előnyomulásával arányban, az oláh petroleum-források iránt viseltetik. Ezek a források ma már világhírűek, azaz segítette az idegen tőke. Maga az oláhság negyven esztendővel ezelőtt jóformán semmit sem törődött ezekkel a forrásokkal, amelyeknek kitermelése is csak azóta kezdődött meg. Egy hosszú évekig Romániában élt uriember kezéből kapjuk az alábbi érdekes cikket, amely híven világítja meg az oláh nafta-források mai fejlődésének történetét.

A hetvenes évek elején, amikor Romániában a gazdag petroleum vidék még terra incognita volt, egy *Thoiss* nevű angol ezredes járt Romániában, aki némileg értett a geológiához is. Ez arra a felfedezésre jutott, hogy Busztenariban, Cimpina mellett, gazdag petroleumrétegek lehetnek. Ezt a felfedezését szeretne volna kihasználni. Épen azért utána járt, hogy a kiszemelt területet, amelyen a furásokat eszközölni akarta, megvásárolja. Azonban ez a megvásárlás lehetetlen volt. Az oláh alkotmány hetedik szakasza ugyanis egészen határozottan kimondja, hogy idegen állampolgár Románia területén földbirtokot egyáltalán nem szerezhet. Az oláh alkotmány legfeljebb azt engedi meg, hogy az idegen alattvaló oláh birtokot tizenöt, esetleg husz esztendőre bérbe vehessen. *Thoiss* ezredes azonban a fejébe vette, hogy a kiszemelt földterületet örök áron mindenestre megszerzi magának és ezt az angol konoksággal és egy furfangos és mindenre kapható oláh ügyvéd segítségével keresztül is vitte. Ez az ügyvéd pedig nem volt más, mint *Take Joneszku*. *Take Joneszku* a külföldi nyelvek közül folyékonyan beszél franciául s még jobban angolul s épen azért francia és angol állampolgárok romániai jogügyleteinek elintézésénél mindenkor előszere-ttel vették szolgálatait igénybe. *Take Joneszku* jó pénzért elvállalta *Thoiss* ezredes ügyét is és sikerült neki a különböző hatóságokhoz intézett beadványaiban a román alkotmány hetedik paragrafusát annyira kiforgatni és elcsavarni, hogy az ezredes a földbirtokot Busztenariban végül is megvásárolhatta örök áron. Ez volt az első eset, hogy Romániában külföldi állampolgár földbirtokot vásárolhatott. A birtok megvétele után *Thoiss* ezredes egy angol társaságot szervezett a petroleum kitermelésére. Az angolok eksploratív munkát kezdtek és igen primitív gépekkel s olyan ügyetlenül dolgoztak, hogy nemsokára nemsokára csak az üzemeltetés, hanem az alaptőke is eluszott és az angolok belátva fáradságuk eredménytelenségét, abbahagyták a furásokat és hazamentek ködös országukba.

A kilencvenes években azután, amikor az egész román petroleumvidék már fel volt tárva és annak óriási értékét felismerték, Busztenari, amely kiaknázatlanul állott és még mindig az angol társaság tulajdonát képezte, már körülbelül két millió leire emelkedett értékben. *Plojestii* ügyvédek, akik akár a héják a csirkékre, úgy lestek a kliensekre, a tribunánál hatóság akatárában felfedezték, hogy ez a kiaknázatlan petroleumterület angol tulajdon. Volt ezek között a *plojestii* ügyvédek között egy

piszkos üzletemről igen nevezetes férfi: *Dobreszku* ügyvéd, aki mellesleg képviselő is volt és politikailag nagy befolyással bírt. Hogy *Dobreszku* milyen ügyvéd volt, arra nézve jellemző az a diszitó jelző, amellyel földijeit kitüntetik. Ez a jelző úgy hangzik, hogy „*dzszenabet*”, ami török szó ugyan, de egész Romániában ismeretes és használatos és magyarul nem kevesebbet jelent, mint ezt: *gazember*. Valahányszor az ügyvéd képviselő nevét említették, mindenkor csak úgy szóltak róla: *Dobreszku dzszenabet*. Így nevezték őt a parasztok a vidéken és így hívják Bukarestben őt képviselőtársai is. *Dobreszku dzszenabet*, amikor tisztában volt azzal, hogy az angol társaság, illetve *Thoiss* ezredes hogyan szerezte meg Busztenarit, interpellált ebben az ügyben a román kamarában és interpellációra biztatta fel több képviselőtársát is. Az interpellálók azt kérdezték a kormánytól, hogy hogyan lehetséges az, hogy az alkotmány határozott szelleme és tilalma ellenére angolok földbirtokot szerezhetek Romániában.

Az interpellációkra azonnal válaszolt a román igazságügyminiszter. Az igazságügyminiszter pedig senki más nem volt, mint *Take Joneszku*, aki időközben újból bejutott a kabinetbe. Válaszában kijelentette, hogy *Thoiss* ezredes részére ő segítette a földbirtokot megszerezni és ebben az ügyben mint ügyvéd járt el, meg volt róla győződve, hogy az alkotmány szavait oda kell magyarázni, hogy csak megművelésre alkalmas földet nem szabad külföldinek szerezni s hogy a törvény szelleme nem vonatkozhatik ipari célokat szolgáló földterületekre is. De ha most a többség azon a véleményen van, hogy az alkotmány hetedik szakasza kategorikus és félremagyarázhatatlanul mindennemű fölvételt lehetetlenné kíván tenni az idegenek részére, akkor ő neki is az a véleménye, hogy ezt a fölvételt vissza kell csinálni.

Dobreszku dzszenabet erre összeköttetésbe lépett *Luka Eleftereszku* ügyvéddel, aki egyben kerületi prefektus is volt és grata perszona *Cantacuzino* herceg miniszterelnöknél. *Dobreszku dzszenabet* és *Luka Eleftereszku* szépen megfogalmazott és jogi argumentumokkal megspékelt levelet irtak Angliába *Thoiss* ezredesnek és értesítették arról, hogy a román kormány lépéseket tesz az iránt, hogy tőle és társaitól a busztenarii földbirtok visszaváltásuk. Azt az ajánlatot tették nekik, hogy engedje át okiratilag a föld tulajdonjogát *Dobreszku* és *Eleftereszku* számára, viszont ők kilátásba helyezték, hogy a kormánytól megváltás címén nyerendő összegből negyvenöt százalékot átengednek az angol társaságnak. Az angolok ebbe szívesen mentek bele, csak hogy elvesztek hitt pénzükből legalább valamit megmentsenek. *Dobreszku dzszenabet* és *Luka Eleftereszku* a busztenarii petroleumföldet két és fél millió leiert adták el a kormánynak és ezen az alapon könnyen kilehet számítani, hogy mennyi volt a nyereségük.

Romániában tudvalevőleg nincsen földkataszter és azért a föld tulajdonjoga sokszor könnyen tehető vitássá, mert igen patriarkális módon kezelik a föld tulajdonjogát és e tekintetben igen önkényesen járnak el sok esetben a rossz akaratú oláh hatóságok. Megtörtént egy ízben, hogy egy külföldi vállalkozó Busztenari határában egy paraszttól földterületet bérelt, hogy azon petroleum után furjon. A munkát megkezdte, s a szomszéd birtokos da-

ponta jött nézni, hogy hogyan folyik a feltárás és érdeklődött, vajjon van-e jó eredményre kilátás. Egy hónapig tartott a furás, amikor egy szép napon a furt kutból nagy erupeióval jött a petroleum, még pedig olyan gazdagon, hogy huszonnégy óra alatt husz vagon petroleumot is adott.

Másnap aztán bírósági személyekkel a helyszínére jött az egy hónapon keresztül kiváncsiságú szomszéd és kijelentette, hogy az új petroleumkutató bírósággal lefoglalhatja. Arra a kérdésre, hogy erre mi ad neki okot és jogot, az volt a válasza, hogy ugyanazt a földterületet, amely az ő birtoka mellett van és amelyen a furás történt, őt esztendő előtt ő is bérbe vette és hogy az a bérlet még mindig nem járt le. Ezt szerződéssel is igazolta. A vállalkozó hiába akarta bepanaszolni azt a parasztot, aki neki bérbe adta a területet, dacára annak, hogy azt más is bérelte, a bíróság csak nevetett és azt mondta a vállalkozónak, hogy miért volt oly bolond és miért nem győződött meg előbb, hogy nem bírja-e más is bérben a kérdéses földet. A vállalkozó azután a zsákmányéhes szomszédhoz fordulva azt kérdezte tőle:

— Hát ha te bérelted a földet, akkor miért nem szóltál előbb arról, hiszen naponta itt voltál és érdeklődtél a furás iránt?

A válasz ez volt:

— Igaz, hogy itt jártam naponta és érdeklődtem a furás iránt, de nem gondoltam, hogy eredményes lesz és nem akartam az örömet elvenni a kutatástól, de mikor láttam, hogy a petroleumforrás gazdag, akkor hazamentem, átnéztem irásaimat és a helyszínrajzot és akkor meggyőződtem arról, hogy ez a föld tényleg az én bérletem.

A vállalkozó erre ügyvédhez ment, aki rövidesen azt mondta neki, hogy elvállalja az ügy rendezését, de ezért hatvanezer lei honoráriumot kér. Ennyit a dolog a vállalkozónak nem ért meg.

Prahovo kerületben az ügyvédi kar fele abból él, hogy a vitás tulajdonjogu petroleumföldök körüli pöröket vezeti. Ezek a pörök legtöbbször bérlő külföldiek és izgága s pénzéhes oláhok között folynak. A *plojestii* ügyvédek ezeken a perekon úgy meggazdagodtak, hogy gyönyörű villáik egy egész hosszú utcát szegélyeznek. Ezt az utcát a nép csufondósan úgy hívja, hogy a „petroleumkalózkodó villasora”. A kataszterhiányon úgy igyekeztek segíteni és úgy akarták ezeket a pöröket lehetetlenné tenni, hogy a petroleumvidékre vonatkozólag különleges birtoklasi viszonyokat állapítottak meg. *Radovics Sándor* képviselő, aki jelenleg az oláh kormányban a kereskedelmi tárca tulajdonosa, kidolgozta az ugynevezett „konszolidációs törvénytervezetet”, amely szabályozta azt, hogy hogyan és miképpen lehet petroleumföldet bérbe adni és hogyan lehet azt a bérlő számára megvédeni. Ez az új törvény némileg rendezettebbé tette a viszonyokat. Meg kell azonban itt jegyeznünk, hogy ezt a törvényt nem azért hozták, hogy Romániában a külföldi alattvalók kizsákmányolását és vagyonukból való kiforgatását lehetetlenné tegyék, hanem azért, mert éppen a rendetlen viszonyok miatt az európai nagy tőke a román petroleumvidéktől távol tartotta magát és ennek hiányát érezte Románia közgazdasága. A törvény hatása e tekintetben érezhetővé is vált, mert a törvény életbeléptetése után egymásután alakultak a külföldi vállalkozók a román petroleum termelésére.

Aradi „barátnók.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy uri leánynak az Aradi Közlönyhöz intézett levele nyomán lapunk október 25-iki számában szóvá tettük az „Aradi állandó barátnók” kérdését. Cikkünk úgy látszik erős visszhangot keltett, mert a levelek tömege érkezett szerkesztőségünkbe, újabb és újabb szempontokból mérlegelve a kétségenkívül aktuális és érdekes témát.

Nem egy levél érkezett hozzánk, amely megvádolta a cikk íróját, hogy tolla nem volt eléggé energikus és nem tört pálcát a „barátnók” társadalmá fölé. Igen előkelő állami hivatalnok, kinek több leánya vár a férjhezmenetelre, szinte szélsőséges álláspontot foglalt el s brutális szavakkal kell ki „e szekta” ellen, mely ma holnap „arra kényszeríti a szülőket, hogy ne neveljék becsületben a leányaikat, mert a becsületes leányokra ma csak az élet nehéz küzdelme vár, míg „a barátnókre” a henye és kényelmes élet!”

Több leány, mintha összebezzelt volna, csaknem ugyanazokkal a szavakkal tör „a barátnókre”, akiknek elsősorban csodálatos módon mindenik a — szabadságát irigyl. Néhány keserűséggel gondol arra, hogy míg zsebpénzéből alig tud megtakarítani annyit, hogy a legminimálisabb ruházatkódásra teljék, addig „a barátnók” legnagyobb része selyemharisnyában, magasszárú cipőben s finom ruhákba járja az élet reájuk nézve könnyű útjait. „Anyám mindig veszekszik” — írja az egyik — bárminő csekélységgel esem terhére. Egy harisnya, egy szalag elég ok arra, hogy családunk békéje fölforduljon s otthonunk veszekedés színhelyévé váljék.

A beérkezett levelek legnagyobb része, amint látható, a „barátnók” ellen fordul — csodálatos módon nem erkölcsi fölháborodásból, mint inkább irigységből.

De a „barátnók” sem hagyják igazukat. Négy levél fekszik előttünk, amelyeket cikkünkre válaszul ugynevezett „aradi barátnók” írtak. E levelek közül kettőt itt közlünk kivonatossan.

Tisztelt szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy folyó hó 25-en megjelent cikkére „Aradi barátnók” néhány sorral válaszoljak.

— En, aki szintén „aradi barátnó” vagyok: megtudom érteni azokat az „előkelő” uri leányokat, akik az Aradi Közlönynek panaszkodnak, hogy mindhiába várják a mesebeli királyfit, aki őket királynőjükéke avatja. Pedig volna Aradon elég jobb helyzetben élő fiatalember, akiket azonban már mind lefoglaltak barátnőjük.

Hát ez bizony így van és ennek csak az „előkelő” urileányok az okai! Mert amíg „Három a kis leány” papája minden nehézség nélkül férjhez adta a leányait, addig nálunk Aradon egy leány sem tud férjhezmenni, nem azért, mert a „barátnók” lefoglalják a férjnek való anyagot, hanem mert mindegyik mesebeli királyra vágyik.

Melyik aradi udvari szállítónak a leánya elégednék meg egy egyszerű postatisztviselővel, vagy pláne egy nyerges mesterrel?

A mostani leányok, ha szeretnek is egy jóra való fiatal embert, aki őket tisztességesen eltartaná, az nem felel meg magas igényeiknek, mert vagy a foglalkozása, vagy a származása nem elég előkelő.

De ez még nem minden, ami a férfiakat a házasságtól elriasztja.

Éppen a 25-iki Aradi Közlönyben jelent meg egy cikk: „Válk az urától — mert hátha amputálják” címmel és ez az eset nem egyedülálló, mert éppen a háboru alatt volt nagyon sok eset, hogy míg a férjek a fronton voltak, addig a felesége tiz, meg tizenkét évi házasság után bizony eifeledtek az urukat s ezt tették olyan asszonyok, kik öngyilkosok akartak lenni, mikor az uruk a vonattal elment. Bőven tanuszkodhatna erről az aradi kir. törvényszék sorrendi kitűggesztése, ahol a közelmúltban egyetlen egy tárgyalási napon négy „uri” válóper zajlott le.

Ami pedig azt a féltékeny „barátnót” illeti, igaz, hogy egy kissé radikális módon akarta a barátját a csókolódzásról reszoktatni, de hiszen minden asszony féltékeny, különösen akkor, ha szeret valakit.

Az „előkelő” uri leányoknak én is csak azt tanácsolhatom, hogy várjanak türelemmel, ne akarjanak mindenáron férjet fogni és ha már sikerült férjhez menniök, legyenek olyanok, mint egy jó „barátnó” és ne, mint egy rossz „feleség”. Szerkesztő urnak igaz tiszteelője: egy aradi „barátnó”.

A másik levélben még több a keserűség. Biztosítom a levélíró uri leányt, hogy a „barátnók” között is vannak uri családból származottak, kiket a sors juttatott a barátnói pályára. Sajnos, hogy ezt a sorsot még irigylük is!... Irigylük az ugynevezett barátnótól, akinek csak futólagos örömeiket nyújt az élet. Egy félórai korzózás, egy rövidke szórakozás a barát oldalán, egy kávéházi asztal mellett, miatt folyton kíváncsi szemek fürkésznek és pörge nyelvek szapulnak, ki vagyunk téve a barát hozzátartozói üldözésének s türemünk kell ennek magának bokros szeszélyeit. Lelkünkben a legnagyobb bizonytalansággal, hogy mit hozhat odaadó hűségünkért a barát részéről a legközelebbi pillanat is már? nem hódítja-e el tőlünk valamely ártatlan leányarcból kisugárzó bűvös szempár? avagy a kérelhetlen szülők egyenes akaratára nem-e arra ébredünk egy szép napon, hogy bálványozott barátunk eljegyezte N. N. urleányt?

Ugyebár irigylendő a helyzete egy „barátnónek”. Én, férjes asszony voltam, egy reám erőszakolt házasság rabja, ki férje brutális bánásmódját tűzte sok ideig, míg egyszer a véletlen utamba hozott egy embert, aki jó, előzékeny, kedves és finom volt hozzám s e tulajdonságaival megnyerte szívemet. Önkénytelen összehasonlítottam férjemmel, a mérleg feléje billent s én „barátnóje” lettem; barátnóje — szerelemből!

Dobjon rám követ, aki bünsünek tart. De ne felejtsek el, hogy okos leánykák rendszerint számításból vadásznak jó partikra... Nekik az az ideál, aki minden szeszélyüknek hódol, minden kigondolható csodabogarat biztosít a számukra, míg a barátnó csak úgy szerényen, feltűnés nélkül, mindenben kedvét keresve, gondjait megosztva, kitart barátja mellett a végsőig s mindezt azért, mert nem menyasszonya, sem felesége, csak — barátnóje!

Kiváló tisztelettel: B. J.

A „barátnók” helyzete sem irigylésreméltó tehát! Kiáltásuk „de profundis” — a mélységből hallatszík és sok benne a fájdalom! Ki tudna itt igazságot tenni?!

H I R E K.

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Angol és olasz hajók tengeri csatája.

Zürich. A messinai szorosnál a ködben angol és olasz hadihajók megütköztek. Egy angol csatahajó súlyosan megrongálódott. Nápolyba vonszolták be, ahová a gőzösön a csatának számos sebesültjét is elhozták.

Tarentóból jelentik, hogy a városból nyugatra egy angol hadihajó megütközött olasz torpedórombolókkal.

Krisztília. A német ultimátumról elterjedt hírek cáfolataképen az Aftenposten „Hiresztelések” feliratu cikkében azt írja, hogy a norvég kormány csak a jövő héten válaszol a német jegyzékre. Ha megőrzik a nyugalmat és biggadságot, addig semmi sem fog történni.

Cincinatti. Wilson elnök beszédét mondott, amelyben javasolta, hogy az Egyesült Államokban alakítsák meg a népek ligáját, a békének a háboru megkezdése után való megvédésére. Ez az utolsó világháboru, amelyet az Egyesült Államok elkerülhetek — mondja Wilson — s a nemzet légyen rá elkészülve, hogy szükség esetén fizikai erejét is használnia kell.

Szófia. A bolgár vezérkar jelentése október 27-én: Macedonai hárévonat a helyzet változatlan. A Presba-tó és Doiran-tó között gyöngé ágyuzás. A Belasica-Planina lábánál nyugalom. A Struma hárévonalon gyöngé ágyuzás. Az Egei tenger partvidéken az ellenséges flotta az Orfano körüli magaslatokat ágyuzta. Román hárévonat: A Fekete-tenger partján nyugalom. Dobrudzsában a szövetséges haderők üldözik az ellenség megvert seregeit. Hirsova városát megszállottuk. A Duna mentén nyugalom.

Németország hadihitele.

— Távirati tudósítás. —

A német birodalmi gyűlésen Rödnér kincstári államtitkár a tizenkét milliárdos új hadihitel megindokolásánál közölte, hogy az eddigi hadihitelek összege ötvenkét milliárd márka.

Kifejtette továbbá, hogy Németországban a pénz az országban marad meg, míg ellenfeleink ellenben eladósodnak.

A havi kiadás a galíciai és dobudzsai frontok meghosszabbodásáért 2587 millió, míg Angliáé három millió. A kiadások jórésze azonban békében is gyümölcsözni fog, mert legnagyobb részük a Sommenál, Kurlandban, Lengyelországban, Galiciában és Erdélyben harcolók felszerelésére és municióval való ellátására kell. Ezért remélik a megszavazását.

Auffenberg sóhaja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Auffenberg Móric tábornok, aki a napokban komarovi előnévvel magyar báróságot kapott a királytól, fogadta a bécsi újságírókat és a következőkép nyilatkozott előttük:

— Öt hadtestet vezettem a komarovi csata alkalmával, száznolevanezer embert. Hatvanezer magyar, ötvenezer osztrák és hetvenezer cseh katonám volt, akik ragyogó dolgokat műveltek. Ismeretes, hogy a komarovi csatában százötven orosz ágyut zsákmányoltunk, huszezer ellenséges katonát fogtunk el.

A magyarok úgy harcoltak, hogy minden elismerés megilleti őket, teljesítményeik oly nagyok, vitéségük olyan rendkívüli, hogy csak a legnagyobb dicsérrel szabad róluk beszélni. Ugyanezt mondhatom el az osztrák harcosokról is.

Majd a tábornok elmcengve és hosszabb szünetet tartva, a ravaruskai csatáról kezdett beszélni:

— Egyetlen egy országot állott rendelkezésünkre az óriási sereg visszavonulásánál — mondotta a tábornok sóhajtvá s ebben a sóhajban sok minden van eltemetve.

— A komarovi és a ravaruskai csaták lefolyását — így szólt később — megirták a hadilevéltár számára. A történelem ebből megismerheti a tényállást, mert a leírás hiven adja vissza a történeteket.

— Aradiak Mangra Vazul beiktatásán. Vasárnap installálják Nagyváradon Mangra Vazul a görög keleti román metropolitai egyházi méltóságba. A beiktatási ünnepélyen Aradról is többen vesznek részt. Így Papp János püspök, Ciorogar Romulus igazgató, Popa György dr. törvényszéki bíró, mint az aradi szentszék delegáltjai akikhez hozzátartoznak.

LEGUJABB.

Reggel fél 4 órakor érkezett jelentés.

Bukarest kiürítését megkezdték.

Kopenhága. A Ruszkoje Szlovo jelent: Bukarest kiürítése megkezdődött. A kormány nem rendelkezik el a kiürítést, de előmozdítja a menekülést. Naponta zsupfolt vonatok hagyják el a fővárost.

Budapest. A svájci lapok különbeke híreszteléseivel szemben a Pester Lloyd illetékes bécsi forrásból közli, hogy a különbeke hírek, legalább a mi benünket illet, nem felelnek meg a valóságnak. Különben is Oroszországnak jelenleg nincsen is módjában Anglia karmaiból megszabadulni, ennélfogva egyoldalú békekötés teljesen lehetetlen. A békéről mindaddig szó

sem lehet, amíg az egész entente be nem látja, hogy a kiűzött céljait nem érheti el.

Bécs: Körber ma délután több konferenciát tartott. Az hírlik, hogy a király szabad kezét adott Körbernek az egyes tárcák betöltésére. Bizonyos, hogy Georgi osztrák honvédelmi miniszter marad és hogy *Hohenlohe* herceg átveszi a közös pénzügyminiszteri tárcát. A vasárnapi hivatalos lap közli majd a kormány névsorát. A Stürgkh kormány tagjai a délutáni tanácskozásuk után benyújtották lemondásukat.

zott még Raicu Sebő, az aradi Viktória igazgatója is. Az aradiak ma utaztak el Nagyváradra.

— **Singer János dr. síromléke.** A legnemesebb hivatás, mások bajainak gyógyítása közben ragadta el orvul a halál, élete virágában *Singer János* drt az élők sorából. Még emlékezünk milyen mélyen sujtotta le a város egész közönségét a kiváló orvos tragédiája, amely őt akkor érte, amikor emberfeletti munkával a legönzetlenebb önfeláldozással egy majdnem ismeretlen, veszedelmes, pusztító betegségnek áldozatul esett szerencsétlenek kezé ment, hogy azokon segítsen. A Szerbiából behurcolt kiütéses tifuszban szenvedő internált, kat gyógyította és maga lett betegé ennek a rettenetes kórnak. Sem az orvostudomány, sem pedig a hitvesi szeretet nem tudták őt megmenteni és az egész város társadalma által megsiratva kísérték őt utolsó nyugvóhelyére, a temetőbe. *Singer János* dr-nak, a háboru egyik hősenek most állít sírkövet gyászoló özvegye és ezt az emléket vasárnap délelőtt fél tizenkét órakor avatják föl az izraelita temetőben. A sírkő emlék leplezésén a helybeli orvosszövetség testületileg vesz részt, *Löwinger Miksa* dr. elnök vezetése alatt.

— **Arad város tanácsa** közhírré teszi, hogy a Révay-utca 14. sz. alatt levő hatósági sütőde következő díjakért süt kenyert: 1 kiló kisütött kenyér után fizetendő 5 fillér, 2 kiló kisütött kenyér után fizetendő 10 fillér, 3 kiló kisütött kenyér után fizetendő 15 fillér, 4 kiló kisütött kenyér után fizetendő 20 fillér. Egy tepsi tészta után tekintet nélkül a nagyságra fizetendő 12 fillér. A kenyér fél kilón aluli mennyisége, a mennyiben az összsúly 1 kilót meghalad, figyelembe nem jön. A fél kilón nagyobb súly után a legközelebbi egész kiló utáni díj fizetendő. Bevetés naponként reggel 7—8 óráig és délelőtt 10—11 óráig.

— **Komjáthy Béla meghalt.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Komjáthy Béla ügyvéd, volt országgyűlési képviselő ma reggel Budapesten 70 éves korában meghalt. Komjáthy Béla 1875-ben lett képviselő s különösen 1886-ban a Janszky-féle tüntetések alkalmával játszott nagyobb szerepet, hevesen agitált az ellen, hogy a közös hadsereg a politikai ügyekbe beavatkozzon s ez időben több párbaja is volt. 1906-ig egy évet kivéve állandóan tagja volt a képviselőháznak. Komjáthy Béla a koalíciós kormány által elrendelt képviselőválasztások idején Müller Károllyal és Fényes Samuval szemben Aradon is fölépített képviselőnek, de mindkettővel szemben kisebbségben maradt, amennyiben az abszolút többséget Müller Károly kapta meg.

— **Adomány.** Leopold Zsigmond az Arad város területére alakított jövedelemadó kivétő bizottság tagsági díja fejében felvett 1000 koronát a hadbavonultak hátramaradtjait javára adományozta.

— **A menekültek visszatérnek otthonaikba.** Budapestről írják: A belügyminiszterium befejezte az előkészületeket, hogy az erdélyi menekülteket minél hamarabb hazaszállítsa úgy, hogy semmi fennakadás se történjék. Budapestről ma indult két vonat Erdélybe, amely Aradon keresztül Tóvisig 550—550 embert visz. Az utasok, mielőtt vonatra szállnak, meglepően kapnak és három napra való élelmiszert, hogy utközben legyen ennivalójuk, ha esetleg késik a vonat. Csak azok utazhatnak el ezzel a két vonattal, akik a hatóságtól már engedelmet kaptak erre és akik Budapesten maradtak azért, mert más vonatokról lekéstek. Nem egy vidékről való emberek, hanem magános családok. Az egyes községek és összetartozó csoportok hazaszállítása később kezdődik meg. Az időpontot majd bejelentik. Az első hazatelepítőket szállító vonat husz személy kocsiból és podgyászkoocsiból állott s Dálnoki Nagy Lajos református pap vezetésével ötszázhet menekült, főleg asszonyokat gyermekeket vitt. A pályaudvaron megjelent Sándor János belügyminiszter is, aki többekkel elbeszélgetett.

— **A motoros kerekalatt.** Megdöbbentő szerencsétlenség történt ma délelőtt az Arad-hegyaljai motoros őthalmi állomása közelében. *Sh idemann* Illésné őthalmi asszony, akinek férje nem régebben esett el a harcúterén, egyedül hagyván őt öt apró gyermekével, ma reggel Aradról a motorossal igyekezett hazafelé. Őthalom közelében a vonat ablakából a mezőn egyik gyermekét pillantotta meg, úgy látszik, hogy valami fontosat akart neki mondani, mert kiugrott a motorból, de oly szerencsétlenül, hogy a vonat kerekai alá került, amelyek derékon valósággal kettészelték. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség a motoros személyzete közül, amennyiben az asszony a saját könnyelműségének lett az áldozata.

— **Tanácsot kérek.** (Levél a szerkesztőhöz.) Igen tisztelt szerkesztő ur! Mint rokkant katona leánynezőbe voltam Aradon s épen akkor fordultam a mamához, hogy megkérem kiválasztottam kezét, amikor a villany váratlanul kialudt. Szívesen vártam a boldogító igent és a villany felgyulását. De míg a városban a villany körték megvilágításának a legtöbben örvendtek, talán én voltam az egyedüli, aki a keserű csalódás és a rut becsapás hatása alatt a legszomorúbb voltam és dühöngtem. Képzelve szerkesztő ur, a sütéség leple alatt *kicserélték a menyasszony jelöltet.* Mikor világosság lőn, előttem ideálom anyagi terméte és vénuszi szépsége helyett egy sovány természetű, ráncos homloku, hosszú orru vén kisasszony állott. Mélyen lesújtva kérdelem a tekintetes szerkesztőseget, hogy mit tegyek? Lemondjak-e az eltüntetett tündérről, vagy pereljem be a villanygyárat elvezetett boldogságomért? Tisztelettel: **Tungstramm Mór.**

— **Rumgyártás szeszgyáraknál a hadseregvezetés által.** A temesvári katonai élelmezési raktár rumgyártásra vonatkozó 42914. számú hirdetésébe iráshiba esuzzott be. A példánál ugyanis, heti 100 hektoliter rumgyártásért az ovadék nem 1500 korona, hanem 15.000 koronát tesz ki.

— **Elsüllyedt a világ legrégibb hajója.** Stockholmól táviratozzák: A legutóbbi napok viharában elpusztult a svéd Göthacejon vitorlkása, amely a világ legrégibb hajója volt. A hajót még 1716-ban építették, tehát épen 200 év óta szolgált becsülettel.

— **Menekülteket keresnek.** Kátó Gábornét, szül. Kelemen Máriát és családját keresi Kátó Sándor hátszegi kir. jbrósági tisztviselő. Jelenlegi címe: Arad, igazságügyi palota.

— **Disznótör a Gambrinusban.** Ma nagy *Disznótör-estet* rendeznek a Gambrinusban, vegyes toltetek és turós-csusza 2 korona 40 fillér.

— **Erdélyi előfizetőinkhez.** Tisztelettel kérjük azokat az erdélyi előfizetőinket, akik otthonukba visszatértek, tudassák e körülményt a kiadóhivataliál, hogy a lapot tolytatolag küldhessük b. címükre.

Predeal, Konstanza, Csernavoda.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Semmi sem érdekesebb, mint azoknak a nyilatkozatoknak az összehasonlítása, a melyek az entente-sajtóban jelennek meg valamely hadított előtt és után. Es éppen most a román betörők megbüntetésének napjaiban érdekesek ezek az entente-vélemények, mert ezekből derül ki a legszembetűnőbben, hogy mekkora a diadalunk. Itt van például Predeal elfoglalásának kérdése. Egészen bizonyos, hogy az entente kiváló katonai ujságszakértői meg tudják majd magyarázni közönségünknek, hogy Predeal elfoglalásának nincs nagy jelentősége, mert még nagyon közel van az erdélyi határhoz, mert Predeal alatt nagy erővel ellentállást és pedig sikeres ellentállást fognak kifejteni a románok stb. De sajnos, még Predeal eleste előtt egy olasz lapban elszólta magát egy angol ujságíró. A *Corriere della Sera* nak londoni munkatársa ugyanis néhány nappal ezelőtt ezt táviratozta:

Illetékes személyiség azt mondta nekem, hogy a németek által Konstanzaiban kivírt sikernek kétségtelenül erkölcsi értéke van. A háboru két éve alatt azonban kitűnt, hogy valamely város elestének gyakran csak igen korlátolt befolyása van a katonai helyzetre. A *predeali szoros az egyipten út, a mely, ha az ellenség kezébe jutna, Romániára nézve súlyos és közvetlen veszedelmet jelentene.*

Ebből eléggé kitűnik, hogy az ententot, bárhogyan köti is az ebet a karóhoz, meg fogja rémíteni a sikerünk. Kiderül ez különben abból is, a mit például a *Daily Chronicle* írt Konstanza eleste után, de még Csernavoda katasztrófája előtt. Az utolsó reménységnek mondta Csernavodát, a melyet *mindenkor tartani kell.* A *Berliner Lokalanzeiger* közli a nevezett angol lap erről szóló fejtegetését, a mely elárulja egyszersmind a románok rendkívül veszedelmes helyzetét.

Konstanza elfoglalásának közvetlen következményei, — írta az angol lap — nagyon mélyrehatóak lehetnek. Ez a legnagyobb román tengeri kikötő, a melyből igen sok búzát és petroléumot szállítottak ki. Valószínűen még igen nagy készlet volt ott, a mely az ellenség zsákmánya lett. A további lehetőségek azonban még inkább aggodalmat keltők. Az orosz és román csapatok nem mehetnek vissza északi irányban, mert életérdekük, hogy érintkezésben maradjanak a csernavodai híddal,

mivel ez a hid egyetlen összeköttetése a Dunán át. Ha egyáltalán tartani akarnak még valamit Dobrudzsában, ezt a hidfőt meg kell védeniök, a mely esetben az ellenség balszárnyuk mellett északi irányban a Duna torkolata felé nyomulhat előre és kis félkörben megvetheti a lábát Csernavoda körül. Az ilyen hidfőt azonban csak úgy, mint minden más kiugró állást, nagyon nehéz megvédeni az ellenséggel és a modern tüzérséggel szemben és a védelem igen nagy áldozatba kerül. Lehetséges, hogy szövetségeseink nem fogják megkísérelni Csernavoda tartását és ha mégis megkísérlik, talán nem fog nekik sikerülni. Mindkét esetben igen nehéz operáció lesz a hidon át való visszavonulásuk. Időközben a román front többi részén makacsul tovább folyik a harc a szorosokért. Nem egészen helytálló az az állítás, hogy az ellenséget ott már megfékeztek. Mert az ellenség a szorosok romániai oldalán egy darabon már előrejutott. Nem szabadulhatnak ama benyomás alól, hogy a védelem minden román fronton tulerővel áll szemben. Ha a védelem valamelyik helyen megerősödhetik és föl tudja tartóztatni az ellenséget, ennek csak az a következménye, hogy más helyeken viszont meggyöngül, a hol azután az ellenség le tud sujtani. Eddig ez nem meglepő, mert tudtuk, hogy a román hadsereg nem volt elég erős az egész kiterjedt határ megszállására. Inkább az kell meglepetést, hogy az orosz erősítések nem voltak akkorák, a mint általában reméltük és nyilván nem voltak elégségesek arra a feladatra, a melyet el kellett volna végezniök. Csodálkozni kell azon is, hogy Sarrail tábornok hadserege, bárha tett valamit a nyomás enyhítésére, nem tudott többet elérni. Az angol és a francia, valamint az orosz vezérkar bizonyára megtett mindent, a mit csak tehetett. Hogy többet nem tehetett, ez a segítőeszközök hiányának s nem a jóakarát hiányának a következménye.

Haladon
Fog-Krém 90 Fillér

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 28-án szombaton:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

É v a.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétában:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi november hó 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Jótállás

a biztos eredményért

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybocskerei ny. főkapitány és fajbarosított gyártó nagyszorú találmánya a

Patkánin

patkányirtó szer. (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és főtlenül minden más irtószert, mely elegendő körülbelül 80 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Iamertott prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld a Patkánin gyár vezetősége Nagybocskoreken. 4142

Millió

ember használja

NOLOGES

rekedtség, hurut, elnyájkasodás torak-hurut, fullasztó és gőrsős köhögés ellen a 5618

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjegygyel”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelesre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 30, 50 és 80 filleres dobozban.

Kapcsoló: Székely Sándor, Hajós Arad, Guteri F. dea Kolumen, Brenar P. dea, Ring Lajos, Kozsnyai Mária, Vojtek Kálmán, Krabs Gáza, Berger Gyula, Vajdita György, Bala Vilmos, Gótz Károly, Bernát János, Kerpál János gyógyszerárban, Vojtek és West drogeria, Hanzu Nestor drogeria, Török A. és Tárna „Angyal” drogeria Arad, Stodolni Dező gyógyszerár Ujrad, Zombory János gyógyszerár Ujrad, Ador Lajos Gyula gyógyszerár M. Pécska, Ora Bező Pankó, Toffart Károly gyógyszerár Elek, Krausz Elemér gyógyszerár Glogovás, Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerár Lippa, Sándely Zoltán gyógyszerár Csermón, Bauer Károly gyógyszerár Kevorosa, Ruzin János gyaz. U-Pécska.

781—1916. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági székének a városi rendőrlégénység részére szükséges 20 drb vízhatlan posztó ujjas vállgalléznak 28 korona 20 fillér kikiáltási ár mellett, 61 drb alsóingnek 6 korona kikiáltási ár mellett, 61 drb alsónadrágnak 5 korona 60 fillér kikiáltási ár mellett, 61 drb cell. betétes nyakraválónak 90 fillér kikiáltási ár mellett, 21 drb őrmesteri kardkötőnek 6 korona kikiáltási ár mellett, 27 drb őrmesteri, illetve aliszti kardbojtnak 4 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 61 drb legénységi kardbojtnak 8 korona kikiáltási ár mellett, 50 drb legénységi kardkötőnek 5 korona kikiáltási ár mellett, 25 drb csinvatt vászon szalmazsáknak 6 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 25 drb csinvatt fejpárnának 2 korona kikiáltási ár mellett, 61 drb téli sapkának 3 korona 60 fillér kikiáltási ár mellett, 10 drb fekete báránnyőr bélésű sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett, 20 drb posztó köpenynek kamsával 39 korona kikiáltási ár mellett, 80 drb posztó subbonyonak 18 kor. kikiáltási ár mellett, 1 drb posztó magyar nadrágnak 16 korona kikiáltási ár mellett és 20 drb kalapnak 12 korona kikiáltási ár mellett. A hivatalozgák részére szükséges 14 drb köpenynek 41 korona kikiáltási ár mellett, 1 drb atillának 45 korona kikiáltási ár mellett, 17 drb posztó nadrágnak 15 korona 26 fillér kikiáltási ár mellett, 17 drb posztó mellénynek 7 korona 30 fillér kikiáltási ár mellett, 17 drb téli sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett. A tűzoltók részére szükséges 1 drb báránnyőr béléses téli kabát-nak 80 korona kikiáltási ár mellett, 2 drb posztó subbonyonak 44 ko-

rona kikiáltási ár mellett, 2 drb posztó nadrágnak 27 korona kikiáltási ár mellett, 2 drb posztó sapkának 7 korona kikiáltási ár mellett. A tűzoltólegénység részére szükséges 8 drb posztó téli kabátnak 81 korona kikiáltási ár mellett, 18 drb posztó subbonyonak 18 korona kikiáltási ár mellett, 18 drb pantalonnak 16 korona kikiáltási ár mellett, 18 drb téli sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett, 18 drb mosó alsóingnek 3 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 18 drb alsónadrágnak 3 korona kikiáltási ár mellett, 36 drb nyakraválónak 1 korona kikiáltási ár mellett. A toronyőrök részére szükséges 8 drb posztó subbonyonok 18 korona kikiáltási ár mellett, 8 drb posztó pantalonnak 15 korona kikiáltási ár mellett, 8 drb posztó sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett és 8 drb posztó báránnyőr sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett való szállítására folyó év október hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni lehet szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi október hó 18-án tartott üléséből.

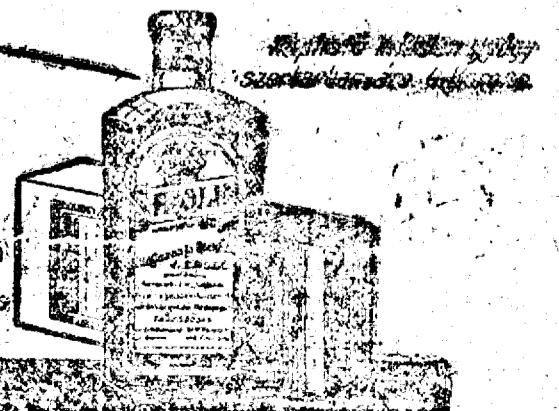
A gazdasági szék.

SIROLIN "Roche"

mellbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögéssel. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légzőszervi betegségekben szenvednek, sirolint használják.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségeit sirolin használata jelentősen csökkenti.
4. Skarlatózisban szenvedő gyermekek, kiknek általában közzérletét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Önkéntes árverési hirdetés.

A magyar vallásalap szemlái birtokán f. hó 29-én vasárnap d. e. 9 orakor megtartandó önkéntes árverésen mindenféle gazdasági felszerelés, kocsik, szekerek, ekék, lószerszámok, továbbá csikók, tehenek, ökrök és borjúk fognak eladatni.

III. Elias Adolf,
Ópécska.

5480

22650—1916.

Hirdetés.

A m. kir. Ministeriumnak a hus és zsirfogyasztás korlátozása tárgyában kelt 3101—1916. M. E. rendeletét a következőkben teszem közzé:

Szarvasmarhát, sertést, juhót, ugyszintén kecskét korra való tekintet nélkül a hét két napján, és pedig kedden és csütörtökön — kényszervágás vagy kényszerleszurás szükségét kivéve, — vágni vagy leszurni tilos.

A kényszervágás vagy kényszerleszurás szükségét, ha csak lehetséges előzetesen különben pedig a vágás. (leszurás) megtörténte után haladéktalanul a községi előjáróságnál (polgármesternél) be kell jelenteni. A hét két napján és pedig szerdán és pénteken hus akár nyers akár feldolgozott, (főtt, sült, füstölt, sózott, stb.) állapotban forgalomba hozni. Ugyanezen a napokon tilos ételeknek kiszolgálására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, egyetemi jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjunak sertésnek juhoknak, kecskének, lónak, házinyulnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső szigor részeket. Husnak tekintendő az említett husneműekből előállított huskonzerv és hentesáru is.

A hétnél a 2. §-ban nem említett napján az nevanott említett üzletek és üzemek egy érkezésre egy személynek legfeljebb egy hus-ötlet szolgáltatnak ki.

Mindennemű hal, — ezen szakasz szempontjából — husételnek számít. Hétfől napokbana 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsír, (serleszír, vaj, növényzsír, növényi olaj) vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsírdék vagy olaj felhasználása szükséges.

A 2. és az 5. §§-ok rendelkezései alól a belügyminiszter egészségügyi szempontból kórházak és egyéb gyógyintézetek egyes ápolójai javára, kivételeket engedhet.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságok a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekedete súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (leszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkövetésnek van helye.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe.

A jelen rendelet életbeléptetésével a husfogyasztás korlátozásáról 1915. évi június hó 3. napján 2557—1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (1. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi július 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Arad, 1916. szeptember hó 24.

Green, főkapitány.

Masznált csomagolópapíros

megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

7392

20961—1916. k. h.

Hirdetés.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzé:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köles-aját, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított mosliék és törkölyt, (melasse-t) sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (1. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomváltat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (1. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott orlési tanácsvagy alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére öröktet, az ezen öröktetől származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az öröktető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha áru okból ly célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendezés minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasultra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermassánkénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Répcepogácsa K 30. Vadrépcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-mosliék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-mosliék K 19. Szárított sörörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállításnak és a berakásnak költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy belföldi mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbeléptetésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletei, (1. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2966—1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4133—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalkotására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészültek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létesítményen felül több tagnak kiküldése volna szükséges, ez iránt a földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

Green, főkapitány.

A szépségpolos tika a felhasználó szoptatószerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált, jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-enőse. Kis tégely 1:50 kor. Nagy tégely 2:50 kor.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsás és testápolóneken. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros rózsás, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1:50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1:50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1:50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1:50.

Legjobb fekete v. barna. Egy pár perc alatt darmsúy unaj vagy bajuszt a legszébb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni.

Hajfestő

a „Melogen”. Ára 2:40 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szarrel minden alkalmasan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
natók a készítőnél

Hajos Arpad
ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 22. SZ.
alapított 1886. éven az Aradmegyei Községi Hivatalban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetését **három fillér**. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

Férjhez adás

keresztény, szép, művelt, zeneértő, házias, közép magas termetű, 22 éves barna nővéremet, egyelőre 10.000 korona készpénz és gazdag kelengyével, vasúti állomásfőnökhöz, birtokos, bérlő, jegyző, vagy önálló gyógyszerészhez. „Szerencsés házasság” jelige alatti levelet a kiadóhivatal továbbítja. 5690

Levelezés.

Saphonak

levele van. 5590

Plebánára

hajadon, pár ezer koronával, vagy nyugdíjra özvegy nő keresetét, mint elvtárs. Lehetőleg fényképes ajánlatot a kiadóhivatalba „Plebánia” jellegre kérnek. 5582

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Súvón szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vörjavító, biztos övszer malárius fertőzések- és minden infektióból eredő meg-betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Alkalmazást keres.

Egy jobb házból való leány.

ki a háztartásban is jártas, magának urnőhöz, vagy gyermekek mellé ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 5588

Ügyes, megbízható

kereskedelmi tanfolyamot végzett leány azonnali belépésre alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5587

Ein deutsches

Intelligentes, älteres Fräulein, mit guten Zeugnissen, sucht zu einem kleinen Kinde Stellung. Anträge unter „Clara“ erbeten in der Administration. 5567

Deutsches Fräulein

aus gutem Hause, bittet um Stelle zu einem gröss. Kinde. Hilft alles im Haushalt. Am liebsten aufs Land. Briefe erbeten unter „Intelligent“ an die Administration dieses Blattes. 5575

Ügyes leány

pusztára ajánlkozik szobaleánynak, vagy dadának. Tökésti Brzsi, Varjassy Lajos-utca 23. 5564

Alkalmazást nyer.

Deutsches Fräulein

bescheiden, wird zu zwei kleine Mädchen aufgenommen. Adresse in der Administration. 5580

Flu vagy leány tanoncot,

izraelitát, keres vidéki cég. Cím a kiadóhivatalban. 5583

Egy jóerkölcsű tin

tanulónak felvétetik Klein Simon fodrásznál, Pécska-ut 2. 5589

Főnökö,

ki már kórházban alkalmazva volt, felvétetik. Epidemie-sptal, bonvédhuszár-laktanya. 5591

Lapkijordó pár felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Házmoster.

Az aradi jószágigazgatóság kérészetli munkákban jártas házmestert keres, azonnali belépésre. Fizetést feltételek a délelőtti órákban meg tudhatók a jószágigazgatósági épület gondnokánál, Széchenyi- és Ferdinánd-utca sarok, II. emelet. 5568

Egy ügyes tin

kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Nyomdász-tanonc

felvétetik két tin, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ingatlan.

Jól jövedelmező

kisebb bérház, nagy kerttel, üzlethelyiséggel, vízvezeték és villanyvilágítással, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5570

Vétel és eladás.

3 darab utazó bunda,

jó karban, megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5562

Üres lakás

megvételre kerestetik. Andrányi pezsgőgyár, Arad. 5467

Eladó

11 fm. festet deszka városszal, 3 drb. inga ajtóval. Bővebbet Urban Iván-n. 71. 5491

Keresek

rőfös, szövött, norinbergi áruraktárakat en blokk megvételre. Cím a kiadóhivatalban. 5578

Tábori dobozok,

leveles-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 308. 601

Használt esemélgéppapíros

megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 7391

Egy keveset használt

plüsch bos és karmantyú eladó. Andrássy-tér 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Új bitorhitel!

Bitorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállítók Garai Károly bef. cég bitorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. az. 391

Egy alig használt egyenáramú

2½ lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Elveszett

a váltól az állomásig terjedő útvonalon egy kis kék pénzárca, 1315 korona készpénzzel. Becsületlen megtaláló kéri a kiadóhivatalba, illő jutalom ellenében, leadni. 5577

Ótásár, — ezer koronát

havonta fizetek ötvézezer korona után. Pénz biztosítva. Többmillió követelés ellenében nyújtandó concessiók átvételéhez társat keresek. Kádár, Hódmezővásárhely, Görbe u. ca. 5584

Levegőszűrő

citrompótló a Chrom-szörp ízt és egész kilós üvegekben, ára kilónként 3 korona. Eredeti szépségű friss gyümölcsből készült hegyi málnaszörp ízt és egész kilós üvegekben, kilónként 3.60 korona Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetik a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Tyukszent

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszent-tapasza. A legmeggröztöttebb tyukszent a tapasz párnáit használata után leválik, a győtrő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

62799—1916.

Hirdetmény.

Felhívjuk mindazokat, akiknek birtokában vagy őrzésében 1—2 mm. vastag kenderzsinog készletek vannak, amennyiben azok 1 kilogramnál nagyobbak: a városi gazdasági hivatalban 3 napon belül szolgáltatassák be.

Azon iparosok, kik kenderzsinogot saját üzemiükben iparcikkek előállítására felhasználnak: kenderzsinog készletük felét meg tarthatják. Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter beszolgáltatás kötelezettsége alól felmentést adhat.

Nem terjed ki a beszolgáltatás kötelezettsége a háztartásban levő kenderzsinog készletekre. Az állami intézmények, közhatóságok, törvényhatóságok és községek birtokában levő készletek felől külön történik intézkedés.

A térítési díjak postatakarék-pénztár útján a cs. és kir. katonai parancsnokság hadbiztossága útján fognak kiutaltatni.

Aki jelen hirdetményben megjelölt zsinogot a rendelet ellenére be nem szolgáltat: amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik: kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1916. október 17.

A városi tanács.

A főtérs legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József Tóherceg-ut 22.

Fejes káposzta

waggon és métermázsás tételben

kapható

Schvartz Bernátnál,
Pankotán.

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2860—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zsíradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőképp rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokkal és zsíradékokkal való ellátására zsíradékügyi bizottság alakítatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemi ellenőrzése és orvosi az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is tekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekeit vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Green, főkapitány.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyarunk

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájtüzeget deszinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcelán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér (Megyebiztatás szomságában.)

láltak. Minden jeienség nagyon sietős visszavonulásra mutat. Otszáz széltügrasztott katonát elfogtunk, néhány löszeroszlopot, málhavonatot zsákmányoltunk.

Macedóniai hadszíntér:

A német—bolgár állások ellen a Cserna hajlásban intézett szerb támadások ép úgy meghiusultak, mint az ellenségnek Moglena keleti lejtőin, a Doiran tótól délnyugatra indított részleges előretörései. A Struma mentén járőresatározás folyt. Orfanonál az ágyutüz élénkebbé vált. **Ludenőrff, első főszállásmester.** (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sinaja előtt állnak

csapataink.

(Győzelmünk a Par-Azuga völgyben. — Betörtünk orosz állásokba)

Budapest, október 28. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A szürduki és vöröstoronyi szorosok délre tovább tartanak a harcok. Predeáltól délkeletre osztrák-magyar és német csapatok erősen eisáncolt magaslati állásából az ellenséget a Par-Azuga völgybe szorítottuk le. Magyarország keleti határán visszavertünk román elmentamadásokat, Dornavatrától keletre nagy kilométer szélességben betörtünk az orosz állásokba. Az ellenség nyolc tisztet, 514 főnyi lozenységet, két géppuskát hagyott kezünkben. Arra irányuló kísérletei, hogy az elfoglalt magaslatokat visszaszerezze, sikertelenek maradtak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Terstyánszky vezérezredes hadseregénél erős ágyutüz. Zaturezytól délre, az ellenség nagy veszteséggel mellett

visszavertünk egy elszigetelt orosz előretörést.

Olasz harctér:

A tenger melléki arcvonal déli szárnyán a tüzérségi és aknavető harcok tovább folynak. Az opachiaszella ut mentén előnyomuló ellenséges gyalogságot tüzelésünkkel gyors visszafordulásra kényszerítettük. Tiroiban az ellenséges ágyutüz hevessége helyenkint fokozódott.

Délkeleti harctér:

Csapatainknál nincs ujság. **Höfer** altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Károly Ferenc József

gavallériája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül bájos történetet jelentenek Reichenauból, amelynek szereplői a trónörökös pár voltak és amelyek néhány nappal ezelőtt történt meg, amikor **Károly Ferenc József** főherceg, feleségével, **Zita** főhercegnővel, sétakocsizáson volt. A trónörökös pár a Reichenau melletti Warholz kastélyban szokott időközönként néhány napot eltölteni. Már az est árnyékai borultak a tájra, amikor egy fiatal hölgy, az Edlachból Reichenaubába vezető uton sietve haladt tova. Az egész messze távolban nem lehetett egy kocsit látni. Ekkor hirtelen feltűnt egy fogat és hangos kiáltással szólította fel a hölgy a kocsist, hogy álljon meg. A hölgy nem vette észre, hogy a kocsit nem volt üres, azonban annak utasai, egy úrinő és egy tiszt, megengedték, hogy a kocsit megálljon. A magános vándor nem kis zavarba jutott és nem győzött bocsánatot kérni. A magános uton — mondotta — félt és azért keresett és kutatott mindenfelé kocsit után.

A fogat utasai lekötözött formában meghívták a fiatal hölgyet, hogy utazzék velük, a mit ez nagy hálálkodással el is fogadott. A tiszt, gavallér módon helyet csinált neki a kocsiban ülő úrinő mellett és ő maga megelégedett azzal, hogy a hátsó ülésen foglalt he-

lyet. Az idegen zavarában és félelmében meg is feledkezett arról, hogy bemutatkozzék. Csakhamar élénk beszélgetés indult meg és egyszer-mászor finom mosoly vonult át a kocsit tulajdonosnőjének kedves vonásain, amikor észrevette, hogy vendégének halvány sejtelmé sines arról, kiknek a társaságában van.

A reichenau völgy bejáratáig vitték magukkal a fiatal hölgyet és formálisan bocsánatot kértek, hogy a kocsit nem bocsájthatják a további utra is rendelkezésére. A tiszt gálásan lesegítette vendégét a kocsiból és maga nyújtotta át neki kezításkáját. Mikor mañnap ismerősei körében elmesélte, hogy milyen kedves embereknek volt a vendége, elesodálkozva értesült arról, hogy a magas uraságok, akik az általa megállított kocsiban ültek, **Károly Ferenc főherceg és Zita főhercegnő voltak.** A trónörökös ezen a napon igen rövid tartózkodásra Bécsbe, illetve Reichenaubába érkezett. Természetes Reichenauban és Edlachban, ahol a Márienhof penzióban lakik a hölgy, igen sokat beszéltek erről a kedves epizódról.

Mackensen vezérkari főnöke. Berlinből jelentik: Most első ízben kerül nyilvánosságra, hogy kiesoda Mackensen tábornagy vezérkari főnöke. A Lokalanzeiger nevezi meg: **Pappen vezérőrnagy.** A háboru előtt Pappen vezérkari alezredes volt. Ezt a rangot 1912. október elsején érte el. A háboru kitörésekor lett ezredes, 1915. júniusában pedig a hadrakelt sereg vezérkarában osztályfőnökké nevezték ki, s ugyanakkor vezérőrnagygyá lépett elő. Ezt a gyors előmenetelt annak köszönhetné, hogy a galíciai hadműveletek végrehajtása körül nagy érdemeket szerzett Grömer ezredessel együtt, aki a tábori vasuti intézmény főnöke volt a galíciai hadjárat idején.

Előlép tetés. A hivatalos lap mai száma közli: A honvédelmi miniszter Csejthey István Antal, Körpel Richárd és Pálmai Gyula dr. hadapródjelölteket beosztva a cs. és kir. 28. tábori vadászszázalójnál, továbbá Fekete-Nagy Ignác hadapródjelöltet beosztva a m. kir. 2. népfőlkelő gyalogezrednél, a cs. és kir. 101. pótzászlóalj állományában, az 5. népfőlkelő paranesnökség nyilvántartásában hadapródokká nevezte ki.

Huszárok.

Limanowa mellett van egy gyöpes árok. Partján egy mély sirban alszanak huszárok. Durva kőkeresztjén rövid magyarázat? Alföldi huszárság, majd egy egész század.

Kardmarkolatukra dermedt kezük téve, Alszanak, alszanak, majd hogy már egy éve Nagy, feszős haptákban — némák, haloványok. Arra jobbra, széltől fekszik kapitányuk.

Zsinóros mentéjük vérrel biborozva, Csillagos kardjukat kiverte a rozsdá. S mozdulatlan várják, mikor jön az óra Hogy fölkelnének egy bűvös paraneszszóra...

Rakáiban esendül már a pitypalatty-nóta, Erik már a buza forró hetek óta: S mig patyolatzöldből napszínűre változ, Bujdosó illatja messzi-messzi szállós.

Földön át, rögön át, buja, friss zamatja A halott huszárok szívét átalhatja, Hogy fájni kezd tőle mind, mind valamennyi Határt nézni-járni haza kéne menni!

S mikor leszál újra a kékszemű este Megremeg halkán a holt vitézek teste,

S hazatél szállnak át a csöndes légen — ...Valami holdfényes felhő fut az égen...

Este elindulnak, reggel visszajönnek — Tört szemük ragyogóbb, néma szívük könnyebb: Lesz dolga a csépnék, szekérnek, garatnak! Aldott kövér buzát, hej, mindenütt aratnak!

Nap-nap után ahogy megtér a sereggel, Csak egyik szomorubb minden áldott reggel — „Honnan gyűsz te mindig ilyen borus képpel, Mi bánt téged, komám, Turi Balog Péter?” —

Turi Balog Péter ráfeleli halkán: „Házamtája körül bizony, elég baj van. Beteg az asszonykám, szegény gyöngye lelkem, Bitangjára hagyva kicsi holdas telkem.

Adóit az uristen, nehéz a kalásza, De nincsen a gondját baját ki ellása. Peregnek a szemek már a dülöszélen — Arva cselédkéim éheznek a télen...”

Összepillognak a fiuk egyre-másra, Gyorsabb a szívük mint a szavuk járása, Szív ur, nyelv csak szolgál az igaz emberben... Hej, a huszár soha kitsem hagyott cserben!

Kapitány ur halkán a patolt kiadja: Kiköszörült kardját egy otthon ne hagyja!

Mikor a Göncölnek félrebillen fudja, Péter falutája legyen mindnek utja! — — —

Balogék határán csendes suhanás van, Balog Péter földjén esendes suhogás van. A selyemkalászok engedelmes sorja Huszárkardok alá ereszkedik sorba.

Félhold beragyogja a dicsőült képet, A halott huszárok oly gyönyörű szépek! Ahogy visszatérnek, ahogy hazajönnek Hogy segítsenek az elhagyott göröngynek.

Szép fehér huszárok! legelő a gazda — Égi munkájukat szellő sem akasztja. S mire hajnal méese fölpislant az égen Özvegyasszony földjét letarolták éppen.

S eltűnnek az első hívó kakasszóra S újra lefeküsznek örök nyugovóra, Oly titokba jöttek mint titokba mentek Szép magyar vitézek, imádságos szentek!

Özvegy Balog Erzszi széttekint a réten Öröm könyvet morzsol bus, kisirt szemében. ... tán te segítettél nagy bajunkba mostan Lelkem jó uram, hisz hozzád imádkoztam... Grallertné Martini Hilda.

Külgyminiszteriumunk — az orosz külön békéről.

— Bécsi tudósítónktól. —

Előkelő személyiség, aki közel áll a külpolitika intézőjéhez, Oroszország külön békéjéről a következő felvilágosítással szolgált:

— Amilyen sors érte Romániát a harctéren, olyan sors érte Oroszország diplomáciáját; Románia sorsa egyúttal Oroszországé is. Jól tudják ezt Pétervárott is. Bukarest és Jassy után — írják az orosz lapok — Kisenev és Odessza következik. A hatalmas orosz front egyszerre meginog, ha hátába kerülnek a központi hadseregei és azért is erősítik sürgősen az ukrajnai és Fekete-tenger menti városokat. Oroszország érzi már, hogy milyen veszedelmes politikát folytatott a harminc milliónyi ukránsággal szemben, amely épen úgy felszabadítóként üdvözlé a német-magyar hadakat, mint Lengyelország tette. Az oláh tengeri kikötők elvesztése első sorban az orosz uralmat fenyegeti. Odessza és Szebasztopol kétségbeesetten közel van az oláh kikötőkhöz. Ezek után joggal csodálkozhatik a semleges külföld azon:

— **Mi az oka annak, hogy Oroszország mindmáig nem sietett minden erejével Oláhország segítségére? vagy**

— **Miért nem dobja Dobrudzsában Mackensen és az erdélyi szorosokban Falkenhayn elé, hogy az oláhság s közvetve Oroszország végétét elhárítsa!**

Az entente vezető politikusai üzenet után üzenet után menesztenek Pétervárra. Ezek az üzenetek szokatlanul erőlyes hanguak:

— *Mozduljon végre az erős orosz tartalék — amíg nem késő!*

— *Mit akarhat Oroszország!? Töprengenek egyre idegesebben az angol és francia lapok s erős önáltatással azt hirdetik, hogy Pétervár ismét pénzt akar szerezni az ententétől s érthetetlen viselkedése nem egyéb, mint zsarolási manőver.*

Igy vélekednek Párisban és Londonban. Ezzel ellentétben a svájci és olasz lapok a *különbéke híret terjesztik.*

— *Mindegyik feltevésnek erős alapja van.*

Pétervárott egyre erősbödik az angol ellenes áramlat, s London már előre biztosította magát a szövetségből kiugró Oroszország ellen, s Japánnal külön kötött titkos szerződés által. A Dardanellák előtt pedig lázasan erősítik a görög szigeteket, hogyha az orosz kereskedelmi és hadi flotta — a központi hatalmak koncessziója folytán — kijuthatna a török szorosokon, szembe találja magát az angol tengeri uralommal.

Mindezek letagadhatatlan tények, amelyekkel a világsajtó a legkomo-lyabban foglalkozik. A leghosszasabban és legfeltűnőbb pedig — az orosz külön békével, amely ma már többet használna Oroszország céljainak — mint Anglia terve: a végnélküli háború!

Bécsből jelentik: A Fremdenblatt a külgyminiszter lapja holnapi száma jelenté: Néhány nap óta oly híresztelések vannak forgalomban, amelyek Oroszországgal kötendő külön békéről szólnak. Illetőkes helyről úgy értesülünk, hogy ezek a híresztelések mindennemű alapot nélkülöznek.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután fél négy órákor, mérsékelt helyárrakkal: *Császárné*, operett.

Este nyolc órákor, rendez helyárrakkal: *Három a kis lány*, operett. Médike: Horváth Mici. (C. bérlet).

Hétfőn: *Névtelen asszony*, színmű. (A. bérlet.)

Kedden: *Három a kis lány*, operett; Médike Z. Váradi Margit. (B. bérlet.)

Szerdán délután fél négy órákor mérsékelt helyárrakkal: *János vitéz*, operett.

Este nyolc órákor, rendez helyárrakkal: *Névtelen asszony*, színmű. (C. bérlet.)

Csütörtökön: *Csoda csók*, operett-ujdonság itt először. (A. bérlet.)

Penteken: *Csoda csók*, operett-ujdonság másodszer. (B. bérlet.)

Szombaton délután fél négy órákor, fél helyárrakkal ifjúsági és népies előadás: *Fészek a viharban*, vígjáték.

Este nyolc órákor rendez helyárrakkal: *Csoda csók*, operett. (C. bérlet.)

É v a.

A Lehár-rajongók az Évát tartják a mester legjobb operettjének. A leginvenciósabb, legfrisebb, legeredetibb művének. Rajongókkal vitatkozni nem opportunus dolog: vagy elhiszi az ember, amit mondanak, vagy úgy tesz, mintha elhinné. Az általános és kialakult vé-

lemények ellen csak a zsenik, vagy a smockok szoktak dörögni. Ebben a csakugyan csodálatosan szép operettben lépett az aradi közönség elé a mai estén Babits Vilma jönevű énekesnő. A művésznőt rendkívül jó hír előzte meg s már csak azért meleg szívvel vártuk, mert tudtuk róla, hogy aradi leány, ki szép álmaival innen indult ki nem is régen. A néhány év alatt, míg távol volt Aradtól, szép sikereket ért el. A Népooperának és Krecsányi színtársulatának volt a tagja. Mindkettő pompás iskolája a kezdő művészeknek. Az aradi közönség nagyon melegen fogadta a debütáló énekesnőt, ki az első jelenetekben határozott lámpalúzzal küzdött. De amint felmelegedett a közönség szeretetében, úgy ragyogott ki gyönyörű énekéből egyszerű iskolája. Hanganyaga nagy terjedelmű, a hang színe: lágy tónusu, olvadó, esengő és határozott. Játéka finom, bájos és természetes. A siker felvonásról-felvonásra fokozódott és sűrű tapsokban és kihívásokban nyilatkozott meg. A művésznő tisztelőitől, a kedves viszontlátás emlékére, díszes csokrot is kapott. Reméljük, hogy a színház vezetősége módot fog találni arra, hogy valamelyik operában — talán a Traviatában — újra felléptesse Babits Vilmat.

Z. A.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Eiselt Emma urhölgy, a prágai orsz. zeneakadémiár.

képesített énektanárnő a tanítást megkezdte.

* **A színház hírel.** A jövő hét érdekességei. Változatos és minden tekintetben érdekes műsor tartja a jövő hét játékrendjét. Műsoron van két estén a színdarab két legnagyobb slágerje, a *Három a kis lány* és a *Névtelen asszony*, melyeknek eddigi előadásai mindig táblás házakat jelentettek. November elsején délután fél négy órákor mérsékelt helyárrakkal János vitéz, Kaecsh pompás operettje van műsoron, este nyolc órákor a *Névtelen asszony*, nagyhatású színjáték kerül színre, végül a hét műsoron szerepel Strausz Oszkár legújabb operettje, a *Csoda csók*. Ez a kitünő operett „Liebeszauber” címen sláger operett volt Bécsben, annak indult Budapesten és bizonyára az lesz Aradon is. A *Csodacsók* zenéje csupa sláger-számokból áll. Pompás szerepe van Z. Váradi Margitnak, Járai B. és Kiffer Lujzának, ki egy kedves, baktis lányt játszik, aki halálisan szerelmes egy zeneszerzőbe; a diadalmas Kolmár-ba. A szövegek igen vidám. Victor Leon igen szép munkát végzett, melynek fordítását sok ötlettel Szentes Béla végezte. A *Csodacsók* férfi szereplői Gyöző, Járai S., Róna, Kertész stb.

* **Hősök iskolája.** A háborús irodalomban ritka jelenség az olyan könyv, amelynek pedagógiai céljai vannak. A katonas nevelés elveit, okos és célravezető matematikai szabályait írja le a *„Hősök iskolája”*. Szeliden oktató, kedvesen eszevegg hangon mond el találó igazságokat a katonas jellemről, az eskü szentségéről, a kitüntetésekéről, a vitézségről és az élethivatás- valamint az adott szó szentségéről. Az okos kis munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ára 60 fillér. A tiszta jövedelem fele a hadiárvéké. A mű megjelenését a honvédelmi miniszter engedélyezte. Szerzője: bár megnevezve nincs a könyvecskében s így inkognitóját nekünk is respektálnunk kell, tudomásunk szerint egy — aradi főhadnagy.

* **A filharmonikusok a menekültekért.** A november 5-i megnyitó hangverseny a filharmonikusok 80-ik hangversenye lesz. Minthogy a zenekart a mai háborús viszonyok közt igen nehéz összehozni s a folyó szezon többi filharmonikus koncertjein jobbra csakis szólóművészek fognak szerepelni; azért ezuttal a zenekar fogja Zellner Sándor karnagy vezetésével betölteni a menekültek javára rendezendő estét s így remélhetőleg annál nagyobb összeg fog jutni a menekülteknek. Az érdekes műsoron, melynek betanulása végett a próbák szorgalmasan folynak, több új hatásos mű is szerepel. Részletes műsor legközelebb. Jegyek a Seherhag és Fia cégnél kaphatók 5—1 korona árban.

* **Nehéz halasztás a címe azon 3 felvonásos apacs-dramának, amit vasárnap mutat be közönségének az Erzsébet-magószínház.** Tudjuk azt, hogy a filmgyártás terén az amerikai filmgyárak érték el a legnagyobb sikert, miért is csak annyit említnék meg, hogy ezen nagystilű sláger az amerikai Selig-gyár készítette, ami maga biztos garancia a kép kiválóságára. Legközelebb szerdán, Mindenszentek napján egy kiváló munkásdrama, a *Robbanás*, Einar Zangenberggel, a világhírű dán művésszel a főszerepben kerül bemutatásra. 3461.

* **Nagy Nordisk-dráma az Apollóban.** Néhány heti szünet után újabb nagyszabású Nordisk-dráma jelent meg a filmpiacon, maga tele fordítva minden érdeklődést. „Aldott naptény” a címe a Nordisk-ujdonságnak, amely a világhíres filmgyár legnagyobb sikerű képeivel veszi fel a versenyt. A mesteri kézzel megkonstruált öt felvonásos dramában a Nordisk-filmgyár legkiválóbb művészei játszanak, többek között Wieth Clara.

* **Az Aradi Élet**, a színházbajáró közönség népszerű hetilapja, a már megszokott érdekes tartalommal jelent meg. Fényképek, kitünő illusztrációk, érdekes közlemények, pompás versek, humoros apróságok, színházi tréfák tartják a csinosan kiállított revüt, amely közli a színház és a mozik egész heti műsorát, színlapjait és a színdarabok rövid leírását. Az Aradi Élet kapható minden trafikban és könyvkereskedésben, este a színháznál. Egyes szám ára 30 fillér. Előfizetése negyedévre 3 koron

Összetört az oláhok ellenállása.

— Távirati tudósítás. —

Mint a gőzkalapács, szabályosan pörölyözik a szövetséges seregek az oláh hadakat.

A Daily Chronicle jelenti Bukarestből: A frontról érkezett jelentések minden szépítés nélkül beismerik, hogy az oláhok ellenállása és védekezése összetört. Az ellenség benyomulása az oláh síkságra megkezdődött, Románia helyzete most vált válságossá.

A milánói lapoknak jelentik az orosz határról: Mackensen tulereje elől az oláh haderők még mindig visszavonulnak. Az oláh-orosz főerők balszárnya Babadag irányában húzódik vissza. Az ellenségnek sikerült a Konstanzától északra levő partvidéket, valamint a Medzsidie-Tulcea vasútvonalat harminc kilométernyi szélességben megszállnia.

A bukaresti lapok elismerik, hogy az oláhok dobrudzsai serege döntő vereséget szenvedett. A Viitorul megjegyzi, hogy a dobrudzsai csata elvesztése elsősorban az oroszokat érinti, mert az oláhok csak tíz percenttel voltak képviselve. A hivatalos sajtó előkészíti a közvéleményt az északról jövő veszedelemre, mert a németek valószínűleg betörnek Moldovába. Az oláh katonák kiállották a tűzpróbát és az ellenséget sem szabad lebecsülni, írja a lap. Legtöbb reményüket az oláhok a szövetségesek bizonytalan segítségébe helyezik. Azt hangoztatják, hogy Bukarestet közvetlenül nem fenyegeti veszély. A stratégiai helyzet azáltal megjavult, hogy most csupán a Duna-vonalat és az erdélyi határszéleket kell védelmezni.

Az üldöző harcok Dobrudzsában nagy heveséggel folynak, jelentik Szófiából. Az orosz oláh csapatok sehol sem tudnak megállni és nagy emberáldozatokat hoznak, hogy hadi anyagukat, ágyúikat és lőszerüket megmentésék. Csapatuk nem a tűzértség fedezete alatt vonulnak vissza, hanem előbb tűzértségüket próbálják biztonságba helyezni és a tűzérstől megfosztott gyalogságukkal akarják feltartóztatni az üldöző bolgárokat. Visszavonulásuk hasonlít az oroszok gorlicei visszavonulásához. Bár a dobrudzsai harcok rendkívül véresek, a zsákmány a viszonyokhoz képest nem nagy. Harsova, Duna menti város gyors megszállásával a bolgárok elérték egyik főcéljukat, a mely abban áll, hogy lehetőleg megakadályozzák az oláhokat hadianyaguk megmentésében. Harsovával szemben van ugyanis a Duna balpartján annak a vasútnak a végállomása, mely a Dunának ezt a szakaszát Ploestin át Bukaresttel köti össze. Valószínű, hogy az oláhok itt sok hadianyagot gyűjtöttek össze, hogy vasúton szállítsák el. Tegnap sikeres légitámadást intéztünk a vasútvonal megrongolására Harsova vidékén, továbbá Fetesti és Steinica környékén, ahova az oláhok hadianyaguk egy részét Csernavodából elszállították.

Dobrudzsának megszállása feletti öröm az egész országban leírhatatlan. A Dobrudzsza megtisztításával Bulgáriának régi nemzeti ideáljai megvalósultak és már csupán Tulcea, és bolgár várost kellene elfoglalni. Ettől is alig negyven kilométernyire állnak a bolgár seregek.

Es ezekre az óriási bajokra milyen orvosságot akar alkalmazni az entente? A régi ku-

ruzlással óhajtják a beteg embert feltámasztani. Csodákat várnak. Még az öreg oroszán, Ciemenceau is!

Az olasz sajtó a dobrudzsai események miatt keserűen panaszolja, hogy az entente hatalmának hiányzik az egységes politikai és katonai vezetés. Sürgősen követeli az újabb entente haditanácsot.

Ciemenceau vezércikkében kifejti, hogy a verduni siker talán emberfeletti erővel fogja feltölteni a diplomatákat, hogy mindent megkíséreljenek Románia megmentése érdekében, ami most már csakis csodákkal érhető el.

A Ruzkoja Slowo azt írja, hogy a legutóbbi balkáni események az entente hadvezetés egységessé tételét követelik. Rövidesen összeül az entente haditanács az egységes vezérlés kérdésének megbeszélése céljából. Két irányzat van. Az egyik a fővezérlést Pétervároth és a másik pedig Párisban szeretné. Pétervár hívei azt hangoztatják, hogy a világháborúban a döntés nyugaton és a Balkánon fog bekövetkezni. A többiek szerint Párisból a jobb összeköttetések miatt könnyebben irányíthatnak a csapatok hadikészletét és koncentrációját.

Igy írják. De mit cselekszenek?

Az Echo de Paris és más párisi lapok Bukarestből érkezett jelentései szerint az entente követek felszólították honfitársaikat, hogy készüljenek fel Bukarest erőd körletének elhagyására.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar hivatalos jelentése október 26-ról a következő: Román arcvonal: A román csapatoknak sikerült a tulerőben levő ellenséges csapatok előretörését feltartóztatni. Dobrudzsában az ellenség előnyomulása valamivel gyengült.

Az oláh vezérkar október 27-ről a következőket jelenti: Békásnál és Tölgyesnél heves ellenséges támadást visszautasítottunk. Hegyesnél tűzérségünk lelőtt egy ellenséges repülőgépet. Az Uzul völgyében elnyomulásunk tovább tart. Itt egy tisztet és nyolevan két főnyi legénységet elfogtunk. A Clabucetu és Azugli hegynél az ellenség hevesen támad. Predeáltól délre nyugatra a harc folyik. Dragoslele vidékén, a völgyben, mely tele van ellenséges holttestekkel, igen heves ellenséges támadásokat vetettünk vissza. Az Olttól nyugatra ellenséges támadásokat visszavertünk. A Jiu völgyben a szoros déli kijárója felé visszavonultunk. Déli arcvonal: A Duna mentén és Dobrudzsában nincs változás!

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Harc képtelen az oláh hadsereg fele.

Genf. A Matinnak jelentik Athénből: Tegnap este a minisztertanács után a kormány egy rendeletet terjesztett elő a királynak aláírás céljából, mely elmozdítja mindazokat a tisztviselőket, akik a szaloniki-i torradalmi mozgalomhoz csatlakoztak.

Athén. A Hestia arról értesül, hogy a görög kormány és az entente ha-

talmak között létrejött új megegyezés értelmében minden olyan kísérletet, amely az ideiglenes kormány által Bulgáriával szemben való fellépés ellen irányul, szerződés szegésnek tekintenek.

Stockholm. A legutóbbi, október huszadiki oláh veszteségkimutatás szerint sebesültekben, halottakban és eltűntekben kétszáznyolcezerharsháznyolcvan közembert és hétezer tisztet vesztek az oláhok, vagyis az oláh hadsereg aktív létszámának fele harc képtelenné lett. Ebben a kimutatásban azonban nincsen benne a legutóbbi dobrudzsai, valamint az erdélyi szorosnál vívott harcok vesztesége.

Sarrail keserves panasza.

— Távirati tudósítás. —

A Secolo jelenti Athénből: Fourvet francia tengernagy esütörtökön kihallgatáson jelent meg Konstantin királynál, akinek közléseket tett azokról a feltételekről, amelyek az entente számára Athénben nyugalmas biztosíthatnak. Másnap az orosz követ kereste fel a királyt. Az entente követek látogatásának a célja az, hogy elsimítsák az entente és a görög kormány közt fenforgó viszályokat. Az angol követ ugyancsak kihallgatáson volt a királynál s kérte, hogy bocsássák szabadon azokat a görög tiszteteket, akiket mint forradalmárokat tartóztattak le. A Tesszaliában állomásozó katonaságot Athén közelébe helyezik. A kormánynak százezer katona számára való élelmicikket bocsájtanak rendelkezésére, azonfelül tíz millió frankot kap az adminisztrációs kiadások fedezésére.

A Berliner Tageblatt közli Sarrail egyik barátjához intézett levelét, amelyben a tábornok panaszodik offenzívájának lassu előhaladása miatt. Hadseregében bábeli zürzavar uralkodik. Ahány csapat, annyi nemzetiségű, fegyelmezetlen népség, katonailag kiképzetlen tömeg és csupán a szerbket nevezheti igazi katonáknak. Sarrail siránkozik azon a veszedelmen, amelyet a háta mögött a görögök állítottak fel, azután az élelmezési nehézségek miatt. Végül felkéri, hogy levelét semmiképpen se hozza nyilvánosságra.

A Daily Telegráf jelenti Athénből: Monasztir előtt folyik a harc. Az ellenség egyre érkező csapaterősítései az előnyomulást rendkívül nehézkessé teszik. A román nyomás nem volt elegendő arra, hogy a macedóniai harctéren küzdő bolgár csapatokból egyes részeket elvonjanak, sőt ma a bolgárok a Dunától is küldhetnek csapatokat Monasztir felé. Ha az ellenség nem is képes a macedóniai harctéren offenzívába átmenni, de offenzívánkat egyre nehezebbé teszi. Lehetséges, hogy az olaszok segíthetnek a szerbekben, ha nagy csapatokat küldhetnek.

Athén. A larisszai vasút személyzete sztrájkba lépett. Nagyobb fizetést követelnek.

Főiskolai rektor és tanár afférje.

— Bécsi tudósítónktól. —

Bécs előkelő köreiből nagy várakozással tekintettek egy érdekes becsületsértési per befejezése elé, mert a császárvárosban, noha rendkívül módon szereti magát tiszta erkölcsűnek feltüntetni, az emberek szívesen foglalkoznak előkelő embertársaik családi ügyeivel is. Ezért érthető, hogy a józsefstadti járásbírósnál lefolyt tárgyalás alkalmából, a legelőkelőbb körök tagjai jelentek meg és a bécsi lapok hasábjain át hoznak tudósítást *Weyde Gyula császári tanácsos, kereskedelmi főiskolai rektor és Brosszárt Jenő egyetemi tanár becsületsértési afférjéről.*

A vádlott az egyetemi professzor volt, aki valamikor az említett főiskolán a francia nyelvet adta elő. Párisi származása, igen neves nyelvtudós. A háború előtt osztrák állampolgárságot nyert és a múlt évben nagy szenzációt keltett állásától való felfüggesztésének ügye. A tanár ugyanis előadás közben politikai és hazafiatalan nyilatkozatot tett és e miatt a haditörvényszék vizsgálatot indított ellene. Eme vizsgálat folyamán, mint a főiskolai rektor panaszából kitűnik, úgy nyilatkozott, hogy *1910. óta minden összeköttetést megszakított a rektorral, mert ez a feleségével szemben bizalmasságokat engedett meg magának.*

A vádlott a tegnapi megtartott tárgyaláson beismerte, hogy megtette az inkriminált nyilatkozatot, de hajlandó volt a legszélesebb körű bizonyításra, hogy nyilatkozatának alaposságát bebizonyítsa.

Panaszos a maga részéről utalva arra, hogy Brosszárt professzor egész 1914-ig barátságos magán érintkezésben állott vele és családjával, azt állította, hogy ő szakította meg a magánérintkezést a tanárral és csak hivatalos ügyekben kereste őt meg, noha a tanár mindent elkövetett, hogy a barátságos viszonyt újra helyreállítsák. Ez az elhidegülés azonban nem magán, hanem szolgálati ügyből kifolyólag történt.

A bíró kihallgatta a vádlott feleségét, aki a per korona tanúja volt. Brosszárt professzorné kijelentette, hogy Weyde rektor, akinek a felesége az ő barátnője volt, 1909. és 1910. években feltűnő módon udvarolt neki. Különösen előzékenynek és kedvesnek mutatkozott a császári tanácsos, amikor együtt nyaraltak Oetzben és mikor legutóbb is kirándultak Mödlingbe, egy kis korezmába. Itt — mondotta az urinő — *a rektor meg is csókolta őt.* Ennél a jelenetnél jelen volt a rektor családja és Horsz udvari tanácsos felesége. A részletekre — mondotta Brosszártné — már egész pontosan nem emlékszik.

Eskü alatt hallgatta ki a bíró Weyde császári tanácsos főiskolai rektort, aki azt jelentette ki, hogy a professzor feleségének előadása elejétől végig valótlán és hogy az urinővel, csak a férje társadalmi és tudományos helyzetének kijáró figyelem és előzékenység határai között érintkezett, de sohasem engedett meg magának vele szemben többet. Az említett kis korezmában jelen voltak az ő felesége és gyermekei és unokaöccsei és sohasem jutott eszébe, hogy Brosszártné megcsókolja.

Horsz udvari tanácsos felesége azt vallotta, hogy a kirándulás fényes nappal történt és egyáltalában nem vette észre, hogy a rektor megcsókolta volna Brosszártné, vagy, hogy a rektor illetlenül viselkedett volna vele szemben.

Egy másik tanu azt mondotta el, hogy

1915. év tavaszán Brosszárt professzorné felháborodva panaszkodott neki, hogy Weyde rektor, aki a férje ellen szigorúan járt el, vele szemben olyan nyájas és előzékeny. A bírónak arra a kérdésére, hogy Brosszártné mondott-e el részleteket a rektor magatartását illetően, a tanu kijelentette, hogy ez nem történt meg és az volt a benyomása, hogy Brosszártné sokkal többet gondol, mint amennyit vele közölt.

Miután még a bíró a korezmai kirándulásánál jelen volt tanukat hallgatta ki, akik mind azt bizonyították, hogy a rektor nem viselkedett illetlenül az urinővel szemben, becsületsértésben mondotta ki a vádlottat bűnösnek és ezer korona pénzbüntetésre ítélte, amely nem fizetés esetén 10 napi elzárásra változtatható át. Az indoklásban kimondotta a bíró többek között, hogy bebizonyították látja, hogy a vádlott nem mondott igazat azzal az állításával, hogy 1910. óta minden összeköttetést megszakított Weyde rektorral és különben is ennek az állításnak igazolására nem volt szükséges hogy a magán és családi életből hozzon nyilvánosságra olyan ügyeket, amelyeket amúgy sem tudott abszolúte bizonyítani. Az elítelt felelősséget jelentett be.

Aradi „gavallérok.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlönyben mostanában cikkek jelentek meg, amelyek a nők szabadabb viselkedésével foglalkoztak, legutóbb pedig a „barátnők” kérdésével foglalkozott egy cikkirő, megvilágítva a kérdés mindkét oldalát.

A biedermeier-kor visszfényei ezek. A nők, mint akkor, ma is több szabadságot engednek meg a — gavalléroknak! *Igenis a gavalléroknak! Mert ezek is megjelentek a mai élet horizontján.* Átlátnálódott az elmúlt idők talajából, a mai idők humuszába, ahova pedig nem illenek.

Az „arszlánok” és „lion”-ok korszaka kezd visszaterni. Legalább úgy tűnik fel annak, ki a nyilvános helyeken, korszón, kávéházban, vendéglőkben, koncerteken, színházakban megjelenik, mintha a régi „trotoár”-októl, a pesti Hatvani-utcáról s a vidéki városok gesztenyefás-„allée”-iről iderajzolódna a mai élet „milieu”-jébe.

Nem szükséges öreg képeslapokat, régi Vasárnapi Ujságokat, fakult divatlapokat forgatnunk, hogy emlékeinket felfrissítsük. Azokat az emlékeket, amelyek a régi „arszlánok”-ról s ezek viselkedéseiről szólnak. Azokról a régi botrányokról, amelyek a régi „gavallérok” társaságához fűződnek. Nem szükséges ezeket a régi ujságokat forgatnunk, mert élő alakban itt járnak-kelnek közöttünk.

A nagy városok tele vannak velük: Pest éppen úgy, mint Arad. Mindenkinél feltűnnek, egészen úgy, mint a régi gavallérok, azzal a különbséggel, hogy a régi lionok a ruházatban is kitűntek, a mai gavalléroknak ellenben csak a módoruk feltűnő.

A gavallérok rajzához nem szükséges más városokhoz fordulnunk, Arad eléggé bővelkedik bennük. Megújuk itt az aradi gavallérok természetrajzát, egyelőre csak általános vonásokban.

Az aradi gavallér főjelleme: a nőszerepet. Nem a középkori „Frauendienst”, a lovagi hódolat jellemzi őket, hanem a nők molesztáló kívánsága.

Az aradi gavallér napja két részre oszlik. Legtöbbje a polgári társadalomban tisztességes hivatást tölt be. Ez a hivatás azonban napjának csak elenyésző csekély részét foglalja le, a legtöbb időt a nők kultuszának szentelik.

A „gavallérok” napja délután négy óra tájban kezdődik. Nyáron a kávéházak terraszán foglal helyet a gavallér, lehetőleg közel a járdához. A mellettük elsétáló nőknek, ilyenkor természetesen édességtől csöpögő bókokat mondanak. Megjegyzéseket tesznek, egészen ismeretlen nőkre, megdicsérik személyes tulajdonságaikat. Téli kávéházak ablakain keresztül történik mindez; a hangot ilyenkor az ékesen szóló kéz gesztusai pótolják.

A villanyfény: a „gavallérok” napja. Amint ez fölragyog: fölragyog a gavallér arca is. Most indul el a tulajdonképeni „munkára”. A munka első része: séta a korszón, a második része a melékutácokon a „kis tyukok főzése”. Ez is gavallér-kifejezés. Izetlen és kollektív, de igaz. A korszó gavallérai felfuvalkodtak és arrogánsak. Dehogy is térnek ki valakinek, legkevésbé, ha az a valaki — nő. Ha csinos a nő: már messziről szemébe turdó szemmel néznek rá, végigsimogatják a tekintetükkel, hozzájuk dörgölőnek vagy halkán intenek nekik. Minden nőt szabad prédának tekintenek, különös előszeretettel „pályáznak” az u. n. hadiözvegyekre. Lelkükben nem él a kegyelet és tisztelet érzése azok iránt, kik helyettük a frontokon küzdenek s kik itthon hagyott asszonyukban a legdrágább kincsüket hagyták itt. A „gavallér” jelszava: az asszony ingatag s minden ostromra érdemes. Arzenáljának fegyvereit aztán ehhez idomítja.

A korszó után az aradi gavallérok a melékutácok sötét rejtőkein található rossz utra tért fiatal leányok társaságában. Ilyenkor járja a „főzés”, a „lekapcsolás”, a „moziba való invitálás” s a kedvességek, figyelmességek egyéb megnyilvánulásai.

A legtöbbször szűkös vacsora után kávéházba, vagy színházba megy az aradi gavallér. A kávéházban látszólag egészen tonott a viselkedése. Csöndben ül, beszélget és — vár! Minden ajtónyílás érdekl. Kíváncsi tekintettel fordul oda: Ki jön, nem nő jön-e? S ha nő érkezik, fiatal és csinos, igyekszik vele rögtön észrevételtől magát. Fennhangon társalog; nevet, átkiált egy másik asztalhoz — esetleg hónap elején: pezsgőt hozat. A cigányhoz tányérozáskor bizalmas szokat intéz, mintegy mutatva, hogy mindennap mulatni szokott. Hangosan veti oda.

— Tudod-e Károly, annak a szép asszonynak (vagy leánynak) a nótáját?!

Ha aztán sikerült a figyelmet magára terelni: kezdődik az illető-billegető testtartás, inosolygás, szemjáték: az idegen szemlélőnek tiszta komikum.

Ha esetleg reagál a nő: kezdődik egy harmonikus játék. Poharak emelkednek a levegőbe habzó borral telve s ötven ember fején keresztül integet egymásnak két egymásra talált lélek.

A premieren a színházban található a — gavallér. Oh nem a szindarab érdekl, dehogy is! Legjobb esetben — a színész. Ha ez nem, akkor a játék alatt szívesen beszélget a szomszédjával vagy nevetgél az előtte ülővel. Várja a felvonásközt. Ilyenkor a szék karjához támaszkodva visszafordul a közönséghez, végigmustrálja s ha talál egyet, aki tetszik neki — a szemmel való „uspjelungok” játéka indul meg. Színház után a folyosón áll meg a gavallér, ahol a szűk helyen hozzája érő asszonyok illatától részegül meg. Itt várja a kiszemelt hölgyet; ha lehet, hozzája csatlakozik, ha nem, utána megy suttog hozzá, kapujáig kíséri, bosszusan szép álmokat kíván neki.

A moziban, nem annyira a premiereken, mint inkább a második estén, midőn kevesebben

vannak, jelenik meg a gavallér. Ilyenkor könyvebb és hasznosabb a megismerkedés. A muzikba — tessék csak megfigyelni, a legtöbb ember egyedül megy be és párosával, kedvesen beszélgetve, bókolva és hajlongva jön ki.

Igy élnek és ilyenek a mai gavallérok. Napról-napra übben lesznek ennek a léha és üres életnek a típusai, akiket mintha egy csodálatos

erő ragadott volna fel a kedveskedő biedermeier-korból s dobott volna a modern városok társadalmába. De ez a második „Biedermeier” mégis különbözik az elsőttől. Ott is, akkor is a nő volt az élet mozgató ereje, a nő körül tolongott a negédeskedő férfinép, de ezt a meztelen indulatot még szépitette valami, ami a mai gavallérokban hiányzik: a finomságnak mindent eltakaró művészete!

Vilmos császárral a fronton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny pár nap előtt jelentette, hogy Vilmos német császár látogatást tett a nyugati fronton, Rapprecht bajor trónörökös arcvonalán. Erről a látogatásról megkapóan érdekes tudósítást ír a *Berliner Tagblatt* hadi tudósítója, George Aueri lapjának, amelyet a következőkben közlünk:

Nagy öröm van az egész fronton, — írja Aueri — mert híre jött, hogy a császár látogatásra érkezik. Ez a császári látogatás mindig igen nagy gondot okoz a felelős katonai hatóságoknak, mert csak nehezen lehet visszatartani a császárt attól, hogy a legveszedelmesebb helyeket ne látogassa meg. Most is, amikor az a hely, ahol fogadni fogják, csupán alig hét kilométernyire van attól a ponttól, ahonnan a felső ur majd végignézi az állásokat, félelemmel kell tartani az ellenséges repülő támadásaitól, akik — bizony — ennyire nagyon gyakran ellátogatnak.

— Egy teherkocsiban tettem meg az utat az állomásig, amelyre a császár megérkezik majd. Az ég nagy cseppekben ontja magából az esőt, de azért mindenki talpon van s örösi lelkesedéssel várta, leste mindenki a legfőbb hadur megérkezésének pillanatát, úgy, hogy vatóságos „Kaiser Tag” hangulata lebegett körülöttünk.

Vallencienes. Mindenki talpon. Még a francia lakosság is. Ok is kíváncsian várják a császárt, az igaz, hogy nem jönnek ki az utcára, hanem az ablakok függönyei mögül lesnek ki az utvonatra, amelyen a felső urak meg kell érkeznie. A gyerekeik azonban már maguk is ott állanak a sorban, amely széles tömegekben lepi el az utat. Az örök átvizsgálják mindenkinek az iratait s a pályaudvar esőtől védett épülete előtt egymás után tünedeznek föl a tábornokok, élükön Rapprecht bajor trónörökösével. Csupa tiszt és csupa katona.

A vonat megérkezik. A mozdonyon egy új császári mérnököt látok. Az elődje hősi halált halt. A császár kilép. Fess, egyenes, erős. Szívelyesen üdvözlö a trónörökösöt és a tábornokokat, majd kocsiba ülnek s a kórházba hajtattak.

Az első teremben, közvetlenül az ajtó mellett egy súlyosan sebesült gyalogos fekszik. A tejlappja egy különös hangzsu nev: Friedhoff. Tul van már a veszélyen és a császár aggódó kérdésére vidáman válaszol. Derék fekkő, aki megtette a kötelességet. Örül a felső ur kezességének, de jobban a vaskeresztnek, amelylyel a császár kegy tüntette ki.

— Ez a legjobb tapasz a gyógyuláshoz, — mondja nagy vidáman.

A császár szorgalmasan osztogatja a vaskeresztet, mert ebben a kórházban csak csupán olyan súlyos sebesült van, akinek élete talán most piszokolja a legutolsó. Csupa olyan szemek ezek, amelyek már látták a Somme vizét. Felvillanak, mert érzik, hogy egy meleg szempár simogatja őket.

A császár gyengéden beszélget. Emlékeivel végig fut azokon a városokon, amelyeknek fiai most itt színyódnak a kórházakon. Mindent földező, csak hogy jókedvre derítse őket.

— Nürnberg, nagyon jól ismerem, — mondja a császár, amire az összeledő gránátos, akihez intézte szavait vidáman felel:

— Persze, láttam már magát Nürnbergben.

A kelet-poroszországi muskétás szeme élénken csillog fel, amikor Kelet-Poroszország újja éledéséről szól. A badeninek a nagyhercegnőről beszél, míg egy déli bajor teljes szívvel kacag, amikor a császár a neki:

— Ti bajorok, jól értitek a katona mesterséget.

És a súlyosan sebesültek úgy érzik mind, mintha egy kedves apa jött volna az ő nagy-szerű gyermekeihez. A beteg szobákban friss, felüdítő szellem vonul át.

Az autók haditempóban fájnak a kilométereket. Cambrai előtt karréban állanak a hősök, az északi front virágai, csupa csukaszürke acélsisakkal. Néhány tuat ezredszám minden-féle ezrednekből. A front elküldte a maga képviselőit úgy, ahogy voltak, ép és kireperált esontokkal, öregeket, fiatalokat, hogy vigyék el császárukhoz a front üdvözlését, köszöntését.

A császár üdvözölte őket, állap a front előtt. A császári standért vígan lobogtatja nedves szellő s a császári himnusz hangjai sühanak végig a mezőn. A császár a karré közepére áll s beszélni kezd:

Bajtársak! Szívem sugallatát követve, siettem hozzátok a keleti frontról. Hozom bajtársaitok üdvözlését és a haza köszönetét ezért az egynegyed év óta tartó forró küzdelemért a Somme partján, azér a hősi viselkedésér, ahogy itt verkedtetek. A világtörténelem nem ismeri a páriát ennek a harenak, amelyben ti álltok és nem ismeri páriát, cselekedeteitek nagyságát. Még évszázadok múlva is, mint egy egész nép győzelmi akarata, fénylő példái gyanánt beszél majd a Somme-melletti csatáról. Altalatok nyilvánul meg az a német-akarát: hogy minden körülmények közt meg kell akadályozni, hogy az ellenség ne sujtson bennünket és minden körülmény közt ellent kell állni a francia tulkapásnak és az angol esőkönyösségnek. Minden német tájról összegyűlve harcoltok itt ti a német kötelességérzet vasialaként és az önteláldozó bátorság munkájaként, amely az utolsó lehellietig kitart. A német nép szívós küzdelemben áll minden világtájr a fél világ ellen és többszörös túlerővel szemben és ha még ezután is nehéz lesz és ha még sokáig tart, a seregek ura velettek van. Az otthon imádkozott értetek hozzá és ö erővel és bátorsággal legyverez fel benneteket. Istenben bizó bátorságtok abban az érzésben gyökeredzik, hogy igaz ügyért harcoltok. Így üdvözöllek benneteket bajtársak! Tartsatok ki! Az Ur nektek adja áldását mindörökre.

A diszszentle után a bajor trónörökösnel reggeli, majd újra autóra ülnek, amely a front felé rohan. Eső azott, nedves, sáros utakon szalad a gép. Katonák, katonák mindenütt es mindentelé. A császár kitüntetésekét osztogat s a felhők ontják magukból a vizet.

A császár beszélget azokkal a nagyszerű emberekkel, akiket rendkívüli és különös haditetteik révén vezettek elébe. Majdegy gyakorló-téren egy sturm-kolonia hadijátékait nézi, kézigruát, lügendobást, szuronyvivást és lövészetet, akik rohamra érette löttek egy védő állást s ezeket a speciális hadidolgokat, mind csupa fiatal, friss, ügyes katona mutatta be. Vakító, kápráztató, amit csinálnak, úgy, hogy sokszor az hihető, hogy csupán csak a sport cimborasszója, játék. Igen, játék, de arra van szánva, hogy az ember ne féljen a haláltól.

A császár részvételtjes komolysággal nézte végig a fiatal emberek munkáját, majd ismét tovább száguldott autóján. Már észre lehetett venni, hogy közel járnak a fronthoz. Nehéz sisaku katonák vonulnak el a császár előtt, nehéz léptekkel, ünnepélyesen, tette készen.

A császár hallgatott. Szemei sötéten tekintettek végig a halálba-menőkon, amint gondolatainak ablakain kiesurrant az elérékenyülés könyűje. Meghatva szállott kocsijába.

Megváltja a város a gázgyárat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Három-négy éve folynak azok a tárgyalások, amelyek a gázgyár a várossal kötött szerződésének meghosszabbítása céljából indultak meg. Ma ezek a tárgyalások a város törvényhatósági bizottságának egyhangú határozatával megszakadtak, mert a határozat kimondotta a szerződés felmondását és kimondotta az aradi gázgyár megváltását is.

Délután négy órakor Kintzig János főispán elnökle alatt tartotta a város törvényhatósági bizottsága a rendkívüli közgyűlést. A közgyűlés tárgyat: a gázgyárral folytatott tárgyalásokat s a szakértők véleményét Lócs Rézso helyettes polgármester ismertette és ezután a következő határozati javaslatot terjesztette elő elfogadás céljából:

Az Aradon 1872. évi augusztus hó 2-án az aradi Légszesz Világítási társasággal kötött, majd az Aradon 1896. évi január hó 7-én kiállított nyilatkozattal a Societe Anonime d'Éclairage du centre brüsszeli részvénytársaság által átvállalt és ezen részvénytársaságtól az Aradon 1901. évi október 26-án kelt nyilatkozat alapján az aradi világítási és erőátviteli részvénytársaság cégre átruházott légszesz világítási szerződés 34-ik szakaszában foglalt rendelkezések alapján kimondjuk, hogy **elünk a szerződés által biztosított megváltási jogunkkal és e végből a szerződésnek 1919. december hó 31-ik napján leendő felmondását határozzuk el.**

A felmondás alapján köteles leend az aradi világítási és erőátviteli részvénytársaság az egész légszesz világítási gyártelepet, minden felszereléssel, csövezetéssel és lámpáival együtt a fenti határnap leteltével a szerződés 18-ik szakaszában foglalt rendelkezések szerint megalakítandó és eljáró becsülő bizottság által a megváltási árban a város közönsége tulajdonába és birtokába átadni, mikor is nevezett részvénytársaságnak a szerződés alapján szerzett minden joga és igénye megszűnnek.

Megbizzuk és utasítjuk a tanácsot, hogy jelen határozatunk végrehajtása képen az abban foglalt felmondást az aradi világítási és erőátviteli részvénytársaságnak, a szerződés 34-ik szakaszában kitüntetett felmondási időre való figyelemmel, kellő időben közbesítse és mindama intézkedéseket, amelyek a megváltási eljárás lefolytatására szükségesek, megtegye, illetve a szükséges rendelkezésekre nézve — ha azok megtétele a törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartoznék — oda kellő időben előterjesztést tegyen.

Miután pedig a felmondást folyó évi december hó végéig a vállalkozóval feltétlenül közölni kell, mert ellen esetben a szerződés további huszonöt évre önmagától meghosszabbbitatnék és a város közönsége a megváltási jogától elesne, az 1886. évi 21-ik törvényeikk kilencedik paragrafusának rendelkezése alapján a fontos közérdekre való tekintettel kimondjuk, hogy jelen határozatunk **csakis birtokos kívül teletbevezhető meg, tehát teletbevezésre való tekintet nélkül hajtható végre.**

A határozati javaslatához elsőnek Koromzay Frigyes szól hozzá. Már a műszaki bizottság ülésén kijelentette, hogy általában a városi kezelésbe vett üzemeknek elvi szempontból nem barátja, — mondotta Koromzay. A hármass bizottság ülésén, melyen iparosok s kereskedők is részt vettek, olyan kijelentéseket hallott, hogy a nyereszkesedésre dolgozó társaságok, így a gázgyár is, zsebeinkből milliókat vesz ki. Ezekre a kijelentésekre vonatkozólag megjegyezni, hogy minden társaság nyereszkesedésre dolgozik, és csak akkor lesz Magyarország ipara erős, ha nem bukótélben lesznek társaságai, hanem ha tőkeiknek és munkaerőiknek megfelelő nyereséget tognak mindég találni. A városnak nincs meg a módja oly mértékben vezetni egy üzemet,

mint egy részvénytársaságnak, mert ha például annak az üzemnek az igazgatója olyan intézkedéseket tesz, melyek az üzem érdekével állnak összefüggésben, akkor megtörténhetik az is, hogy fegyelmet kap. A városi üzemnek minden egyes ténykedését több bizottság ellenőrzi és lehet, hogy egy-egy hasznos intézkedés az egyik bizottságnak nem tetszik. *Ellenzi a városi üzemet és ellenzi azt is, hogy a város üzleteket kössön, mert egy városnak nincs meg az a kereskedelmi aktivitása, amely feltétlenül szükséges, hogy egy üzletet, vagy egy üzemet jól vezessen.* Rámutatott azután arra is, hogy a szakértői véleményben a városi üzemek iránti elfogulatlanságot nem látja. A szakértők elfogultak voltak és elfogultak a városi üzemmel épp úgy, mint egy szülő a fiai iránt, vagy mint egy író műve iránt, mert hiszen ők egész egzisztenciájukat a városi üzemnek köszönhetik, azért, mert mindketten egy nagy városi üzemnek élén állanak. Tulzottan optimisztikusnak tartja azokat a számokat is, melyeket a szakértői véleményben talált arról, hogy mennyibe fog kerülni a gázgyár városi kezelésbe való vétele a városnak. *Az az impressziója, hogy 300.000 korona helyett legalább 1.000.000 korona lesz az az összeg, amellyel a város megválthatja a gázgyárt. Ismét hangsúlyozza, hogy a gyárnak városi kezelésbe való vételét csakis ellenezni tudja s ahhoz a javaslatához, hogy a szerződést mondják fel, hozzájárul, mert reméli, hogy a gyár kedvező ajánlatot fog tenni a városnak és ilyen alapon létrejöhet majd a megegyezés, ami sokkal értékesebb lesz a városra nézve, mint a megváltás. A megváltás kimondására vonatkozó javaslatot nem fogadja el.*

Müller Lajos dr. ellenzi, hogy a város tárgyalásba bocsátkozzék ismét a gázgyárral és feltétlenül a megváltás híve. Nagy Sándor dr. nézete szerint akármilyen ajánlatot tesz a gázgyár, a városnak csak egy teendője van és ez az, hogy a gázgyárt okvetlenül váltsa meg. Néhai Urbán Iván báró évekkal ezelőtt az *Aradi Közlöny* egyik ujévi számában irt cikkére utal, melyben a volt főispán azt fejtegette, hogy ahhoz, hogy egy városi üzem prosperáljon két kellék kell: becsület legyen és szakértelem. Ha a házi kezelésbe való vétel bárhogy is sikerül, annyi bizonyos, hogy feltétlenül több nyereséget fog hozni a városnak, mint amennyit egy magántársaság.

Jegessy Károly dr. városi főügyész azt javasolja a közgyűlésnek, hogy egyhangulag hozza a maga határozatát úgy, hogy az csakis birtokon kívül felelbezhető legyen, mert a város a megváltási jogát csak december 31-éig gyakorolhatja s ha megfelelbezik és a felelbezés eddig el nem intéződik, akkor a város elesne a megváltás jogától.

Végül Nemes Zsigmond dr. szólalt fel és kijelentette, hogy ő is elfogadja a tanács javaslatát, ha bár reméli, hogy a gázgyár megfelelőbb ajánlata révén a város nem fog elzárkózni a tárgyalásoktól.

Kintzig János főispán ezután feltette a kérdést a közgyűléshez, hogy elfogadja-e a tanács javaslatát. A törvényhatósági bizottság a kérdésre egyhangú válasszal kimondotta a gázgyári szerződés felmondását, a gázgyár megváltását és kimondotta azt is, hogy ez a döntés csakis birtokon kívül felelbezhető meg.

Az „ARADI KÖZLÖNY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donanytözsében :-
Egyes szám ára 12 fillér :-

Nem kap kölcsönt a megvert Románia

(Ferdinánd király sirögöresel.)

— Távirati tudósítás. —

A dobrudzsai oláh-orosz vereségnek hatása már nemcsak pánik, már nemcsak jajgatás. Ennél valamivel több. Anglia kidobta a pénzért kolduló Konstantinescu oláh pénzügyminisztert. A Cyti nem áll szóba egy megvert ország miniszterével.

Konstantinescu oláh pénzügyminiszter a napokban Londonban tartózkodott, hogy az oláh háború finanszírozásának kérdését elintézzé. *Utja azonban teljes balsikerrel járt.* Konstantinescu a lefoglalt német javakat és Románia természeti kincseit kínálta biztosítéskul. Londonból felülvizsgáló bizottságot küldöttek Bukarestbe. A legutóbbi német sikerek után Konstantinescunak az angol kincstári hivatal azt válaszolta, hogy az angol pénzügyi körök nem látnak elegendő biztosítékot, s ezért a kérés egyelőre nem vihető keresztül.

Hogy ezenkívül otthon milyen hatása van a nagy vereségeknek, arról beszámolnak a ma érkezett táviratok.

Ferdinánd király sirögöreséket kapott. *Késő bánat, eb gondolat.*

Az orosz-oláh határról jelentik: A csernavoda—medzsidiei vonalnak feladása és Konstanza eleste, amit az oláhok csak az orosz jelentésből tudtak meg, az oláh hadseregben nagy félelmet okozott. Avarescu tábornok a legszigorubb rendszabályokhoz kényszerült nyulni, hogy a második oláh hadseregben a fegyelmet és a férfiaságot fentartsa. *Ferdinánd királyt Ericescu tábornok jelentése Konstanza feladásáról, annyira felizgatta, hogy sirögöreséket kapott.* A konstancai királyi palotában értékes családi ereklyék maradtak vissza. *Bukarestből tömegesen menekül a lakosság.*

Az oláh király különben Jassyba utazott, ahol hosszasan beszélt a királynővel, trónörökösrel és Bratianuval. A királyt a legutóbbi események igen megviselték. Megöregedettnek látszik és fáradtan, deprimálva fogadta az ovációkat.

Vajon miről beszélt hosszasan a királynővel? Ugy tudjuk, hogy a felséges pár fasében van! Miért békültek ki? Baj van talán a ház körül?

A Petit Journal jelenti Bukarestből: Mireoca herceg a legfiatalabb királyfi tifuszban megbetegedett. Bukarestben és környékén nagy tifuszjárvány dühög s a kórházak elégteleneknek bizonyultak.

Diamandi oláh követ Pétervárról visszatérve elmondotta, hogy Románia helyzetét kétségbeejtőnek látják Pétervárott. O ugyan megmagyarázta, hogy tévedés, mintha Románia helyzetét kihasználni akarva, csatlakozott volna szövetségeseihez. Romániának az ententéhez való csatlakozása rögtön a háború kitörésekor befejezett dolog volt és csupán az előkészületek akadályozták a beavatkozást. Románia természetesen teljesen Oroszországtól függ, miért is Oroszországnak meg kell gondolnia, hogy Románia elvesztésével az egész orosz front fenyegetve lesz.

A Riegs jelenti Bukarestből: A szövetség

ges hadseregek győzelmei az oláh naftatermelők körében óriási riadalmat okoztak. A kereskedelemügyi miniszter a naftatermelőkkel több rendkívüli értekezletet tartott amiatt, hogy megvédelmezzék a veszélyeztetett naftaterületeket. A készleteket az ország belsejébe akarják szállítani. A tanácskozással kapcsolatosan rendkívüli haditanácsot is hívtak egybe, amelyen az oroszokon kívül a francia hadügyi küldöttség is részt vett, Berthelo tábornok vezetése élén. A haditanácsban mentő terv kidolgozásán fáradoztak. Az oláh sajtó azt a napot, amelyen francia hadügyi küldöttség is részt vett a haditanácsban, történelmi pillanatként nevezi, mert Románia nehéz időkkel él. Arsitóján szenátor Rubin újságíró társaságában külön küldetésben Odesszába érkezett, ahol Bukarest helyzetét rendkívül sötét színekkel festi. A szenátor azt beszéli el, hogy asszonyok és a gyermekek pánikszerűen menekülnek a városból és még Mille Konstantin is azt írja az Adeveruban, hogy minden reménytelen a haditanácsban van, amelytől esodát várnak.

Királyi elismerés a hű magyar románoknak.

(Készülődés Mangra Vazul beiktatására.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A magyarországi románságnak holnap nagy ünnepnapja lesz: legfőbb egyházfejedelemének holnap tartják ünnepélyes beiktatását. A hagyományos nagy ünnepségekkel történő akcióra ma már megtörténtek az előkészületek. A nagyszabeni metropolita szentszék, mely Nagyváradon jött össze ma Papp I. János aradi görög-keleti román püspök elnöklésével ülést tartott, melyen megjelent a szentszéknek csaknem valamennyi egyházi és világi tagja és a görög-keleti román egyház összes főméltóságai. Papp I. János az ülést megnyitva melegen üdvözölte a szentszék új tagjait, majd kivette tőlük az esküt. Ezután Zigre Miklós a szentszéki előadó elreferálta az ülés különböző tárgyait. A kongresszusról táviratot küldtek ezután a királynak. A táviratra már a válasz is megérkezett, melyben a felség kiemelte, hogy örömmel fogadta a görög-keleti román egyház nemzeti kongresszusának hódolatát, majd megemlekezik a magyarországi románoknak a király és haza iránti önteláldozó hűségéről, melyet a haza többi fiaival együtt a háború súlyos megpróbáltatásaiban sokszorosan bebizonyítottak. Végül a változhatatlan ragaszkodás nyilvánításáért a király köszönetét küldte a kongresszusnak és Isten áldását kéri a kongresszus munkálkodására. A táviratot a szentszéki ülésen telolvasták és azt hódoló alattvalói hűséggel tudomásul vették.

Utána felolvasta még az előadó a metropolita megválasztásáról szóló kormányleiratot, melyet a szentszék hódolattal és nagy lelkesedéssel fogadott.

A beiktatást, mely tudvalevőleg holnap lesz szintén Nagyváradon, Pap I. János püspök egyedül fogja végezni, miután Muszta Filaret archimandrita elnöki mandátuma a kongresszuson lejárt. A beiktatás után a metropolita szentszéke még hétfőn Mangra Vazul, az új metropolita elnöklésével ülést tart.

Az új metropolitának püspöki avatására és metropolitai installációjára már mindent előkészítettek és az ünnepségen a hazai románságnak csaknem minden számottevő tényezője jelen lesz, sőt bejelentették a hatóságnak is részvételüket.

Visszatérők vonala Aradon.

(Beszélgetés Vertán Endre kormánybiztosi kiküldöttel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma két hónapja épen, hogy vonaglani, zokogni kezdett az erdélyi föld. Az éjszakai szél zugása a székely hegyek sikongását hozta magával, ahogy végig szántott taréjukon az oláh csorda. A szüz rengetegekből, amelyekből hajdan Erdély dicsőségének szálfái indultak utnak, koldusbotot vágott magának a székely. Kétszer piroslott naponta az égbolt Erdély fölött és a menekülővonatok rémes menydörgése rázta meg az országot. Szívszorongva lestük az özvegyen maradt föld minden titkos üzenetét és ezt az üzenetet kerestük a bujdosó szemében, az égbolt csillagában, a felhő kéjében. És hogy vártuk a híreket, amikor megkezdődött a felszabadulás. Mert hiába, az erdélyi háboru más volt nekünk, mint minden egyéb háboru. Politikusa: a vér, stratégiája: a lélek, technikusa: maga a történelem s a föld, melyért elfolyt a küzdés, nem hadi terület, de anyaföld, minden hegyei bajtárs, minden kunyhója földi és minden fűszála: testvér. Mind ennek két hónapja. Es jött Petroszény, és jött Nagyszében, Brassó, Fogaras, Predeal és megtörtént a perdőhtés, amely nemcsak Erdély felszabadítását, de egyben Erdély örökké való biztosítását is jelenti. Ma már szabad Magyarországnak ez a szentebbik fele, amelyen az oláh átok emlékét legfeljebb az üszkös romok, katonasírok s az árván hagyott székely faluk őrzik. Ez is elfelejtődik lassanként, ahogy benépesítik a violás udvarokat az otthontalanok, akik két hónapi bujdosás után immár indulhatnak — haza.

Az Aradi Közlöny mai számában — ugyanis — egy rövid távirat alapján már jelentették, hogy Budapestről tegnap este elindították a menekülteket otthonaikba szállító első vonatot, amely ma, a késő éjjeli órákban futott be az aradi vasuti állomásra.

Husz kocsi álló szerelvény, hozzácsatolva négy hatalmas podgyász szállító kocsis egy mozgó konyha, amelyen fürge kezek főzik már a — reggelit. Ötszáz visszatérő menekült hozott ez a vonat, akiket Dálnoki Nagy Lajos ref. lelkes vezér, míg Vertán Endre országgyűlési képviselő — aki az erdélyi kormánybiztossághoz van beosztva, — irányít, kalauzol.

A hosszú kocsiból kikandikálnak a boldog visszatérők. A szemükben nem az otthontalanság, de a hazatérés örömeinek könnyüje csillog.

— Diadalmenet volt az út, amíg idáig jöttünk — mondták az Aradi Közlöny tudósítójának. Amerre elhaladt, vagy megállt a vonat, szíves szó, szerető fogadtatás, meleg szerencsekívánatot fogadott és bucsuztatott. A menekültek százai vártak mindenütt, azok, akik egyelőre még nem térhetnek vissza. Mindegyiknek volt mondani, kérdeznit, üzenni valója. Két hónapig végigszenvedtük az otthontalanság minden sajgó fájdalmát, de elfelejtődött minden, amikor a pesti pályaudvarról kirobogott a vonat.

Vertán Endre országgyűlési képviselő ezeket mondotta:

— Engem az erdélyi kormánybiztosság küldött ki a visszatérő menekültek sorsának intézésére s azzal a feladattal, hogy az auton való élelmezésükről gondoskodjam.

— És az élelmezés most teljesen ujszerű módon történik. Szakitottunk ugyanis az ismert magyar módszerrel s francia minták szerint mozgókonyhakat létesítettünk, amelyeket

magával visz a vonat. Ezeket főzünk. A vacsora ma Békéscsabán volt.

— Meg kell említenem, hogy az erdélyi visszatelepítés már teljes egészében elő van készítve. Mindenkinek a részére van már elegendő ruhanemű, fa és élelmiszer, sőt a HAT. révén visszakapják állatjaikat is, csak hogy egy koronával magasabb árértékűen, mint ahogy a HAT. vásárolta. Ez az áremelés annak a következménye, hogy két hónapig a HAT-nak kellett gondoskodni az állatok élelmezéséről s a megvásárolt jószágból sok el is hullott. Az állatok elosztása körzetek szerint fog történni a szükséglet szerint, úgy, hogy Erdély állatállományát teljességgel biztosíthassák.

— A kormánybiztosság, amelynek székhelye tudvalevőleg először Kolozsváron volt, ahonnan azonban Marosvásárhelyre távozott, míg a mai naptól fogva már Székelyudvarhely székhellyel működik, a kormány kezdeményezése szerint a legerélyesebb munkát fejtik ki a visszatelepítendő menekültek ügyes-bajos dolgainak az elintézésében. Hiszem, hogy ez a visszatelepítés már rövid idő múlva általánosan meg is fog indulni.

Az első visszatelepítőket vivő vonat lassan nekikanyarodott a Maros völgyének. A kocsik ablakából kikandikáltak a boldog visszatérők, keszkenőjük, mint pici fecskeszárny libegett az ivlámpák fényében, ahogyan bucsut integettek, s ahogy szemükhöz törődött az öröm könyvének letörlésére.

HIREK.

Burián báró ideiglenes

közös pénzügyminiszter.

— Távirati tudósítás. —

Az a kormányválság, melyet három gyilkos golyó okozott, mára félig meddig megoldást nyert. Ma is egész nap folytak a tanácskozások az osztrák császárvárosban, de ezek már csak a válság megoldásának részleteit készítették elő. A király ma is fogadta az új miniszterelnököt, Körber Ernőt, aki délelőtt jelent meg a felség előtt. A kiszivárgott hírek szerint a kabinet alakítás folyamatban van, azonban a végleges elhatározások még nem történtek meg.

A Magyar Távirati Iroda ma délután közleményét adott ki, mely szerint illetékes helyről arról értesül, hogy az osztrák kormány alakítási akció alkalmából a kiegyezési tárgyalásokkal kapcsolatban a sajtóban megjelent közlemények komoly alappal nem bíró önkéntes kombinációk. Különösen ellenkezik a valósággal az a hír, mintha Körber Ernő miniszterelnök és Tisza István gróf magyar miniszterelnök abban egyeztek volna meg, hogy az új kiegyezés megkötése a háboru utánra halasztassák és addig a jelenlegi egyezmény hatálya hosszabbíttassék meg.

A Wiener Zeitung vasárnapi száma egyébként a következő legelső kéziratot fogja közölni:

— Kedves báró Burián! Tudomására jutatom, hogy Körber Ernő dr. titkos tanácsost a másolatban mellékelte kézirat szerint osztrák miniszterelnökkommé történt kinevezése alkalmából a közös pénzügyminiszteri hivatalától őt felmentem. Együttal időlegesen megbízom Önt közös pénzügyminiszteriumoz vezetésével.

valamint Bosznia és Hercegovina ügyének legfőbb központi vezetésével. Bécs, október 28. Ferenc József, s. k. Burián István báró s. k.

Budapestről táviratozza tudósítónk: A munkapártban az összes miniszterek megjelentek. Tisza István gróf miniszterelnök közölte velük Körberrel, az új miniszterelnökkel folytatott tárgyalások eredményét.

Mária királyné házassági tervei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy ember, a ki közvetlenül a háboru kitörése után menekült Romániából és a ki alaposan ismeri a királyi udvar viszonyait, a következőket írja:

Tudvalevő, hogy a román királyné és Károly trónörökös titokban, támogatták Joneskunak és Filipeszkunak a központi hatalmak ellen szőtt intrikáit. A királyné ambíciója különösen arra irányult, hogy szép leányainak egyikét az orosz trónörökösrel vétesse el és hogy így egykor orosz császárné legyen belőle. A trónörökösrel, a legvadabb román sovínisták egyikével, azt hitette el Filipesku és Jonesku, hogy Románia abban az esetben, ha résztvesz a középponti hatalmak ellen való háboruban, a Balkán császársága lesz.

Igy történt, hogy ezzel a két céllal az udvarnál egy erős párt dolgozott és a királyné a katonatisztek körében egészen nyíltan ábrándozott arról, hogy Románia a háboru után császárság lesz. Joneszku minden erejével szította ezeket a terveket és Oroszországból azt a hírt hozta, hogy a cári udvar támogatja a királyné házassági tervét és elő fogja mozdítani a román császárság megalapítását. Ettől fogva egészen nyíltan folyt az izgatás: a királyné magára vállalta a németbarát érzelmű katonatisztek megtérítését és Joneszku Ploestiban egy népgyűlésen mondott beszédét a jövő Károly császár éltetésével fejezte be.

Szinájában téniszjáték közben a királyné a boldogságtól sugárzó arccal mondta el egy nagyobb rangú tisztnek, hogy Oroszország határozottan akarja, hogy Románia a Balkán császársága legyen. A háboru lefolyása kegyetlenül szétfosztotta ezeket az ábrándokat és most ott áll a királyné és fia, a trónörökös, szörnyű felelősségévnél aztért a rettenetes katasztrófiáért, a mely Romániát érte.

— Zita főhercegnő udvarhölgye. A király nagyállói Kállay Erzsébetet Zita főhercegnő szony udvarhölgyévé kinevezte. Kállay Erzsébet leánya néhai Kállay Béni közös pénzügyminiszternek.

— Kitüntetés. Ifj. Lengyel János géppuskás honvédhadnagyot, — Lengyel János reformátuskovácsházai állami iskolai igazgató hős fiát, — az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a signum laudis-szal tüntette ki. Öfelsége, a király. Nevezett még három kitüntetésre van felterjesztve. A hős fiu most az oláhok ellen küzd s Predealnál érte a kitüntetés.

— Szabad a magántávirat-forgalom. Az Aradi Közlöny a városházáról kapott értesítés alapján azt írta, hogy a nagyváradi postai igazgatóság megszüntette a távirat zárlatot Aradvármegye területére. Az értesítés hivatalos fogalmazásából az tűnt ki — és mást nem lehetett belőle kimagyarázni — hogy csak a vármegye területére feladott magántermészetű sürgönyök továbbítását engedélyezték, már pedig ez ellenkezik a tényekkel. Az az intézkedés történt, hogy Aradról és Aradvármegye területéről mindenhova küldhetők magánjellegű táviratok is. A homályosan stilizált hivatalos értesítést tehát úgy kell értelmezni, hogy teljesen felszabadult a táviratforgalom és semmi akadálya sincs annak, hogy a távirat-hivatalok bárkinek sürgönyét felvegyék és továbbítsák.

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Kétszáz ezer tonna petróleum, negyvenezer tonna benzín.

Luganó. A Corriera de la Serának jelentik Pétervárról: Oroszország és Románia jelenleg nélkülözik a technikai eszközöket az ellenségnek Dobrudzsában és Erdélyben való feltartóztatásához.

A Basler Nachrichtennak jelentik Pétervárról: A katonai kritikusok előkészítik a közvéleményt arra, hogy a galíciai fronton rövidesen harci szünet következik be. A lapok Romániáról teljesen hallgatnak.

Szofia. Hivatalos jelentés október huszonnyolcadikáról: A macedon fronton a szerb támadásokat visszavertük. Helyenként ágyuharcok. Román front: Dobrudzsában az ellenség üldözése tovább tart. Megállapítottuk, hogy az ellenség mindenütt sietve és rendetlenül menekül Hirsova—Brala—Isakcsa—Tulcsa irányában, ahol pontonhidjaik vannak. Hirsovánál a hidat elpusztították. Előretolt osztályaink elérték az Ostrowo-Babadaghtól délre fekvő vidék vonalát. Az utolsó két napon nyolcszáz fogoly, hét ágyú, öt löszerkocsi, egy löszerszállítmány, számos jármű a zsákmányunk. A Dunamentén kölcsönös ágyuharc. Si-

listriától keletre levő szigetet megszállítottunk.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung írja: A konszanzai zsákmányban kétszáz ezer tonna petróleumtermék, Németország bekebehozatalának hatodrésze van. A benzinzsákmány negyvenezer tonna.

Zürich. A francia sajtó a douaumonti győzelmet amerikai győzelemnek nevezi el, mivel csupán amerikai löszér és ágyúbehozatal tette lehetővé, hogy a franciák fölénybe kerekedjenek a verduni fronton.

A Russkoje Slovo jelenti Athénből: Az entente-követségek előtt ellenséges tüntetések voltak. Különösen hevesek voltak az olasz konzulátus előtt.

Budapest. A sajtózállásról jelentik: Az orosz vezérkar jelentése október 27-éről: Román front: A Moldova nyugati határán az oláhok rajtaütést intéztek s elfoglalták Pojana falut, Oknától északnyugatra tizenhat vesztnyire, és a Bistra-Runul magaslatot, Oknától délnyugatra tizenhat vesztnyire. Oláhország északi határán az oláhok az ellenfél offenzíváját megállították és megerősítették állásaikat. A Jiu-folyó mindkét partján elkeseredett harcok. Dobrudzsai front: Az ellenfél folytatta támadásait az egész fronton. Harsova—casóchioi vonaltól északra visszavonultunk.

— **A villamos üzem zavartalansága.** Az aradi villanygyárban tegnap megtörtént, de csak igen rövid ideig tartó, üzembiztos megismétlődésének elkerülésére, mint azt az Aradi Közlöny mai tudósításában jelezte, az illetékes tényezők részéről minden megtörtént. A Máv. elismerésre méltó előzetesekkel siet a rendkívül fontos hadi- és más közlekedési szolgáló telep üzeme zavartalanságának biztosítására és mint Mellinger József igazgató az Aradi Közlöny tudósítója előtt kijelentette, az aradi üzletvezetőség, karöltve a katonai hatósággal, mindent megtesznek, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű szén álljon a gyár rendelkezésére addig is, amíg a bányák megkezdhetik a részvénytársaság által megvásárolt szén szállítását. Ennek a kérdésnek megoldása is folyamatban van és a katonai hatóság gondoskodik arról, hogy megfelelő mennyiségű szén szállító kocsi álljon rendelkezésre és így kútlátás van arra, hogy ismét oly nagy mennyiségű szén raktározhasson be a telep, a mely minden üzembiztos kizár.

— **Halálozás.** Hubert Manó, hosszú időn át törvényhatósági bizottsági tag Nagybecskerekben, rövid szenvedés után f. hó 27-én elhalt. Az elhunytban Löwinger Miksa dr. kórházi főorvos apósit gyászolja.

— **A Kölcsey-Egyesületnek f. hó 2-ára hirdetett rendkívüli közgyűlése** a kitűzött napon megvárható nem lévén, az a megjelenők számára való tekintet nélkül f. hó 30-án hétfőn d. u. 5 órakor fog a kulturpalota könyvtárhelyi egében megtartatni. Az elnökség. 3091

— **Menekülők elismerése a jó ellátásért.** Pessko Valér pénzügyi tanácsos kir. pénzügyigazgató helyettes a dévai pénzügyigazgatóság menekült tisztviselői nevében a következő levelet intézte Csermák Agostonhoz a Központi Szálló tulajdonosához: Tek. Csermák Agoston ur, a Központi szálló tulajdonosa Arad. Midőn felsőbb rendelkezésre állomáshelyünkre visszatérünk, elmulasztottatlan kötelességünknek tartjuk azon elsőrendű, pontos és olcsó kiszolgálásért, melyben Cimed éttermében és kávéházában részestünk, hálás köszönetünket nyilvánítani. Arad. 1916. évi október hó 26.

— **Adományok.** Az aradvárosi Vörös Kereszt egyletéhez újabban a következő adományok folytak be: Sorrer Jusztin 20 korona, özv. Szentpéteri Antalné 10 korona, Könyves Armin 2 korona, özv. Kaufmann Jakabné (Gyórok) 50 korona, Weisz Lajos havi rendes adománya 5 korona, Máv. üzletvezetőség számosztály—Reisinger János ravatalára szánt koszorúmegváltás fejében 30 korona, Kintzig Laci, Bandi és Tibor — Kintzig Dénes ravatalára szánt koszorúmegváltása fejében 50 korona, Merkler Vilmosné (Borosjenő) 12 korona, özv. Jegessy Károlyné — Hirschl Zsigmond ravatalára szánt koszorúmegváltás fejében 10 korona, Fábian Lászlóné — Capdebo Géza ravatalára szánt koszorúmegváltása fejében 20 korona, özv. Jegessy Károlyné 100 korona, Haberger Lajos — Kállay Nándor ravatalára szánt koszorúmegváltása fejében 10 korona, mely adományokért ezúton is hálás köszönetet mond az aradvárosi Vörös Kereszt egylet elnöksége nevében Vásárhelyi Janka elnöknő és Hász Erzsébet alelnöknő.

— **Az aradi polgári jótékony nőegylet,** városunk e legrégebbi humánus intézménye, amely a háború előtt a programjába felvett jótékonyt foglalkoztatás mértékben gyakorolta, elhatározta, hogy a korábbi években Arad város társadalmi által oly szeretettel felkarolt jótékony-célú tea-délutánjait ez évben is megrendezi. Az első ily teát f. é. november 12-én, vasárnap d. u. 5 órakor adja a Központi-szálló termeiben, a cs. és kir. 33. gy. e. teljes zenekarának közreműködésével. A belépti-díj személyenként 3 korona lesz, amely összegben egy csésze tea, süteménnyel bennfoglaltatik. A befolyó jövedelem részben a rokkant katonák, részben pedig az egyesület által fenntartott Nők Otthona jótékony céljait fogja előmozdítani.

— **Sogítsuk a menekülteket.** Aradvármegye főispánjához érkezett újabb adományok. Az erdélyrösi menekültek részére: Seprős község előjárósága 933, Avarffy Károly dr. nyug. kir. kurai bíró Gyórok 100, Opálosi róm. kath. hitközség 100, Darányi János Arad 50 korona.

— **Hadijótékonyosság.** Az aradvármegyei rokkant katonák, hadiözvegyek és árvák alapja javára adakoztak: Apatelek községből gyűjtés 50 kor., Dr. Mairovitz Adolf (Máriaradna) november havi adománya 200 korona.

— **A „Csókos éjszakák“ — vasárnap az Apollóban.** Az Apolló szenzációs filmje iránt megnyilvánult érdeklődés ma még fokozódott. Már a kora délutáni órákban elkapták az összes jobb helyeket s a színház pénztárai csak az olcsóbb helyekre tudtak adni jegyeket, azt sem sokáig, mert a jobb helyekre járó publikum is hajlandó volt ez alkalommal olcsóbb jegyet váltani, csak hogy megnézhesse ezt a csodás filmet, amelynek érdekesebbet és művészeibbet még keveset produkált a kinematográfia. Ismételjük, hogy a reális téma ellenére gyermekek is megnézhetik a képet, mert a sikamos jelenetek is lehetségesen finomsággal vannak beállítva. A „Csókos éjszakák“-at vasárnap játssza utoljára az Apolló. Az esti utolsó előadásra már alig van hely, ezért aki megakarja nézni a képet, lehetőleg a délutáni előadásra vártson magának jegyet. 3

— **Birtokosere.** Bleier Ignác eladta a Kápolna-utca 21. számú házat 26.000 koronaért Szírbik József és nejeének — özv. Papp Jánosné, Hoffmann Emilné és Szimea Döméné eladták Beresényi Miklós-utca 39. számú házat 8400 koronaért Irom Aronné szül. Engelmann Emilának.

— **Betörés huszjegyért.** Berlinből jelentik: A schönebergi kenyérbizottság helyiségében az éjjel betörés történt. A betörők zsákmánya: tizenöt ezer darab, október 30-tól érvényes huszjegy és ötszáz piros burgonyajegy. Hová jutottunk?

— **Aranyvirág.** (Lotte Neumann sorozat I. az Urániában.) Nem tudjuk melyik rendező fedezte fel Lotte Neumannt, de annyi bizonyos, hogy igen nagy és értékes erőt nyert meg a kinematográfiának. Ez a friss és úde szépségű szöke művész nő teljes és tökéletes játéktudása által a legrövidebb időn belül a fővárosi közönség kedvence lett. Pedig hát a közönséget nem lehet félre vezetni és ha Lotte Neumannt a második Henny Portennek nevezik, csak azért második, mert később került a közönség kegyeibe, de művészete ugyanolyan tökéletes és ugyanolyan teljes mint a másiké. Ma Hans Landnak „Das goldene Friedelchen“ című bájos romantikájú darabjában mutatkozik be és azt hisszük, hogy az aradiak is legközelebb be fogják sorozni kedvenceik közé. Lotte Neumann ebben a nagyszerűen megkomponált darabban bravuros biztonsággal a legnagyobb szerű játékos stílus keretei között mozog, a mit emel a film, másik főaránya a felvételek szépsége és tisztasága. Ezeknek az arányoknak harmonikus összekapcsolódása a szezonlágerek közé emeli. — **Jánosvitéz,** a magyar operettek gyöngye csodálatosan szép feldolgozásban legközelebb az Urániában. 5

— **Minőnki keresse fel Fischer Simon** Nagyaruházát a Szabadság-terem. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsi gyári raktáron. 5628

— **Harisnyákat, tolelt szappanokat, kőfe-áru, erszényeket, reticulókat, dohánytárcákat, kiváló minőségben árusít Grünwald és Moskovitz cég Aradon, József főherceg-ut L szám alatt (Városházával szemben.) 2025**

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Közgyűlés.** Az „aradi mérnök és építész egyesület“ az új alapszabályaihoz pótlólag felveendő szakaszok tárgyában folyó hó 29-én vasárnap d. u. 5 órakor közgyűlést tart.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból. =

FOG- koronák, hídak, egész fogsorok szájpádás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból. =

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. =

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghíresebb fogspeciálístáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszerrel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

TANÜGY.

(—) A kereskedő tanoniskola igazgatósága értesíti az érdeelt munkaadó kereskedő urakat, hogy amennyiben iskolaköteles tanoncaikat eddig még be nem iratták volna, ebbeli kötelezettségüknek a legközelebbi napokban feltétlenül tegyenek eleget. A pótbeküldések október 30., 31. és november 2-án, mindenkor délután fél 3-tól fél 4 óráig a Vilmos császár-téri (ujtelepi) községi elemi finiskola épületében esz-közölhetők. A tanítás kezdetét és rendjét hirlapilag fogja az igazgatóság közölni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= A fuvarokmányok bélyegkötelezettsége. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R. T. közli, hogy folyó évi november hó 1-től való érvénnyel helyi áruújszabásának I. rész A) szakaszában a „II. általános határozmányok 4. pontjában (a fuvarlevél alakja) a második és harmadik bekezdés törleendő és a következővel pótlendő: „A fuvarlevelek bélyegkötelezettségét illetően a tekintetbe jövő törvények és rendeletek mértékadóak.” A helyi áruújszabás I. rész B. szakasza D) fejezetének IV. pontjában (Bélyegilleték) foglaltakat szintén törölni kell és a következő szöveggel pótolni: „A fuvarlevelek, feladó vevények, átvételi elismerések, rakodási jegyzőek, értesítő levelek, stb. bélyeg-illetéke a tekintetbe jövő törvények és rendeleteknek megfelelően esedékes.”

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 29-én vasárnap:
Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal:

A császárné.
Operette.

Este 8 órakor rendes helyárakkal
C) Bérlet. C) Bérlet.

3 a kislány
Operette 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:
Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetlen jó férjem

Kállay Nándor,

Acsev. főellenőr

temetésén megjelenésükkel fájdalomunkban osztozni kívántak, ezúton mindunk mély köszönetet.

5598

A gyászoló család.

János vitéz.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Október 29-én, vasárnap

A szerelem misztériuma képekben

Csókos éjszakák.

3 fejezet a szerelem biblijájából.

Főszereplők:

Paula Menichelli és Mario Fábó

Az előadások hétköznap 6, 7 és 9 órakor, vasárnap 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Kérelem!

Kérjük a t. vevőközönséget, hogy vásárlásait, tekintettel az üzletek esti 7 órai zárására **esté 7 óra előtt** eszközölje.

Az Aradi Kereskedők Köre elnöksége.

! Nagy megtakarítás !
üzleteknek, gyáraknak mal-
moknak és gazdaságoknak.

A jétező legjobb és legtartósabb

PAPIRSPÁRGÁT.

Csomagolásra 2, 2½, 3 és 4 mm. vastag-
ságtan kgként K 350, 100 kg. K 340—
Postacsomagokhoz kgként K 420, 100 kg.
K 400—

Szőlőkötözéshez (2 és 2½ mm.) kgként
K 350, 100 kg. K 340.

Zsákzsinegnek 4 mm-esből vágya és köte-
gelve kgként K 360, 100 kg. K 350— ar-
ban szállítja pécsi raktárából utárvétellel a

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank
R. T. áruosztálya Pécs.

5 kgnál kevesebb nem küldhető.

Papirkötelek.

Elismerő nyilatkozatok.

Nagyobb rendeléseknél engedély. 5172

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés. Magán-
tanulók előkészítő tan-
folyama. Zene és ide-
gen nyelvek oktatása.

Székely Ilonka

okl. tanítónő

Arad, József főherceg-ut 19.

Telefon 933. 1717

Paprika ajánlat.

Kötelezettség nélkül ajánlok:

Édes paprikát kg.-ként 18 — K.-ért
Fél édes paprikát kg.-ként 16 50 K.-ért
Gulyás paprikát kg.-ként 15 50 K.-ért
Király paprikát kg.-ként 14 50 K.-ért
Öt kilogrammos postacsomagoként
utárvétellel, 5507

DEUTSCH A.

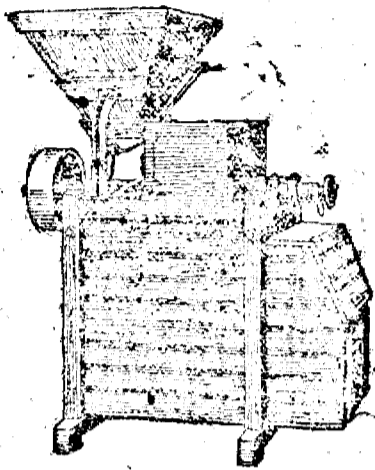
Szeged, Jókai-ut 7. szám.

ECETSAV Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 800 grammos, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utárvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap. **Beck Testvérek** Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház.

Két évi katonai szolgálat után pár hónapra szabadságra lettem s **üzletem vezetését újra megkezdtém.**

Készíték a legfinomabb és legizlésesebb kivitelben katonai, **tiszti egyenruhákat és polgári ruhát.**

Kovács Soma és Társa, Arad
gép- és műszaki üzlet.

5611

Gazdasági darálók lisztörlésre raktáron.

Viszonteladóknak,

ügynökök-, házalók- és vásárosok-
nak a legjobb selyemmel hímzett

házi áldás

paspartouval minden nyelven.
42x52 cm. nagyságban kapható

Hugó Jellinek

Strickerel-Fabrik 7031

Wien, VII., Lindengasse 55.

Hordókat

petroleumos, olajos, kátrá-
nyos, sziruposai, szeszesei

a legmagasabb áron minden
mennyiségben készpénzfizetés mellett veszünk úgy helyben,
mint bármely vidéki vasut vagy hajóállomáshoz szállítva.

Hordóügynökök kerestetnek.

Weisz Lipót és Társa olaj, gőpszir, kocsiko-
nócs nagykereskedők

Budapest, IX. ker., Hentes-utca 17. szám.

Interurbán Telefon: József 14-50. 6909

Földbirtokosoknak

15-65 évre törlesztéses jelzálog, állami, megyei, vá-
rosi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői,
nemkülönbben századostól felfelé katonati-ztek részére

10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és
Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
Bővebb felvilágosítást ad Bonyhády József ur megbízottunk
ARAD, Kapu-utca 47. szám, 5608 csak délután 3-4 óra közt.

Szabok felelősség mellett magánosok és üzletok részére.
Szabásért darabszám fizetendő. — Továbbra is a nagyérdemű
közönség szives pártfogását kéri

LAKATOS M.

uriszabó, József főherceg-ut 13. szám.

Vidéki megrendelőimet rendelések felvétele miatt személyesen felelősköm.

Dr. Palócz

k. egész-
ségtani ta-
nar v. kör-
házi speci-
alista orvos

Budapest, IV., Károly-körut 2. sz.

Sok évi óriási speciális praxisa folytán
teljes biztonsággal felismeri és gyógyítja
ugy férfiaknál, mint nőknél a titkos és
nemibetegségeket, valamint az azokból
származó összes bajokat. Rendel hétköz-
napokon d. e. 10-12, d. u. 3-5 óráig.
Ha személyesen lehetetlen volna megje-
venni, válaszbelyeges levélre szivesen ad
díjaztat felvilágosítást afelől, hogy ott-
honi kurával hogyan szabadulhat meg
gyökeresen a bajától. 6911

Saját termésű, kitünő, tisztán
kezelt magyarádi ó- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben,
valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 4656

Deák Ferenc-utca 40. szám.

Sirkoszoru

Mónszentek és
halottak napjára

**művirág
és ércből**

nagy választék-
ban kaphatók:

Zimmermann Ignác

Arad, Szabadság-ter 21.

135 koronaért egy finom
téli öltönyt.

180 koronaért egy finom
téli kabátot mérték
után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 8437

Legjobb fogviz.

több nemzetközi kiállításon legmagasabb
kültüntetésben részesült.

500 koronát **Bartilla-**

fizetek annak, ki
fogvizének hasz-
nálata mellett, üvegje 1 kor. valaha
ismét fogtáást kap, vagy a szája büzlök.
Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Plan Wien,
X., Goethe-gasse 7. Kapható minden gyógy-
szertárban és drogueriában. Aradon:
G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz.,
Hels Vilmos, Bathyány-u. Hajós Árpád
gyógyszertáraiban és Vejtek es Weisz
drogueriájában. Vidékre — ahol nem
kapható — küldök 7 üveget kor. 7.20
bérmentve. Kérjük mindenütt határozot-
tan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok
feljelentő! jól díjaztatnak. 3921

Zongora javítások

és hangolások
ugy helyben, mint
vidéken pontosan
eszközöltetnek.

Ehrbar Henrik

zongorahangoló

Arad, Bathyányi-u. 26.

Városi zeneiskola.

NÉMET LOBOGÓ

hódít a kozmetika terén is.

DERDIEDAS szappan . . . . . 3.— K.
krém . . . . . 3.— E.
puder . . . . . 3.— K.

Magyar asszonyok követik a német urinöket, **DERDIEDAS**
szerekekkel ápolják magukat és soha meg nem bánják.

Kapható mindenütt!

Magyarországi vezérképviselő Budapest, VIII., Rökk

Szliárd-utca 10. szám. 6917 Telefon: József 25-37.

**Divatos
ülő- és ülönlegetések**

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek

Pilcz Irma
füzőkészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 6. sz.

KURZER BERTALAN

Fogat húz, plombál. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Apró hirdetések.

Házasság.

Férjhez adás

Keresztény, szép, művelt, zeneértő, házas, közép magas természetű, 22 éves barna nőt keresek, egyelőre 10.000 korona készpénz és gazdag kelengyével, vasúti állomástörzshöz, birtokos, bérlő, jegyző, vagy önálló gyógyszerészhez. „Szerelem és házasság” jelige alatti levelet a kiadóhivatal továbbítja. 5560

Levelezés.

I.

III. Anni jól vannak, mulatnak, minden rondben. Lujza elutazása után vettük Dr. Szalay küldeményét. Soma. 5627

„Rund um die Liebe.“

Erwarte Sie am 29. um 7 Uhr, und am 30. von 2-3 Uhr nachm. Gróf Apponyi Albert-ut, unweit des Kulturpalais. I. H. 5565

Vidéki fiatal ember

Óhajt szolid urfi leánykával eszmecséret váltani. Komoly ösmeretség nincs kizárva. Levelek „Boldog jövő” jeligére a kiadóba kerétnek. 5623

Marcos.

Napok óta várlak. Mikor jössz? Barátodnak kézesök. Ertesítést nárt levélben kerék. 5608

Tázer

a frontól levelezne tisztességes ismeret-ség céljából fiatal, föltétlen urinóval, esetleg uricányal, kivél decembert szabad-ságakor személyesen megösmérkedhetne. Esetleg Budapesten találkozhanna. Teljes című leveleket diszkrétio biztosítás mellett „Erdélyi fiatalember” jelige alatt kétfős borítékba a kiadóhivatalba kérek. 5601

Intelligens árva

urfi leányt mely nemes lelki uriember segítséne ki zavart helyzetéből, az írjon „Hálás leszek” jeligére a kiadóba. 5616

Plébániára

hajadon, pár ezer koronával, vagy nyugdijas özvegy nő keresetük, mint életárs. Lehetőleg fényképes ajánlatok a kiadóhivatalba „Plébánia” jeligére kéretnek. 5582

Oktatás.

Keresek. szakoktatás

könyvvitel, levelezés, számtan, gyorsírás, gépírás 4 havi magántanfolyam v. 16-könyvvel vezetése alatt. Díjtalan állás-közvetítés. Beiratkozások november 5-ig Látár Vilmo-utca 2. 5620

Alkalmazást nyer.

Intelligens fiatal leány

bejáró kerestetük 4 és fél éves fiucska mellé. Nemetül is beszéző előnyben részesül. Zrínyi-utca 4a. I. em. 5624

Kérések

vegyeskereskedésembe ügyes segédet, ki románul is beszél. — Ajánlatok Weisz Márkhoz Székadvára intézendők. 5613

Deutsches Fräulein

bescheiden, wird zu zwei kleine Mädchen aufgenommen. Adresse in der Administration. 5580

Kreditalanő,

ki a magyar, német és román nyelvet beszél, ajánkozhat levélileg „P. M.” jelige alatt a kiadóhivatalba. 5566

Házmester.

Az aradi jószágigazgatóság kertészeti munkákban jártas házmeztart keres, azonnali belépésre. Fizetés feltétel a déli-életi órákban megtudhatók a jószágigazgatóság épület gondnokánál, Széchenyi-és Ferdinánd-utca sarok, II. emelet. 5608

Fényképező segéd,

ki a legmodernebb módszer szerint dolgozik, alkalmazást nyer „Hungaria” fényképezetnél, Fozzal-utca 20. 5593

Főnök,

ki már kórházban alkalmazva volt, felvétetik. Epidémie-spítal, honvédeuszár-laktanya. 5691

Egy ügyes nő

kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Alkalmazást keres.

Magános nő

háztartónőnek ajánkozik, vidékre is elmegy. Cím: Aulich Lajos-utca 22. 5599

Uriférfő

egy tisztességes egészséges nő szoptatós dadának ajánkozik. Bővebbet Weitzer János-utca 14., ajtó 9-10. 5603

Bejárónő

állást keres, hol szobát kéfélni nem kell. Öv. Dimitru Demeterné, Trombita-u. 34. szám. 5606

Ügyes, megbízható

kereskedelmi tanfolyamot végzett leány azonnali belépésre alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5587

Deutsches Fräulein

aus gutem Hause, bittet um Stelle zu einem gröss. Kinde. Hilft alles im Haushalt. Am liebsten aufs Land. Briefe erbeten unter „Intelligent” an die Administration dieses Blattes. 5575

Jobb családból való

árva leány házi kisasszonynak ajánkozik, a főzésben és a háztartás minden ágában teljes jártassággal bír. Cím a kiadóhivatalban. 5555

Ela deutsches

intelligentes, älteres Fräulein, mit guten Zeugnissen, sucht zu einem kleinen Kinde Stellung. Anträge unter „Clara” erbeten in der Administration. 5567

Egy jobb házból való leány,

ki a háztartásban is jártas, magános ur-nőhöz, vagy gyermekek mellé ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 5588

Egy jóerkölcsű nő

tanulónak felvétetik Klein Simon fod-rásznál, Pécska-ut 2. 5589

Vétel és eladás.

Szentbenedéki

fajkútya eladó. Miklós-utca 26. 5636

Nyeregkészítés.

eisörendű minőség, kitűnően konzerválva, részint egész új, több kard, eladó. Pájkiss Imre, Arad, Kálmán János-utca 8., földszint udvarban, délután 2-5 óráig. 5595

Varrógép eladó

eredeti Singer, himzőkészüléssel, súlyess-tővel. Cím a kiadóhivatalban. 5602

Egy jobb karban levő

vas takaréktűzhely megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5610

Émekitő kanári madarak

eladók. Flórián-utca 7. szám. 5618

Eisörendű

új, javított és zálogházból való varrógépek és géprezsek kaphatók Beregi Kál-mannál, Hal-tér 6. 5615

Méhekaptárak

paraszt kasok és egy kis szőlőprés eladó Desso-utca 4c. 5619

Vetőgép

15 soros, keveset használt, olcsón eladó Sipos Antalnál Arad, Szent László-u. 1. szám. 5612

Kérések

rőfős, szövött, norinbergi áruraktárakat em block megvételre. Cím a kiadóhivatalban. 5573

Használt kerékpárok

és csomagszállító tricikli eladók. Cím a kiadóhivatalban. 5609

2 darab utazó bunda,

jó karban, megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5562

Reuma, csusz, vesefájdalmak

gyógyítására villamos hőszekrény el-adó. Bauer, Zrínyi-utca 4/a. 5487

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részlet-fizetésre szállítok Garai Károly bef. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindonféle egyenruhát, valamint használt butort. Vidékre is megvák. Bieler Ignácz, Boczkó-utca 1. 329

Üres lakás

megvételre kerestetnek. Andrányi pezső-gyár, Arad. 5467

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papírjuk nagy-ban és kicsinyben jutányos áron kap-hatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 601

Lakást keres.

3 szobás

modern lakást, mellékhelyiségekkel, keres november 1-re Tamás vadászkapitány. Rőtös-utca 9. 5621

Diszkrét bejárata

butorozott szobát keresek november 1-re. Ajánlatokat „Allandó” jeligére kérek a kiadóhivatalba. 5574

Kiadó lakás.

Különbefáratu butorozott

utcai szoba kiadó Forray-utca 2, Stern-ház. 5623

Zoltán-utca 2.

Butorozott különbejárata földszinti utcai szoba 1-ső novembertől kiadó. 5614

Kiadó

egy elegánsan butorozott utcai szoba, fürdőszobával és villanyvilágítással Deák Ferenc-utca 28. 5604

Két elegánsan

butorozott szoba, előszobával, azonnal kiadó. Alsómarospart-sor 10-11. sz. 5607

Egy csalosan butorozott szoba, esetleg konyhahasználattal, azonnalra ki-adó. Cím a kiadóhivatalban. 5522

Ingatlan.

Zsigmondházán

a főutcán 12 szobából, živeges folyosóval ellátott, 2 pincével bíró, bérháznak is használható urfi ház szabadkézből azonnal eladó. Érdeklődők forduljanak a községi jegyzőhöz. 5521

Flórián-utca 35. sz. ház

eladó. Bővebbet ugyanott a házmester-nél. 5594

Jól jövedelmező

kisebb bérház, nagy kerttel, fizetheiyi-séggel, vízvezeték és villanyvilágítással, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5570

Egy 7 szobás

modern magánház, nagy telekkel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4535

Üzletek.

Két üzlethelyiség

azonnal kiadó Hunyadi-utca 1. sz. házban. Bővebbet Vajda Iszónál, ugyanott a házban. 5617

Egy nagy üzlethelyiség kiadó Deák Ferenc-utca 40/b. 3605

Üzlethelyiség kiadó.

Mikes Kelemen-utca 27-29. sz. saroküzlet, Rácz-féle házban, november 1-re, esetleg november 15-re kiadó, trafik- és italmerési engedéllyel. Bővebbet Stefan János házgond-noknál, esetleg levélileg Höfler Adolfiné Finna, Via Belvedere 332/2. 5498

Különféle.

Elveszett

a vartól az állomástig terjedő táv-vonalon egy kis kézi postatárca, 1315 korona készpénzzel. Becsü-letes megtaláló keretik a kiadóhivatalba, illé jutalom ellenében. Iendni. 5577

Ötvenár, — ezer koronát

havonta fizetek ötvenezer korona után. Pénz biztosítva. Többmillió követelés ellenében nyújtandó concessiók átvételé-hez társat keresek. Kádár, Hódmező-vásárhely, Görbe-utca. 5584

A drága vanilliót

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanil-lon, egy zacskó ára 10 fillér. Csakrások-nak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Fül-des gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Helselt.

A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Izzadó, fényes, szoros, atkás (mitosseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapot-ra öntött folyadékkel megtöröljük. Az arc rögtön csodásan szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt simul-nak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyszert gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Rum-likör

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

allandó raklár

Szemző Armin

árüggynökségénél, Arad. 561

Interurbán telefon 592. szám

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintősz-bacilust. A XX. század legmegbiz-hatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszé-delmes, tehát mindenütt elhelyez-hető.

A patkány- és egérintősz bacillus

1 kis adag 2-300 patkány ki-irtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány ki-irtására 12 K.

„Matteine”

vegyszertészeti laboratorlum

Arad, Beres Beni-tér 1. szám.

Telefon 10-45. 2118